

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Helms, Johannes.; af Johannes Helms.

Borgerdydskolen paa Kristianshavn i dens
Barndom og Ungdom 1787-1837 : udgiven i
Anledning af Skolens Hundrede-Aars Fest

Kjøbenhavn : i Kommission hos C. A. Reitzel,
1887

101 s., 9 tav.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

94³ - 151.

XX

EX 2

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130011109714

Abraham Kall.

Skjønndt født i Nord og huldte af Saga kaaret
 Til hendes Præst, han aarle dog i Løn
 Af Musen blev til Delphis Lund henbaaret
 Hvad Under! Var han ei selv Mnemofynes Søn!
I Møller.

BORGERDYDSKOLEN
PAA KRISTIANSHAVN

I

DENS BARNDOM OG UNGDOM.

1787—1837.

UDGIVEN I ANLEDNING AF SKOLENS
HUNDREDE-AARS FEST

AF

JOHANNES HELMS.
SKOLENS BESTYRER.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS C. A. REITZEL.
TRYKT HOS J. D. QVIST & KOMP. (V. F. LEVISON).

1887.

Dette lille Skrift, der er udarbejdet i Anledning af Skolens Hundred-Aars Fest, kan ikke gjøre Fordring paa at have udtømt sit Æmne og kunde være bleven fyldigere, hvis ikke Forholdene havde været saa, at det først i de sidste Maaneder af forrige Aar lykkedes mig at komme i Besiddelse af den allerstørste Del af det Materiale, der har været nødvendigt for at kunne give denne Fremstilling af Skolens Barndom og Ungdom. Jeg vilde ikke engang have kunnet naa saa langt, hvis jeg ikke havde faaet den venligste Bistand fra flere Sider. Først og fremmest maa jeg bringe min Tak til Hr. Rektor *Krarup* i Vejle, der ikke blot har skjænket en hel Del af sin Faders Papirer og Optegnelser vedrørende Skolen til dennes Arkiv, men desuden har givet mig Lejlighed til at gennemgaa en stor Mængde af hans Faders private Breve og Papirer, hvorved der er bragt Klarhed over flere Forhold, der hidtil vare saa godt som ubekjendte eller urigtig kjendte. Hr. Stempel-papirsforvalter *Otto* har udført det ikke ubetydelige Arbejde, som det har været at samle Oplysningerne om de fra Skolen dimitterede indtil 1836, og udarbejdet Listen over disse, og endelig har Hr. Overretsassessor *Linde* gjort mig den Tjeneste at indflette en Skildring af *Svenningsens*

Personlighed, et Arbejde, som jeg paa Grund af S.s' ejendommelige Skikkelse ønskede udført af en af hans egne Disciple, da jeg, der aldrig selv har kjendt ham, frygtede for, at jeg af de mange om ham verserende (til Dels uægte) Anekdoter skulde lade mig forlede til at se ham i et urigtigt Lys. Jeg beder disse saavel som alle andre, der have hjulpet mig med Oplysninger og Vejledning, at modtage min venligste Tak.

Marts 1887.

J. Helms.

Borgerdydskolen paa Kristianshavn

fra 1787 til 1837.

Om Borgerdydskolernes, og da især om den kristianshavnskes, Tilblivelse og tidligste Historie har der lige til den aller nyeste Tid kun foreligget sparsomme Oplysninger, men der er for et Par Aar siden kommen Klarhed i Sagen, efter at det er lykkedes den for nylig ved et sørgeligt Ulykkestilfælde afdøde cand. polit. *Holger Lund*, der i flere Aar med megen Flid har anstillet Undersøgelser om Borgerdydselskabets og Borgerdydskolens Historie, paa det kongelige Bibliothek at finde en lille Pakke Papirer, der indeholdt nogle biografiske Optegnelser af den Mand, der ved Skolens Oprettelse blev udnævnt til dens „Første Lærer“, *Jens Bertel Møller**), hvori der blandt andet findes Oplysning om Skolens Stiftelse og dens senere Deling i 2 Skoler, der dog en Tidlang efter Delingen bleve ved at staa under én Direktion og først fuldstændig adskiltes henimod Aarhundredets Slutning.

Begge de nu eksisterende Borgerdydskoler have saaledes et fælles Udgangspunkt og ville iaar kunne fejre Hundrede-Aarsdagen efter dettes Indtrædelse, da den Skole, som blev begges Moder, aabnedes den 1ste Maj 1787.

Borgerdydselskabet**)) havde oprindelig ikke noget med Undervisning og Skolevæsen at gjøre, og det synes næsten

*) Disse Optegnelser med vedføjede oplysende Notitser ere af *H. L.* meddelte i Tidsskriftet „Vor Ungdom“ i 2det Hefte for Aaret 1883 og senere særskilt udgivne.

**)) Se *Holger Lund*: Borgerdydselskabets Historie.

at have været en Tilfældighed, der senere affødte Tanken om Oprettelsen af en Skole, nemlig den Uklarhed og deraf følgende Uenighed om Selskabets Formaal, der lige fra Begyndelsen af gjorde sig gjældende blandt Selskabets ledende Medlemmer. Selskabets Stiftelse var et Udslag af en i Datiden her som andet Steds stærkt fremtrædende Følelse af Fædrelandssind, der tog en bestemt Retning mod alt, hvad der tjente de enkelte Borgere og der igjennem Fædrelandet til Nytte, en Bestræbelse for gennem Institutioner, oprettede ved Borgernes frivillige Sammenslutning og Underkastelse under visse Love, at skabe dydige og nyttige Borgere, en Tankeretning der fik sine betegnende Udtryk i Navne som „Selskabet for Efterslægten“, „Selskabet for Borgerdyd“ o. fl.

Udgangspunktet for Borgerdydselskabets Stiftelse var en anonym Opfordring i Kjøbenhavns Aftenpost for 21de Marts 1785 til at sammentræde i et Selskab for at modarbejde „Overdaadighedens ulyksalige Virkninger,“ og der meldte sig snart saa mange, at Selskabet 3 Uger efter, den 15de April, kunde holde sit Stiftelsesmøde, og i et nyt Møde den 2den Maj holdt *Tyge Rothe* en Tale, hvori han døbte Selskabet med Navnet: Selskabet for Borgerdyd. Men i samme Tale fremsatte han den Formening, at der egenlig ingen overdreven Luxus fandtes, og dermed var Signalet givet til at strides om Formaalet. Vel blev der ikke længe efter givet en Række Love, hvori Medlemmerne forpligtede sig til at iagttage, hvad Datiden ansaa for en sømmelig Tarvelighed, men Uenigheden varede ved, og medens man fanlede om Maal og Midler, begyndte man at rette Blikket paa Undervisning. Flere Videnskabsmænd holdt Forelæsninger og Foredrag over nyttige og praktiske Videnskaber; der blev oprettet en Tegneskole, og endelig fremsatte Professor *Abraham Kall* det Forslag at oprette en Realskole. Dette fremsatte han paa to unævnte Mænds

Vegne, hvilke tilbød at støtte Foretagendet med et efter Datidens Forhold meget betydeligt Pengebeløb, et Tilbud, som de stode ved, da der viste sig Trang dertil. Planen for Skolen blev hurtig lagt, under Ledelse eller i det mindste Medvirken, af *A. Kall*; til dens „Første Lærer“ valgte man den ovenfor omtalte *Jens Bertel Møller**), og Skoien blev aabnet den 1ste Maj 1787 med omtrent 60 Elever.

1787—1815.

Det hørte med til den oprindelige Plan, at Skolen ikke blot skulde give en for alle fælles Undervisning i de almindelige Skolekundskaber „1 Religion og Sædelære, Fædrelandets Sprog, Skrivning, Regning, Historie og Geographi, Frihaandstegning og Arkitektur,“ men at der endvidere skulde gives en speciel Uddannelse i særlige Fag for Disciplene, eftersom de vare bestemte for Handelen eller til at studere, hvorfor der fandt en Deling Sted i Handelsklasser og Latinklasser, men iøvrigt varede det, som rimeligt var, en Tid, inden der kom nogenlunde Ro og Order i Planen, da, efter *Bertel Møllers* Sigende, den oprindelige Plan „uden Tvivl var forfattet af Folk, som ingen Erfaring havde, og der mødte saa mange Omstændigheder, man ikke havde forudset. Lærervæsenet (Undervisningen?) var nogenlunde ensformet og gik ret godt;

*) *Møller* var født den 26de December 1754, Student 1771 fra Slagelse Skole. Han var en Tidlang Huslærer hos Konfessionarius *Bastholm*, derefter Informator for de kongelige Pæger. Sin Stilling ved Borgerdydskolen beholdt han til 1806, da han blev Rektor i Helsingør, hvor han døde den 23de August 1825. Desværre gaa hans Optegnelser ikke længere end til netop at omtale Skolens Deling i 1788.

Karaktervæsenet derimod gav en hel Del Bryderier. Man havde det rigtige Princip, at Lyst hos Eleverne baade til at lære og være sædelige ikke skulde tilvejebringes ved Hug, men ved Karakterer, som skulde meddeles Forældrene, for at disse kunde virke med. Men en fast og nyttig Orden heri kunde ikke træffes, da ikke alene Directionen, men endog mange af Selskabet vilde give sin Stemme og troede ene at vide det rette.“

Skolen var først bosat paa Kjøbmagergade, men flyttede allerede i Oktober 1787 til Pilestræde, og i det næste Aar blev der ved Hjælp af sammenskudte Penge kjøbt en Gaard paa Hjørnet af Skidenstræde (Krystalgade) og Nørregade, hvor Skolen flyttede ind til Flyttedag 1788, og det var ved den Lejlighed, at *Skolen delte sig i 2 Dele*, idet Beliggenheden paa Nørregade forekom dem, der boede i den østlige Del af Byen at være for afsides, og der var desuden daarlig Plads til saa mange. Begge disse Grunde til at dele Skolen synes mig ikke ret fyldetsgjørende, da Skolen tilsammen kun talte c. 80 Disciple, men der kan ogsaa skimtes en anden Grund, som maaske har medvirket i Stilheden, uden at man udtrykkelig udtalte den. To Mænd, som holdt af at føre det store Ord i pædagogiske Spørgsmaal, Professor *Sevel*, senere Direktør ved Skoleseminariet, og Pastor *Hansen* ved Helliggeistes Kirke, søgte at fortrænge *Kall* fra Direktionen og fortrængede ham paa flere Maader, og da vi i den følgende Tid se ham slutte sig væsenlig til den mindre udvandrede Afdeling og omsider helt hellige sig denne, er det næppe urimeligt at slutte, at Delingen af Skolen nærmest har været en Følge af den indre Splid i Selskabet, hvilket jeg dog kun hidsætter som en Formodning.*)

I Skolen paa Nørregade forblev omtrent 60 Disciple,

---

*) *Kall* vedblev at være Medlem af den fælles Direktion, og et Stykke ind i det næste Aarhundrede (til 1806 eller 7) har han havt Sæde ogsaa i den anden Skoles Direktion.

medens der til den mindre Del, nogle og tyve, blev lejet et Lokale i Laxegade, og fra den Tid af (Oktober 1788) har der altsaa bestaaet 2 Skoler, der begge førte Navn af Borgerdydskolen, endnu en kort Tid stode under den samme Direktion, dog nok kun hvad det økonomiske angik, men iøvrigt levede hver sit Liv. Skolen paa Nørregade betragtedes vistnok som Hovedskolen og var i en lang Aarrække den betydeligste, og det lader til, at i den første Tid de studerende Disciple fra den østlige Afdeling ere overgaaede i den større paa Nørregade for at dimitteres derfra, altsaa af *Bertel Møller*.

Det er denne østlige Afdeling af Borgerdydskolen, der senere flyttede til Kristianshavn og tog Navn der efter, og det er dennes vekslede Skjæbne, hvoraf jeg i det følgende skal forsøge at give en kort Fremstilling, idet jeg dog har foresat mig væsenlig at henlede Opmærksomheden paa Udviklingen af Skolen, indtil den fik en fast og betrygget Stilling under Dr. *Krarups* Ledelse, saa at jeg slutter med det Tidspunkt i Aaret 1837, da Skolen flyttede ind i den Gaard, hvor den bor endnu, hvilket danner en passende Grænse, ikke blot fordi der da netop er gaaet 50 Aar siden Skolens Stiftelse, men fordi Spørgsmaalet om Indflytningen i denne Gaard gav Anledning til at løse det i lang Tid svævende Spørgsmaal om Skolens og Skolebestyrerens Stilling og Forhold til Direktionen, en Kamp, der førtes med skarpe Vaaben, og hvoraf Dr. *Krarup* gik ud som utvivlsom Sejrherre og Enehersker, endskjønt der endnu i nogle Aar af Navn bestod en Direktion, indtil den 1844 døde ud med Provst *Schack*.

Jeg vil her kunne faa det væsenligste med af Dr. *Krarups* Periode. *Hammerichs* og min Tid er næppe endnu hjemfalden til Historien.

Efter at den mindre Skole var udskilt fra den større, førte den længe en meget urolig og truet Tilværelse indad til og udad til, og i Løbet af de første 25 Aar boede den paa

7 forskellige Steder; den har i en Række Aar betalt sig daarlig, og Direktionen har ogsaa af den Grund rimeligvis ønsket at frigjøre sig for den, naar en passende Lejlighed kunde gives, men bestemt har det hidtil ikke kunnet paa-vises, naar den fuldkomne Adskillelse har fundet Sted; det vides kun med Vished, at den er indtraadt før 1799, og jeg er tilbøjelig til at tro, at den ligger meget snart efter Flytningen til Kristianshavn, da Grosserer *Brocks* Testamente, hvorved han skjenker en Kapital til Skolen „til en borgerlig Skole paa Kristianshavn, som nu haves under Professor *Kalls* Ledelse“ er udfærdiget 1796, og det ikke er rimeligt, at han vilde have givet Testamentet denne Form, hvis den endnu da i det økonomiske var forbundet med den anden Borgerdydskole.*)

Skolen blev ikke længe i Laxegade, thi ved den store Ildebrand i Juni 1795 havde den sin Bolig i Færgestræde, uvist om Store eller Lille Færgestræde, hvilke Gader som bekjendt laa paa nuværende Højbroplads, og den gik til Grunde med disse Stræder. Om Skolens indre Forhold i disse Par Aar, fra Delingen til Branden, vides i Grunden intet, med vi have dog et Vidnesbyrd fra den Tid i nogle biografiske Optegnelser af Kommandør *J. J. Paludan*, (meddelte i Frederiksborg Skoles Program for 1874) hvis Fader var Præst ved Frelzers Kirke. Han nævner ikke udtrykkelig, hvilken af de to Borgerdydskoler han var i, men der kan efter hele Sammenhængen i hans Fortælling og i Følge Faderens Bopæl næppe være nogen Tvivl om, at han taler om den Skole, der senere flyttede til Kristianshavn, og det er just ikke noget lysteligt Billede, han giver af de daværende Skoletilstande, om man end maa indrømme, at han næppe kan anses for en upartisk Dommer, da han

*) Muligvis har ogsaa *Brocks* Gave netop gjort det muligt, at den større Skole kunde slippe den mindre, der nu havde Udsigt til at kunne staa paa sine egne Ben.

skildrer sig selv som en doven og trodsig Dreng. Han skriver blandt andet:

„I mit 4de Aar var jeg kommen til Kjøbenhavn, hvor min Fader var bleven Provst ved Frelserens Kirke paa Christianshavn. Nu blev jeg sat i Borgerdydskolen, hvor jeg ingen Ting lærte, da jeg var doven, Lærerne slette og barbariske, og min Fader, som var i fortrykte Omstændigheder, og som maatte skrive Bøger, som tog hans hele Tid, ikke kunde paasee den forkerte Skolegang. Regelmæssig fik jeg hver Dag mine Prygl i Skolen og i Hjemmet, og jeg satte mig for at trodse mine Tugtemestre. — — — Prygl brød jeg mig ikke om og læste aldrig paa mine Lectier. — — — Jeg var nu en stor Dreng paa 11 Aar.*) Intet var mig utaaleligere end min Skolegang, hvor jeg drev Tiden hen uden at lære noget og fik mine reglementerede 4 á 6 Haandtag af et Birkeris's omsnoede Ender tilligemed den inhumane Benævnelse: „Du Naturens Afskum!“ „ræk ud!“ Jeg passede paa, at min Tormentor fik for det meste lige saa mange Slag over sine Been, som jeg i Hænderne ved behændig at trække Haanden bort, naar han lavede til, hvad der vakte megen Fornøjelse i Classen, især naar han gav sig og gned sine Knæer. Jeg lo med, og Spadsen gjentoges, til han og jeg vare kjede deraf. En Lærer tog mig engang ud og rev mig i Haaret. Jeg stillede mig op imod Væggén og spyttede paa ham. Han foer rasende ind paa mig, men jeg satte mit Ben mod hans Mave, saa han vaandede sig forfærdeligt og opgav Striden. At dette kunde gaa godt, begriber jeg ikke, men formodentlig turde Læreren ikke klage, fordi han havde slået mig ud paa Gulvet i Haarene.“

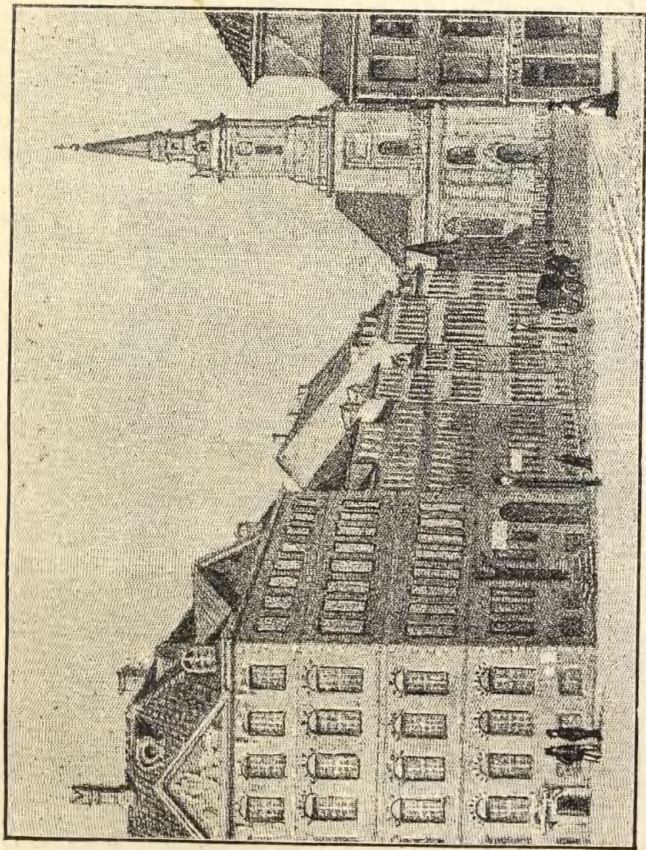
---

*) Han er født 1781.

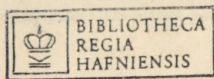
Man har her en lille Karakteristik af Datidens Skolegang. Det er smukt af Fortælleren, men kjedeligt for Efterverdenen, at han ikke nævner Navne, der kunde give os nøjere Oplysning og vejlede os noget til at bedømme Skildringens Paalidelighed, ikke med Hensyn til selve facta, thi der er ingen Tvivl om, at han baade har faaet Prygl og har fortjent dem, men om hvorvidt det kan opfattes som et Billede af de almindelige Tilstande i Skolen. Om man end den Gang var mindre blødsøden lige over for legemlige Straffe end nu, var dog Prygletidens rette Guldalder forbi, og man vil i det følgende se, at faa Aar efter den her skildrede Tid nogle meget overdrevne Rygter om en Lærers Strængthed for lang Tid fik en afgjørende Betydning for Skolens Stilling, og nær havde bragt det saa vidt, at der for bestandig var bleven gjort Ende paa den som Latinskole.

Ved den store Ildebrand den 5te og 6te Juni 1795 brændte altsaa det Sted i Færgestræde, hvor Skolen havde sit Lokale, men endnu i samme Maaned, 29de Juni, holdt de Forældre, der havde Børn i Skolen, et Møde paa *Borchs Kollegium*, hvor det blev bestemt hurtigst muligt at faa Undervisningen i Gang igjen, og der blev kort efter lejet Lokale til den paa *Kristianshavn* i Vinhandler *Rohdes* Gaard, Strandgade Nr. 31 (nu 14) paa Hjørnet af Lille Torvegade, hvor Skolen blev aabnet paa ny den 14de August. Det har rimeligvis den Gang slet ikke været Tanken, at Skolen skulde forblive paa *Kristianshavn*, men da det var af Vigtighed at faa Skolen aabnet jo før jo heller, og saa vidt muligt i den østlige Del af Byen, har man næsten kun været henvist til *Kristianshavn*, der ikke var berørt af Branden; men da Skolen først var der, og da en Del af Byens største Grosserere den Gang boede paa *Kristianshavn*, have disse ønsket at beholde den derude, hvorfor de støttede den med Penge og personligt Tilsyn,

Vinhandler Rohdes Gaard; det gamle Raadhus.
Skolens første Bolig paa Kristianshavn.

og den har i Befolkningens Øjne meget snart taget Skikkelse af en særlig Kristianshavnsk Institution, hvilket den faktisk blev, da Legater bleve skjænkede til den under den Forudsætning, at den skulde ligge paa Kristiaushavn; saaledes ved det oven for anførte *Niels Brocks* Testamente af 1796.

Underlig nok har man i en paafaldende kort Tid glemt Skolens Oprindelse, og man kan allerede en Snes Aar efter Flytningen til Kristianshavn se Beretninger om, „at Skolen skal være stiftet 1795 af *Abraham Kall*,“ medens Forholdet altsaa er, at en bestaaende Skole paa Grund af Branden 1795 flyttede til Kristianshavn, hvor der i Øjeblikket var Plads at faa og ellers næppe noget andet Sted i Byen.

Skolen stod nu nogen Tid under Prof. *Kalls* Ledelse, men til ham sluttede sig snart Pastor *Fabricius*, og da nogle Aar senere Pastor *R. Fenger* i Stedet for denne traadte ind i Direktionen, var det i en lang Aarrække ham, der trak hele Læsset. *Kall* trak sig mere og mere tilbage, men vedblev dog til sin Død at være Medlem af Direktionen, hvori snart ogsaa et Par af Kristianshavns Grosserere fik Sæde.

Om Forholdene i Skolen i Begyndelsen af dens Liv paa Kristianshavn have vi en oplysende og interessant Meddelelse i et Brev, der i 1835 er skreven af Justitsraad, Kontorchef i Generalcommisariatscollegiet, *Henrich Albert Schytz*, til Dr. *Krarup*, som det af nogle Indledningsord ses, skreven efter Anmodning af denne netop for disse Oplysningers Skyld. Jeg kan ikke nægte mig den Fornøjelse at meddele den største Del af dette Brev, der foruden de historiske, utvivlsomt korrekte, Oplysninger giver Bidrag til Skildringen af Datidens indre Skoleliv og vidner om Brevskriverens gemytlig-elskværdige Personlighed.

„Strax efter at denne Skole var etableret*), satte
 „min Fader mig deri, da jeg var 10 Aar gammel**), og
 „som den, der forhen hverken havde frequenteret Dreng-
 „eller Pige Skole, vandrede jeg da, forsynet med de for
 „en Discipel sædvanlige Bepaknings-Requisitter og med
 „Rædsel til den for mig frygtelige Skole, paa Hjørnet af
 „Strandgade og Lille Torvegade No. 31. Skolens Locale
 „var i en Deel af øverste Etage i bemeldte Huus, hvor
 „der ingen Plads var for en Inspecteur, med Undtagelse
 „af et lidet Værelse til Gaarden; og fungerede som
 „Inspecteur en godmodig Mand, som jeg stedse skal
 „minde med fortjent Agtelse, en daværende cand. theol.
 „Flemmer, der senere blev Præst og Provst***) og uden
 „Tvivl er Fader til den senere ved Skolen ansatte Lærer
 „af samme Navn, der, om jeg minde ret, nu er bleven
 „Overlærer eller Rektor ved en af de lærde Skoler
 „udenfor Kjøbenhavn†). Da jeg begyndte og fuldendte
 „min Skolegang, eksisterede ikke den nuværende Classe-
 „inddeling, men nogle vare beskjæftigede hos een Lærer,
 „andre hos en anden i forskjellige Værelser, og de, der
 „vare bestemte til at studere, læste lidt Latin og
 „Mathematik med *Flemmer*. I Slutningen af 1796 eller
 „i Begyndelsen af 1797 flyttede Skolen til Overgaden
 „over Vandet i den af Farver *Gyllich* nu eiede Gaard††),
 „hvor Skolen anvistes Locale paa Tagkamrene, og den
 „daværende Inspecteur, der senere er død som Klokker

---

*) Brevskriveren staar dog ikke i den Tro, at det var en ny Skole, da han i Indledningen siger, at den før „nok laa i Færgestræde, det nuværende Ny Amagertorv.“

**) Næppe rigtigt, da han saa maa være bleven Student i en Alder af 15 Aar.

***) Død som Præst i Alsted ved Sorø.

†) Død som Rektor i Frederiksborg.

††) Nu Nr. 8.

„ved Frelserens Kirke, *Gylche*, blev anvist det for en
 „Familie nødvendige Locale i en Deel af 1ste Etage i
 „bemeldte Gaard. Til Lærer for de, der vare bestemte
 „til at studere, blev antaget en senere afdød mag. art.
 „*Gierding*, af Fødsel en Jyde. Af Skolens Disciple bleve
 „udpillede, om jeg mindes ret, 16 rare Subjecter (hvor-
 „iblandt ei at forglemme jeg selv var). Imidlertid, i
 „Løbet af Aaret, ligesom bemeldte Subjecter vare udpillede,
 „saaledes afpillede de ogsaa, og ikkun 3 bleve tilbage,
 „nemlig:

Frederik Rabeholm,

Christopher Adrian Ohm, og

Jeg, sagde Hunden.

„Forbemeldte *Gierding* læste Alt med os med Undtagelse
 „af Religion og Astronomi, som dengang udfordredes til
 „ex. art. Vi vare beskjæftigede hos ham den hele
 „Formiddag, og da der den Tid ikke var Bestemmelse for,
 „hvilke Bøger der skulde læses, lod han, efter eget
 „Godtbefindende og uden Hensyn til Tid eller Examen,
 „begynde paa een Forfatter, naar een var gjennemgaaet,
 „repetere o. s. v. kort sagt, man kunde egentlig kalde
 „det privat Undervisning for en Families Børn.

„I Aaret 1799 blev *Rabeholm*, der var et udmærket
 „Hoved, med Lyst til Handelen, dimitteret med Carakteren
 „laudabilis. — — — Samme Aar tænkte den rige
 „Grosserer *Brock* paa, at alt Kjød er Hø, og — — —
 „— skjænkede han 2000 Rdl. til Skolen — — — og
 „blev da kjøbt Huset No. 117 paa Hjørnet af Overgade
 „neden Vandet og Torvegaden*). Her blev Skolen anviist
 „Locale i Stue-Etagen, Resten af Bygningen blev overladt
 „forbemeldte *Gylche* til Afbenyttelse for ham og hans
 „Familie samt nogle enkelte Pensionairer.

*) Nu Nr. 37.

„Da *Ohm* og jeg af vore Forældre vare bestemte til „den gejstlige Stand, maatte vi, som istedetfor Hebraisk „havde læst en Deel af Livius, forblive endnu et Aar i „Skolen, og læste da, foruden at repetere, hvad vi forhen „havde læst, Josva og Genesis. I Aaret 1800 fik vi „Løbepas, eller som det ogsaa kaldes, testimonium. *Ohm* „blev indkaldt og jeg fik laudabilis. — — — Da „*Ohm* og jeg forlode Skolen, bragte de til Studeringer „bestemte Born Attester fra deres Forældre, for at de ei „skulde læse for *Gierding*. (Han var, da De sagtens ikke „har kjendt ham, en meget streng Mand; dog maae jeg „tilstaae, at hans Strengthed indskrænkede sig til at han „skubbede(?) og slaar i Bordet.) Skolen ophørte nu at „være en saa kaldet lærd Skole. Senere er Huset bleven „solgt; det fornødne Locale blev lejet i et daværende „Klokker *Brandt* tilhørende Huus i Dronningens Gade*) „ligeoverfor Børnehuset. — — —

I denne Skildring have vi i alt væsenligt Skolens Historie i disse Aar fra 1795 til 1800. Skolen var endnu stadig paa Vandring, fra Kjøbmagergade til Pilestræde, til Nørregade, til Laxegade, til Færgestræde, til Strandgade, til Overgade over Vandet, til Overgade neden Vandet, hvor den 1799 flyttede ind i sit eget Hus, men gaar saa igjen 1811 til Dronningensgade og 1813 til Overgade over Vandet, paa Hjørnet af Sophiegade, hvor den saa blev til 1828. At Skolen i 1799 kunde købe et Hus skyldes Grosserer *Niels Brock*, der i sit Testamente**) havde betænkt Skolen med 2500 Rdl., hvoraf han nu i levende Live som Forskud udbetalte 2000 Rdl. paa Huset; Resten af Kjøbesummen fik man ved et Laan hos Petri Kirke, 2400 Rdl.

Fra samme Tid have vi en gammel Regnskabsprotokol,

---

*) Nu Nr. 62.

**) Se oven for „tænkte, at alt Kjød er Hø“.

der begynder med Udgivterne ved Købet, men for 1801 indeholder samtlige Regnskaber, og deri ogsaa Navnene paa Lærerne og de Forældre, der have Børn i Skolen.

Direktionen bestod da foruden *Kall* af Sognepræsten *Fabricius*; Inspektøren, *Gylche*, senere Klokker, boede med sin Familie paa Skolen og fik foruden fri Bolig 20 Rdlr. om Maaneden. Han underviste i Skrivning, Regning, Historie, Geografi og Religion, og maa have havt Anseelse som Kalligraf, da han, som fortalt i et Brev fra *F.(abricius?)* til *Krarup*, hver Mandag Eftermiddag underviste Prinds *Christian (Christian den Ottende)* i Skrivning, og saa var det saa godt som en Fridag, thi alle Klasser havde da Tegning, og al Disciplin var forvist.

Som en Følge af Protesten mod mag. *Gierding* synes denne strax at have forladt Skolen, i det mindste findes han ikke i Regnskabet for 1801, og Skolen var nu efter at have dimitteret de ovennævnte 3 Disciple ophørt at være en lærd Skole, og der dimitteres nu ingen fra den før 1816.

I Begyndelsen af 1810 var der 6 Lærere, der havde følgende Indtægter:

<i>Gylche</i> , om Maaneden	20 Rdl.
<i>Mohr</i>	10 —
<i>Ahrensberg</i> , Lærer i Fransk . . .	6 —
<i>Rosendal</i>	4 —
<i>Oberton</i>	4 —
<i>Lassen</i> , Lærer i Tegning	4 —

---

48 Rdl.

Skolen havde da ogsaa kun 24 Disciple, der betalte 9 Rdl. 16 Sk. Kvartalet, de 16 Sk. beregnet til Blæk og Penne.

Det har altsaa stadig endnu været en meget lille Skole, og det kneb med at holde den gaaende; den var dog en Skole for de mere velhavende Familiers Børn, men i adskillige Aar med et bestemt Præg af Realskole, og det

Maal, der foresvævede Direktionen i det første Tiaar af Aarhundredet, var nærmest at uddanne vordende Grosserere.

Fra Aaret 1810 kunne vi følge Skolens Historie temmelig nøjagtig igjennem alle dens skiftende Skjæbner, da vi fra dette Aars Begyndelse have en Direktionsprotokol, hvori der ikke blot er optegnet, hvad der forhandlede paa Direktionens Møder, men ogsaa Meddelelser om Forandringer i Lærerpersonalet og Forhandlinger med forskellige Avtoriteter om Pengehjælp, Fritagelse for Skatter, Ansøgninger om Brænde fra Stadens Brændeoplæg o. s. v. Denne Protokol er fort af Pastor *R. Fenger* indtil 1821, derefter af Prof. *Jens Møller* til 1828, af Pastor *Bregendahl* til 1832, og endelig af Provst *Schack*.

Paa den Tid, da denne Protokol begynder, bor Skolen endnu paa Hjørnet af Lille Torvegade og Overgade n. Vandet, i det Hus, der var kjøbt 1799, men Huset er solgt 1807 til *Madam Simonsen*, af hvem Skolen saa lejer Lokalet; først Aaret efter flyttes til Dronningensgade Nr. 264 (nu 62), der tilhørte Murmester *Erleweih*. Inspektør *Gylche* er syg og begjærer sin Afsked (død kort efter), og den første Sag, der i 1810 behandles i Direktionsmødet, er Valget af hans Efterfølger, hvilket var en vigtig Sag, skjönt Inspektørens Stilling ingenlunde var nogen synderlig overordnet. Direktionen styrede Skolen, baade hvad det pædagogiske og økonomiske angik, antog og afskedigede Lærere og varetog i et og alt Skolens Interesse. De daværende Direktører vare Prof. *Abr. Kall*, Pastor *R. Fenger*, Grossererne *J. D. Vogel*, *N. B. Hansen* og *J. C. Krossing*. De supplerede sig selv uden nogen fast Regel, ikke engang hvad Antallet angaar, undtagen at Sognepræsten senere betragtedes som selvskrevent Medlem. Inspektøren var Lærer ved Skolen og sammes Kasserer og Regnskabsfører, ligesom han havde Tilsyn med hele den daglige Orden og Disciplin, men han indtog ingen overordnet Stilling i Lærerpersonalet, med

mindre han ved sine personlige Egenskaber kunde forskafe sig en saadan, og lidt senere hen har Skolen ved Siden af Inspektoren en „Første Lærer“, hvilken Stilling Dr. *Krarup* beklædte fra 1817, og det var denne Første Lærer, der dimitterede Skolens Disciple. Alligevel kunde Inspektoren, som den der stadig var til Stede paa Skolen, som bedst var inde i alle dennes Forhold og oftest og umiddelbart forhandlede med Direktionen, have stor Indflydelse paa hele Skolens Gang og Stilling. Efter *Gylches* Fratræden valgtes nu cand. theol. *Rasmus Müller* *), hidtil Lærer i det Schouboeske Institut, til Inspektør „med fire Hundrede Rigsdaler aarlig Gage; frie Værelser fra førstkommende Michaelis Flotte Tid, samt sex Favne Brænde og tre Tusinde Tørv aarlig, imod at han i Læse-Timerne holder 3de Skole Værelser forsvarlig varme, underviser sex Timer daglig i Skolen, og ellers opfylder de Pligter, der paaligge en Inspecteur, hvilke nærmere skulle bestemmes i den Instrux, som Directionen agter at give ham.“

Direktionen har aabenbart anset Inspektørskiftet for en gunstig Lejlighed til at give Skolen et Stød fremad og at slaa dens Ordning fast i bestemtere Former. og vedtog derfor følgende Regler, der ere ret oplysende med Hensyn til Skolens daværende Forhold:

§ 1.

Skolen bør som hidtil være inddelt i 3 Afdelinger efter Elevernes Fremgang og Fatte-Evne; dog ikke saaledes, at fordi Eleven i eet eller flere Sprog eller Videnskaber er i øverste Klasse, han derfor skulde være det i dem alle; men naar han ikke kan følge de andre Elever, bør han

*) f. i Ebeltoft 9de Maj 1777, Student 1796, Kandidat 1804, Lærer ved Artillericadet-Academiet 1811, Sognepræst til Fruering og Vitved 1816; død 11te Juli 1846.

anvises en Skrive eller Regne Time i een af de andre Afdelinger.

§ 2.

Enhver Afdeling bør ikke lettelig have mere end 12 Elever; skulde særdeles Omstændigheder for en kort Tid gjøre det nødvendigt, da kan dens Antal i det høieste være 16ten i een Klasse, dog undtages herfra Regning, Skrivning og Tegning.

§ 3.

Skole Tiden bestemmes fra 9 til 1 om Formiddagen, og fra 3 til 5 om Eftermiddagen. Friheds Dagene ere følgende: Alle Søn og Helligdage; Løverdags Eftermiddag; fra Dagen før Juul til Dagen efter Nye Aar, begge iberegne; Fastelavns Mandag; fra Dagen før Skier-Torsdag til Dagen efter 2den Paaske-Dag, begge iberegne; fra Dagen før Pintse Dag til Dagen efter 2den Pintse Dag, begge iberegne; St. Hans Dag, og endelig 14ten Dage af Hundedagene.

§ 4.

Det er ikke nødvendigt, at enhver Eleve tager Deel i alle Undervisnings-Gjenstandene; det maae beroe dels paa Elevernes Fatte Evne, dels paa deres tilkommende Bestemmelse, i hvilke Undervisnings Gienstande de skulle tage Deel, hvilket bestemmes af Inspecteuren efter nærmere Aftale med Directionen.

§ 5.

Enhver Undervisnings Gienstand anvises en bestemt Tid. Denne aftaler Inspecteuren med Directionen, forfatter derpaa et Lections Catalog, som underskrives af Directionen og ophænges i Skolen.

§ 6.

Hver Klasse bør have sin egen Protocol, hvori enhver Elevs Character under enhver Lærer strax indføres. Denne

Protocol maa ligge til Eftersyn for Directionen. Ved enhver Maanedes Udgang blive de enkelte Characterer udregnede i Tal og sammenlagte, og den udkommende Sum bestemmer da Elevens Plads for den følgende Maaned.

§ 7.

Enhver Elev har sin egen Characterbog, hvori Lærerne skrive eengang om Ugen, paa det at Forældrene kunne faa Efterretning om deres Børns Flid, Fremgang og Forhold. Disse fordres med Forældrenes Paategning tilbage.

§ 8.

Eengang om Aaret, nemlig i April eller Mai Maaned bør holdes offentlig Examen i Skolen, i Directionens, Forældrenes og Venners Nærværelse. Præmier uddeles ikke, men Eleverne belønnes med Opfløttelse.

§ 9.

Det nødvendige Inventarium til Skolen anskaffes, hvilket overdrages Hr. Grosserer *Krossing* og Pastor *Fenger* at besørge efterhaanden.

§ 10.

Den Betaling, som Eleverne skulle yde, bestemmes for Fremtiden saaledes: Ti Rigsdaler quartaliter for Een Eleve; Atten Rdl. for Tvende, og 24 Rdl. for 3de Elever, hvilket tager sin Begyndelse fra 1ste Augusti (1810) for de i Skolen nu værende; men for andre strax, naar de komme i Skolen. Ved Indtrædelsen betaler enhver Eleve Toe Rigsdaler til Hjælp til Inventarium.

Som man ser, er dette ikke en Skoleplan; her er ikke et Ord om, hvad der skal læres eller hvorledes, eller til

hvad Maal Skolen stræber, men om reglementariske Bestemmelser af rent udvortes Art. Det, der har mest Interesse, er § 1, hvor der bestemmes, at Disciple kunne være i forskellige Klasser i forskellige Fag, noget som den Gang og senere undertiden brugtes, men som dels var meget vanskeligt at gennemføre i Praxis, dels medførte en overordenlig Fare for den tjenstivrige Discipel, der derved kunde forceres frem ud over det tilbørlige. Efter at dette System, saa vidt mig bekjendt, var forsvundet overalt her hjemme, fandt det igjen Talsmænd her ved Skolen i Begyndelsen af Prof. *Hammerichs* Tid, hvor det er forhandlet paa Lærermøder, men heldigvis ikke vandt Bifald.

Omtrent samtidig søgte Direktionen at skaffe sig yderligere Støtte uden fra og skrev til „Formændene og de fire Ældste for Københavns Grosserere“ og søgte Tilskud fra det Legat, der ved *Niels Brocks* Testamente var udsat for en Grosserer-skoles Oprettelse, og fik ogsaa tilstaaet 400 Rdl. aarlig ved en Skrivelse, hvori det hedder: „At de havde besluttet, hvilket af det kgl. Cancelli er bifaldet, at ville udbetale Directionen for Borger Dyds Skolen aarlig 400 Rdl. af det *Brockske* Legats Renter til en Grosserer Skole, mod at de anvendes paa den Maade, som Directionen i sin Skrivelse af 6te Juni d. A. har lovet, nemlig at Børnene oplæres i de Sprog og Videnskaber, som ere nødvendige for en retskaffen og duelig Grosserer, saaledes i at skrive og tale Tydsk, Fransk og Engelsk, foruden Modersmaalet; fremdeles i Religion, Historie og Geographie, Natur eller Handels Historie, Retskrivning og Skøn Skrivning, Handels og Vexel Regning; endelig ogsaa at oprette en Classe for Bogholderie, samt at lønne Lærerne bedre end hidtil“ o. s. v.

Dette Beløb, der nogle Gange blev nedsat, forhøjet og atter nedsat, var tilsidst 200 Rdl., men ophørte at udbetales ved Udgangen af Aaret 1840.

Direktionens Anstrængelser vare ikke uden Frugt, og der spores fra nu af en virkelig Fremgang i Skolen. Discipeltallet voxer, flere Lærere ansættes, og snart træffe vi blandt disse paa Navne, der senere bleve fordelagtig bekjendte i Videnskabens Verden eller paa anden Maade, og Skolen begyndte nu atter for Alvor at tænke paa at dimittere til Universitetet. Og dog ere de nærmest følgende Aar, under Krigen, en Tid, da de ulykkelige økonomiske Forhold følte paa alle Omraader. Næsten i hvert Direktionsmøde foreligger der Klager fra Lærerne over Utilstrækkeligheden af deres Lønning, hvilke Direktionen med stor Liberalitet imødekom, om den end ikke vilde gaa ind paa en enkelt Lærers gjentagne Andragende om at faa Betaling for „de Timer Løverdags Eftermiddag, da Skolen ikke læste.“ Da nu Pengenes Værdi sank, maa Lønningerne idelig forhøjes. Inspektørens Løn voxer allerede i 1811 fra 400 til 800 Rdl., i 1812 til 1000 Rdl., i 1813 først til 2000, saa til 3000 Rdl. Lærernes Løn forhøjes fra 1 Mk. Timen til 1 Mk. 8 Sk., til 2 Mk., til 2 Mk. 8 Sk., til 3 Mk. indtil 9 Mk. Timen, og Skolepengene voxe fra 10 Rdlr. Kvartalet til 54. Da saa Pengevæsenet senere bragtes i Orden, nedsættes disse Slutningssummer igjen til 500 Rdl. for Inspektøren, 1 Mk. 8 Sk. for Timen for Lærerne, og 15 Rdl. Kvartalet for Disciplene; men det indses let, hvor overordentlig vanskeligt det maatte være at lægge, endsige at overholde, et Budget med saa umaadelig fluktuerende Værdier. At Skolen under disse Forhold kunde holdes oppe, skyldes dels de 400 Rdl. fra det *Brockske* Legat, dels ogsaa det, at den har været i Besiddelse af en lille Kapital-Formue, der var sat i kgl. Obligationer, og som i Slutningen af 1810 var ca. 2400 Rdl. Denne hidrørte fra *Brocks* Gave ved Husets Kjøb 1799 og rimeligvis fra en lille Avance ved dets Salg i 1807.

I Oktober 1810 havde Skolen 44 Disciple, hvoraf 10

studerende, for hvilke der oprettes en særlig Klasse, og i December samme Aar indrettes endnu en anden studerende Klasse, saa at der ved Begyndelsen af 1811 var 5 Klasser, deraf 2 studerende, 2 Handelsklasser og 1 Forberedelsesklasse, og den 28de Maj har der været 63 Disciple med 9 Lærere, og et Aar senere (i Maj 1812) 13 Lærere og 82 Disciple, fordelte i 6 Klasser med hver sit Værelse, og den 1ste Februar 1813 endnu en 3dje studerende Klasse, ialt 7.

Lokalet var nu for lille og i 1813 flyttes til Huset Nr. 187 i Overgaden o. Vandet, paa Hjørnet af Sophiegade, der tilhørte Handelshuset *Noë & Comp.*, hvilket var det 5te Sted, Skolen havde Lokale i Løbet af de 18 Aar, den nu havde været paa Kristianshavn. Skolen fik der 11 Værelser, hvoraf dog sagtens kun en mindre Del har været egnet til Klasseværelser, skjønt man den Gang og langt senere kun stillede meget smaa Fordringer i denne Henseende. Det var et temmelig lille Bindingsværks-Hus paa 2 Etager, der for faa Aar siden er nedrevet, og der ligger nu paa dets Sted en meget stor 4 Etagers Bygning.

I Aarene fra 1810 til 1814 har Skolen altsaa været i stærk Stigning, hvilket utvivlsomt skyldes Pastor *Fenger* som det mest virksomme Medlem af Direktionen og Inspektoren *Müller*, men i Juni 1814 bliver *Müller* „befordret,“*) og der antoges som Inspektør *Jochum Nicolai Krøyer*, cand. theol. og Kaptejn i Kongens Livkorps (Studenterkorpset). I en Notits i nogle Optegnelser af Dr. *Krarup* siger han om *Krøyer*, at han uden at være en lærd Mand var anset for at være en særdeles duelig Mand, der var meget afholdt af Disciplene, og at hans Afgang fra Skolen var et virkeligt Tab. *Krøyer* havde knap været i 2 Aar ved Skolen, da han fik en Ansættelse ved Toldvæsenet.

Det synes næsten, at Skolen har staaet i Forbindelse

---

*) Han blev dog først Præst i 1816.

med Hoffet ad en Bagtrappe, da ikke blot *Krøyer*, men ogsaa hans Forgænger, *Müller*, før havde været Lærer for Fru Dannemands Børn. Ja ogsaa *Bertel Møller* havde som Informator for de kongelige Pager staaet i Forbindelse med Hoffet.

Der var nu gaaet 27 Aar af Skolens Liv. Da den fik Bolig paa Kristianshavn var den jo meget lille, saa at den kunde faa Plads paa „Tagkamrene“, men den var nu en ikke ubetydelig Skole med Handelsklasser og studerende Klasser. Den nød en vis Anseelse, saa at den villig blev hørt, naar den søgte Støtte hos Private og Avtoriteterne, dog nærmest i Egenskab af Grosserer-Skole, og den havde endnu ikke dimitteret til Universitetet, siden de 3 „fik Løbepas“ i 1799 og 1800; men i Midten af det andet Tiaar af Aarhundredet indtræder Skolen i en ny Periode, dels derved, at den begynder at dimittere til Universitetet, men især ved, at den blandt sine Direktører faar den lærde og virksomme Professor *Jens Møller* og blandt sine Lærere den Mand, der for en lang Tid skulde paatrykke Skolen sit Mærke, *Niels Bygom Krarup*.

1815—1828.

Paa den Tid, da Prof. *Møller* i Følge Opfordring af Direktionens Medlemmer traadte ind i denne (efter *Krossing*, der havde meldt sig ud og snart efter var død), var den øverste studerende Klasse saa vidt fremrykket, at Skolen igjen kunde tænke paa at dimittere til Universitetet. Der var imidlertid gaaet 15 Aar, siden der sidst var bleven dimitteret nogen fra Skolen, og Direktionen ansaa det derfor for rigtigst at indsende til „Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler“ en Skrivelse, hvori den mindede om Skolens gamle Dimissionsret, og bad om, at denne udtrykkelig

maatte blive anerkjendt. Som Svar herpaa modtoges en Skrivelse af 3dje Juni 1815, hvori Direktionen for U. og d. l. Sk. erklærede, „at den intet har imod, at Bestyrerne for Borger Dyds Skolen paa Christianshavn lade, saaledes som andraget i behagelig Skrivelse af 23de f. M., offentlig bekjendtgjøre, at Skolen igjen agter at afbenytte den samme i Følge Skole Forordningen af 7de November 1809 § 98 litr. b*) tilkommende Dimissions Ret“, samt at, „Naar den i bemeldte Skrivelse omtalte Plan til at udvide Skolens studerende Classer er gennemført, vil det være Directionen særdeles behageligt at modtage den derom lovede Indberetning.“

Der blev derefter i Adresseavisen indrykket en Bekjendtgjørelse om, at Skolen agtede at benytte den samme tilkommende Dimissionsret og en Opfordring „til de Forældre, der ville betro vor Skole deres Sønners Undervisning, at melde sig enten strax eller dog inden førstkommende Mickelsdag.“

Skolens aarlige Examen afholdtes nemlig nu i Oktober, i 1815 fra 23de til 27de Oktober.

Rimeligvis med særligt Hensyn til den forestaaende Examen art. blev der paa samme Tid ansat en ny „Første Lærer“ og „Anden Lærer“ i de studerende Klasser, nemlig Dr. philos. *F. C. Pedersen*, den senere philologiske Professor og Regentsprovst, og stud. theol. *S. R. Ortved*, og det følgende Aar dimitteredes da efter 16 Aars Mellemlum 2 Disciple til Universitetet, begge med Laudabilis, nemlig:

Albrecht Leonhard Holm og

Peter Andreas Fenger,

---

*) „Ret til at dimittere tilkommer: — — — b) Forstanderne for de nuværende Privatinstituter, i hvilke Undervisningen udstrækker sig over de samme Lærefag, og ligesaa vidt som i de fuldstændige lærde Skoler, og som hidtil have dimitteret.“

og Skolen var derved indtraadt i de anerkjendte Latin-skolers Række.

Det skyldes utvivlsomt Prof. *Møllers* Bekjendtskab med den lærde Verden, at vi fra nu af stadig blandt Lærer-personalet finde Mænd, der senere kom til at indtage en fremtrædende Plads i Skolen, i Literaturen eller i Statens Tjeneste, men det skyldes ogsaa *Møller*, at Skolen samtidig blev belemret med en Inspektør, der manglede alle Betingelser for at kunne udrette noget, og nu i en Række Aar blev en Hemsko paa Skolen og tilsidst (i 1828) foraarsagede et voldsomt Brud mellem de andre Direktører og *Møller*, der i Vrede trak sig ud af Direktionen.

Inspektør *Krøyer* fik i Slutningen af 1816 et Embede under Toldvæsenet, og paa Forslag af *Jens Møller* valgtes til hans Eftermand hans (*Møllers*) Svoger, Kaptejn *Johan Henrich Chiewitz*. Han havde været Student, derefter Officer ved de „annecterede*) Batailloner“ og levede paa den Tid i smaa Kaar i Jylland. At Direktionen lige fra Begyndelsen af næppe har havt stor Tillid til ham, viste den ved at binde hans Hænder ved en Instrux, hvorom *Krarup* i sine Optegnelser bemærker, „at selv den dueligste Mand, naar han vilde følge den, intet kunde udrette“, men *Chiewitz* har efter alle samtidige Vidnesbyrd været alt andet end duelig.

Det har heller ikke været *Møllers* Tanke, at denne Stilling for *Chiewitz* skulde være andet end rent midlertidig, thi allerede Aaret efter gav han *Krarup*, — som det synes i Direktionens Navn — Udsigt til at afløse ham, naar han blev befordret, „da denne nu personlig kunde supplicere“, men derved bragte han baade den ene og den anden i en skjæv Stilling; *Chiewitz*, der ikke faar Embede,

*) Landeværns Batailloner, der vare føjede til de hvervede Regimenter.

klynger sig fast til Skolen, og Krarup, der officielt kaldes „Skolens Første Lærer“, gaar og venter paa hans Afgang, og da han nu en Gang efter Opfordring fra Direktionen har knyttet sig og sine Fremtidsudsigter til Skolen, bliver han utaalmelig over at se disse Udsigter forlængede fra Aar til Aar.

Det har rimeligvis været de ved disse Forhold fremkaldte Omstændigheder, der har bevirket, at Skolen, uagtet den havde dygtige og nidkjære Mænd i Direktionen og til Dels udmærkede Lærere, i den følgende halve Snes Aar dog bestandig indtager en meget beskeden Stilling; Discipeltallet voxer ikke — det tiltager noget i de studerende Klasser, men aftager i Handelsklasserne — og Artiums Resultaterne hæver sig ingenlunde over det i Datiden almindelige.

Krarup var første Gang bleven Lærer som Vikarius for *Poul Møller*, men da denne kort efter definitiv opgav sine Timer, overtog *Krarup* Undervisningen i Latin i øverste studerende Klasse, først i Forening med *F. C. Pedersen*, senere alene.

Men allerede næste Aar var der en Tid, da *Krarup* stod vaklende, om han skulde blive ved Skolen eller søge en fordelagtig Plads, som der i Øjeblikket tilbødes ham, og den, der den Gang søgte at lokke ham bort fra Borgerdydskolen var — min, den nuværende Skolebestyrers, Fader, cand. theol. *Søren Bagge Helms*, der var Huslærer hos Grev *O. Moltke* til Espe, den senere Statsminister. I Aaret 1817 blev han Præst i min Fødeby Sørbymagle ved Slagelse, og han anstrængte sig nu for at skaffe en Afløser, der kunde dimittere Grevens Sønner. Pladsen blev tilbudt baade *Poul Møller* og *Krarup*, og af et Par Breve fra *Poul Møller* til *Krarup*, som den nuværende Rektor *Krarup* i Vejle har været saa venlig at lade mig se, fremgaar det, at det en Tid har staaet uvist imellem dem, hvem af de to gode Venner, der skulde vige for den anden. Jeg erindrer for mange Aar siden at have hørt min Fader fortælle, at de

en Gang forhandlede Spørgsmaalet paa hans Værelse, og at min Fader da havde foreslaaet dem at slaa Plat og Krone derom, hvorpaa *P. M.* havde slaaet og vundet. Rektor *Krarup* i Vejle betvivler denne Histories Korrekthed, og det ligner ganske vist ikke *N. B. Krarup* at slaa Plat og Krone om sligt, men det ligner nok min Fader at foreslaa det, og *Poul Møller* paa sin raske Maade at trække en Mark *) op af Lommen og slaa. Det er jo derfor ikke sagt, at Kastet har været det afgjørende, men Resultatet blev i ethvert Tilfælde, at *Poul Møller* blev Huslærer paa Espe, og *Krarup* blev ved Borgerdydskolen. Højest sandsynligt er det, at det er ved denne Lejlighed, at *Jens Møller*, der allerede har lært *Krarups* fremragende Dygtighed at kjende, har søgt at binde ham til Skolen ved at give ham Exspektance paa *Chiewitz's* Plads.

Krarup kaldes altsaa fra nu af „Første Lærer“ og er den, der som saadan skulde dimittere Skolens Disciple til Universitetet, men da der ingen dimitteredes i 1817, 18, 19, og *Krarup* fra 1821—24 opholdt sig i Udlandet, i hvilken Tid han erhvervede sig den filosofiske Doktorgrad i Jena, blev Dimissionen fra 1821 til 1823 **) foretaget af *H. M. Flemmer*, den samme som i 1847 dimitterede mig fra Frederiksborg Skole, og som visselig vilde have tabt Næse og Mund, hvis han havde levet længe nok til at erfare, at jeg var bleven Bestyrer for Borgerdydskolen paa Kristianshavn. Fra 1824 dimitteres Skolens Studenter igjen af *Krarup*, og fra den Tid af ere alle Dimissioner fra Skolen foretagne af ialt 3 Mænd, af *Krarup* fra 1824—42, af *Hammerich* fra 1843—67, af mig fra 1868 til Nutiden.

Skjönt Skolen nu var bleven en Latinskole, opgav man

*) Skjönt det er over 40 Aar siden, jeg hørte Historien, husker jeg bestemt, at min Fader sagde, at „*Poul Møller* trak en Mark op af Lommen.“

**) Holdet fra 1820 er dimit. af *Krarup*.

dog ikke tillige at søge at bevare den tidligere Karakter af „Grosserer Skole,“ og i Aaret 1818 har Direktionen atter henvendt sig til Grosserersocietet med Ansøgning om at faa overført til sig den Kapital af 10000 Rdl., som i Følge *Niels Brocks* Testamente var bestemt „til en Begyndelse og en Grundstentil en Grosserer Skoles Bygning“ paa den Betingelse, at hvis en bekvem Bygning kunde erhverves, denne Kapital skulde indestaa i samme som en bestandig første Prioritet, saa længe den var i Skolens Eje. Denne Ansøgning blev afslaaet blandt andet med Henviisning til, at der var andre Skoler i Kjøbenhavn, hvor Børn kunde lære det samme som i Borgerdydskolen, og disse kunde anse sig lige saa berettigede til at faa hele Kapitalen eller Renten deraf som denne o. s. v.

Dette mislykkedes altsaa, derimod fik Skolen i de nærmest følgende Aar i 1822 ved Hofraad *Amsel Meyers* Testamente et Legat paa 2000 Rdl. og i 1823 4 Portioner, hver paa 40 Rdl. aarlig, af det ved Fundats af 28de Januar 1822 oprettede Grevelig-Moltkeske Legat for Embedsmænds Sønner. Dette sidste var bestemt for studerende, dog saaledes, at naar de, der havde faaet det, opgav Studeringen, beholde det til efter Konfirmationen; men skjønt Fundatsen først er fra 1822, havde Kammerherre Grev *A. Moltke* allerede d. 5te September 1820 tilskrevet Skolen, at han havde besluttet „for saasnart muligt at se hans salig Faders Hensigt med det af Ham oprettede Legat for Embedsmænds Børn, som gaar i Skole, opfyldt, hvoraf 4 Pladser ere bestemte for Borgerdydskolen paa Christianshavn, af hvilke de to allerede ere besatte, at tilskyde indtil videre det for de 2de manglende Pladser bestemte aarlige Beløb, som er Renten af en kongelig Obligation paa 1000 Rdl. Sølv, at regne fra 1ste Juli 1820, hvoraf den 1ste Halvdeel udbetales til 11te December 1820, og saaledes fremdeles hver Halv Aars Termin.“

Skolens Kapital-Formue, der oven for er omtalt, var ved Udgangen af 1821 voxet til 2,700 Rdl.

Direktionen havde allerede paa et Møde i 1816 vedtaget „at man det næste Aar efter Examen vilde søge at opmuntre Disciplene til Flid ved at tildele dem Præmier, som fortrinlig udmærkede sig, naar Deres Opførsel tillige havde været upaaklagelig.“ Dette blev første Gang sat i Værk efter Examen 1817, hvor 3 Disciple hver fik en Opmuntring ved et Exemplar af „*Sporons* enstydige danske Ords Bemærkning.“ I 1818 nævnes ikke Titlerne paa de givne „Præmiebøger“, men i 1819 uddeltes 4 Exemplarer af „Friederich den 3djes Karakteristik“ og 4 Exemplarer af „Christian den 4des Karakteristik“. I 1820 benyttes som Præmier „*Schillers* Geschichte des dreissigjährigen Krieges“ og „*Die Teutsche Geschichte für Schulen von F. Kohlrausch*.“ Disse to samme Bøger benyttes igjen i 1821 som Præmie, men muligt er det, at Disciplene ikke have følt sig tilstrækkelig opmuntrede, thi derefter synes Præmier ikke at have været anvendte til Stadighed og nævnes sidste Gang efter Examen 1826.

Skolens Discipeltal findes kun enkelte Gange ved tilfældige Lejligheder anført, saaledes i Januar 1819, da det var 76, og i Oktober s. A. 67, saa at Tallet siden 1812, da det var 82, er gaaet lidt tilbage, og har næppe i Mellemtiden nogensinde været større, da det i saa Fald nok paa én eller anden Maade havde været optegnet. Først fra 1824 haves i *Krarups* Optegnelser en Liste over, hvor mange Disciple Skolen hvert Aar har havt, hvorefter jeg her hensætter Tallet indtil 1828, det Aar, da *Krarup* overtog Skolens Bestyrelse, nemlig:

1824.....	88,	deraf i stud. Klassers	54
1825.....	92	—	63
1826.....	91	—	69
1827.....	80	—	60
1828.....	70	—	52

Som ovenfor er sagt blev der gjort meget fra Direktionens Side for at faa dygtige Lærere til Skolen, og vi træffe blandt disse en Del senere bekendte Skolemænd, men ikke en eneste af disse med Undtagelse af *Krarup* og *Svenningsen* lykkedes det at binde til Skolen for længere Tid; de fleste forsvandt meget hurtig igjen. Af mere bekendte Mænd blandt Skolens Lærere ansattes:

1815. *Poul Møller*.
F. C. Pedersen, senere Professor i Philologi og
 Regentsprovst.
1816. *H. N. Clausen*.
N. B. Krarup.
 Stud. *Bøetker*,) rimeligvis *Ludvig Bødcher* og
 Stud. *Winther*,) *Christian W.*
1820. *Frederik Fabricius*, senere Viceprovst paa
 Regentsen.
Hohlenberg, senere Theolog. Professor.
Flemmer, senere Rektor i Frederiksborg
Thortsen, senere Rektor i Randers.
1824. *Svenningsen*.
 Magister *Lindberg*.
1825. *Ferd. Fenger*.
1828. „Akademisk Maler“ *Krohn*.
Lange, senere Rektor i Vordingborg.
Kalkar.
A. W. Borgen, senere Skoledirektør, Kultus-
 minister.
Ingerslev, senere Rektor i Kolding og Aarhus.
L. Chr. Müller, senere Seminarieforstander i
 Ranum.

Direktionen, der i 1810 bestod af Professor *A. Kall*, Pastor *Fenger* og de tre Grosserere *J. C. Krossing*, *J. D. Vogel* og *N. B. Hansen*, undergaar i Aarene 1815—28 en fuldstændig Forandring. Efter *Krossings* Død i 1815 ind-

træder Professor *Jens Møller*; efter *Hansens* Død 1819 indtræder Grosserer *Schartau*, der dør 1824. Pastor *Fenger* dør 1825. Efter disse indtræde Grosserer, Agent *Johannes Hammerich*, „der har to Sønner i Skolen“, og Pastor *Bregendahl*. *Hammerich* udmelder sig igjen 1827 og *Vogel* 1828; i Stedet for disse indtræde da Grossererne *Jacob Holm* og *Brandt*. Prof. *A. Kall* var død 1821, men der er ingen optagen i Stedet for ham, rimeligvis fordi man fandt, at den lærde Stand var tilstrækkelig repræsenteret i *Jens Møller*. I 1828, paa den Tid, da den Strid udbrød, som jeg nu strax skal omtale, bestod Direktionen altsaa af Pastor *Bregendahl*, Prof. *Jens Møller*, Grossererne *Jacob Holm* og *Brandt*, af hvilke *Jens Møller* stiltiende betragtedes som Formand.

Inden jeg gaar videre, skal jeg endnu bemærke, at Grunden til Skolens nuværende Bibliothek var lagt allerede i 1816, idet der paa et Direktionsmøde den 23de Oktober 1816 blev taget den Beslutning »at søge at conservere det Bibliothek, som endeel af Eleverne ved frivilligt Bidrag have begyndt at oprette, og til den Ende, da endeel gode Skrifter allerede ere anskaffede, at betale Bibliothekets Gjeld, som er omtrent 38 Rdl., imod at det da for Fremtiden tilhører Skolen, og at enhver Elev, som betaler sin Contingent til Skolens Bibliothek, kan erholde Bøger tillaans fra samme.“

Det er bekjendt, at Dr. *Niels Bygom Krarup* i 1828 overtog Skolens Ledelse, og at Skolen dermed fik et kraftigt Opsving, og en hel ny Æra fra det Øjeblik af begynder i Skolens Liv; men dette skete ikke uden voldsomme Brydninger fra forskellige Sider, og uden at gaa alt for meget i Detail skal jeg forsøge at give et Billede af denne Strid, som til Held for Skolen førte til *Krarups* Eneherredømme, hvilket han hævdede trods de Attentater, der i

den følgende Tid blev gjort fra Direktionens Side paa at erobre det afgivne Scepter tilbage.

Der har aabenbart allerede længe i Direktionen været Utilfredshed med den Maade, hvorpaa *Chiewitz* varetog sine Pligter som Inspektør ved Skolen, men Hensynet til hans Svoger, *Jens Møller*, har holdt Ytringerne deraf nede, i det mindste til en vis Grad; men i Midten af 1827 fremkommer der forskellige Formodninger, om at der var Uorden med hans Inkassationer og Udbetalinger af Gagerne, hvorover der blev ført Klager fra flere Læreres Side. Han undskyldte sig med, at han ikke kunde faa Pengene ind, og at han selv havde ikke saa lidt til gode hos Skolen, men skjønt der sikkert ikke har været nogen Mistro til hans Redelighed, var Uordenen sikker nok, hvorfor han overgiver hele Penge- og Regnskabsvæsenet til Direktøren, Grosserer *Vogel*, medens Skolen for at komme over presserende Pengeforlegenhed gjør et Laan hos Kommunitetet. I Anledning af disse pinlige Forhandlinger meldte Agent, Grosserer *Hammerich* sig ud af Direktionen, og et halv Aar senere gjør Grosserer *Vogel* det samme, hvorefter Pengevæsenets Bestyrelse lægges i Provst *Bregendahls* Hænder. Omtrent samtidig hermed, i 1827, sender saa den samlede Direktion en Skrivelse til *Krarup*, hvori den opfordrer ham til at gaa *Chiewitz* til Haande ved Opretholdelsen af den daglige Orden, men hertil erklærer *Krarup* sig aldeles uvillig, da han derved let kunde komme til at paatage sig en Del af Ansvarer for de stedfindende Uordener. Alt blev da i denne Henseende foreløbig ved det gamle, men *Krarup*, der havde bundet sig til Skolen i Tillid til et nu 10 Aar gammelt Løfte, som syntes aldrig at skulle blive til mere, søger nu om Bevilling til at oprette en Skole paa Kristianshavn for egen Regning, og da han faar denne, kan man forklare, at Direktionen senere overgiver sig til ham paa Naade og Unaade, da den aabenbart ikke turde udsætte sig for at skaffe sig en saa farlig Konkurrent.

Allerede inden Aarets Udgang opstod der en Sag, der har været *Jens Møller* saa ubehagelig, at han benyttede den som et Paaskud til at melde sig ud af Direktionen og kun ved de andre Direktørs og en Del Læreres (deriblandt *Krarups*) indtrængende Opfordring lod sig bevæge til at tage sin Udmeldelse tilbage. *J. Møller* havde nemlig i et Cirkulære til Lærerne i Foraaret 27 paalagt disse, naar de af en eller anden Grund (ogsaa Sygdom!) bleve forhindrede i at give en Time, da at sørge for, at der mødte en Vikar. Da *A. W. Borgen* i Begyndelsen af December paa Grund af Upasselighed i en Ugestid maatte holde sig hjemme, sendte han en Vikar i de 12 af de 14 Timer, men ikke i de to, og i den følgende Uge forsømte han atter 1 Time uden at sende Vikar. Dette synes der i Virkeligheden ikke at have været nogen Grund til at gjøre stort Væsen af, da *B.* med Rette gjør opmærksom paa, at det ikke altid er saa let at sende en Vikar, især naar man maa holde sig inde; men Inspektøren maa paa den Tid have været særdeles tjenstvirg eller sandsynligere have havt noget udestaaende med *Borgen*, thi han sendte *J. Møller* en Meddelelse om disse Forsømmelser, der faar Karakteren af en Angivelse derved, at han beder om, at det maa blive fortiet, at Underretningen er kommen fra ham, og da *Borgen* spørger direkte derom, benægter han det.

J. Møller sender *Borgen* en Advarsel og truer ham med Afsked, hvorpaa *B.* svarer med et ganske vist temmelig nærgaaende Brev, af hvilken Grund *J. Møller* uden videre siger ham op, hvilket han derefter meddeler de andre Medlemmer af Direktionen, og samtidig melder han sig selv ud af denne, da han ikke kan taale at blive fornærmet paa den Maade, som var sket i *Borgens* Brev. Begge Parter have i denne Sag forløbet sig, men man ser let, at *Møllers* Stilling var vanskelig, naar han skulde dække over Svogeren, der var Skyld i det hele, og samtidig værgе sig imod Læreren, der

havde god Grund til beklage sig, om han end i Hidsighed havde brugt stærkere Ord, end han burde. Sagen blev imidlertid, som oven for sagt, bilagt, især ved den Skrivelse, han fik fra en Del af Lærerne, hvori disse i varme Ord anerkjendte, hvad Skolen skyldte hans mangeaarige Virksomhed. Skrivelsen er undertegnet af *Krarup, Fasting, Lindberg, Rasmussen, P. E. Hall, Krohn, Fenger*, skreven af *Lindberg*. Baade *Møller* og *Borgen* bleve; men man ser, hvor spændt Situationen var bleven, og i Løbet af disse 14 Dage, da *Møller* ikke var Medlem af Direktionen, have de andre strax benyttet Lejligheden til at sige *Chiewitz* op. Han er opsagt den 31te December 1827 til at fratræde den 1ste Juli, men der er senere givet ham et Fjerdingaars Henstand, til 1ste Oktober 1828, og denne Situation har *J. Møller* accepteret, da han i de første Dage af Januar igjen indtraadte i Direktionen.

Nu var altsaa Tiden kommen til at tilbyde Dr. *Krarup* Inspektørposten, og den endelige Beslutning derom toges paa et Direktionsmøde den 9de Maj 1828, hvor det blev overdraget *J. Møller* i Direktionens Navn at udfærdige en Skrivelse til *Krarup* derom, men *Chiewitz's* Skygge skulde endnu volde megen Fortræd. Skrivelsens Ordlyd var nogenlunde vedtagen, og Meningen, i det mindste de andre Direktørers, havde været, at *Møller* skulde koncipere den og dernæst sende den til disses Underskrift; men i dets Sted sendte *Møller* den direkte til *Krarup*, hvorover de andre Direktører bleve alarmerede og endnu mere, da de saa, at *Møller* i Skrivelsen havde indflettet en Bemærkning om „den særdeles ringe Løn“ og „at det ikke hastede med Svaret“, samt endelig: „og De muligen ogsaa allerede har gjort Skridt for Deres egen paatænkte Skole, som De ikke kan forandre“, hvori de andre Direktører, vel ikke aldeles uden Grund, saa en sidste Redningsplanke udkastet for *Chiewitz* for det mulige Tilfælde, at *Krarup* deraf skulde se

sig foranlediget til at afslaa Posten. Dette Brev hidførte det definitive og ulægelige Brud, thi da de andre Direktører, nu kun *Bregendahl*, *Holm* og *Brandt*, i en officiel Skrivelse anmodede ham om at skrive et andet Brev, der, underskrevet af hele Direktionen, skulde sendes til *Krarup*, optog han dette Forlangende som en Hanske, meldte sig ud og sendte Direktionsprotokollen, som han i en Række Aar havde ført, til Provst *Bregendahl* og udbad sig Kvittering for samme, og der ses nu ikke at være gjort noget Skridt for at faa ham til at tage denne Udmeldelse tilbage. Det er beklageligt, at Professor *Jens Møller* paa denne Maade skulde skilles fra Skolen, hvoraf han efter Samtidens og Eftertidens (særlig *Krarups*) Dom havde store Fortjenester, men den Lænke, han havde smedet sig selv ved at faa Svogeren ansat som Inspektør, har hindret hans fri Bevægelighed i hele den Tid, han med saa god Villie og megen Dygtighed virkede for Skolen, og der var fra de andre Direktørers Side nu ikke andet at gjøre end at faa en anden Situation tilvejebragt, selv om det skulde være med Bekostning af Direktionens første og dygtigste Medlem.

Forhandlingerne, der nu førtes mellem *Krarup* paa den ene Side og de 3 Direktører paa den anden, kom nu snart til en Afslutning, da disse sidste i Grunden var villige til at indgaa paa alt, hvilket var nødvendigt, thi *Krarup* forlangte alt som Betingelse for at overtage Posten, den ubetingede Myndighed til at ordne alle Skolens Forhold, som han selv vilde. Egenlig holdt Direktionen kun paa Retten til at *antage* nye Lærere, men da *Krarup* ikke vilde indrømme det, enedes man tilsidst om, at Direktionen skulde *antage dem efter Krarups Forslag*, og da *K.* med Rette saa, at han derved ogsaa i denne Henseende fik Magten og Direktionen kun Skinnets, gav han efter i dette Punkt, og ved den Kontrakt, der afsluttedes imellem dem og underskrevet af begge Parter, beholdt Direktionen i Virkeligheden

kun som Rest af sin tidligere Stilling, at *K.* skulde give den en aarlig Indberetning om Skolens Tilstand, Retten til at sige ham op med et halvt Aars Varsel, hvilket *K.* selv havde tilbudt, og Forpligtelsen til at opbevare Skolens Legatkapitaler og hver Termin at udbetale ham Renten deraf.

Denne Kontrakt, der bærer den ikke synderlig passende Titel:

Reglement,

hvorefter Borgerdydskolen paa Christianshavn modtager en bedre Organisation,
lyder saaledes:

§ 1.

Da Hr. Prof. Dr. theol. *Jens Møller* har, ved Skrivelse til os af 29de f. M., udmeldt sig af Direktionen, og da hidtilværende Inspektør ved Skolen, Hr. Capitain *Chiewitz*, efter passeret Opsigelse af 31te December 1827 i Forbindelse med den, Direktionsprotokollen den 9de Mai sidstleden tilførte, Beslutning under Forhandlingernes 7de Post, fratræder Skolen til Mikkelsdag d. A., saa vælge vi herved Skolens første Lærer, Hr. Dr. phil. *Niels Bygom Krarup*, som i en Række af 12 Aar har været Lærer ved Skolen og tillige har dimitteret flere Disciple fra denne Skole til Universitetet, til, fra næstkommende 1ste October at regne, at være Forstander *) for Borgerdydskolen paa Christianshavn, hvilken Post Hr. Doctoren har erklæret sig villig til at modtage under de her nedenskrevne Bestemmelser.

§ 2.

Den tilsigtede bedre Organisation kan ikke udstrækkes derhen, at Skolen skulde i Tiden gives et andet Navn, eller

*) *K.* havde under Forhandlingerne, for bestemt at præcisere Forskjellen mellem *Chiewitz's* Stilling og den, han i Fremtiden skulde indtage, holdt fast paa ikke at kaldes „Inspektør“, men „Forstander“ eller „Bestyrer“.

at den skulde kunne forlægges til et andet Sted udenfor Christianshavn. Det maa da blive en ufravigelig Betingelse, grundet endog i Bestemmelserne for samtlige til Skolen skjænkede Legater, at Skolen fremdeles beholder sit Navn og forbliver paa Christianshavn.

§ 3.

Skolen har Dimissions Ret; da denne Ret kan tabes, naar ikke Undervisningen udstrækker sig over samme Lærefag og ligesaavidt som i de fuldstændige lærde Skoler — cnf. Forordningen af 7. Novbr. 1809 §§ 98, b og 99 — saa maa deraf følge, at Skoiens Forstander ogsaa iagttager, hvad der om Læregjenstandene er ved Anordningerne og navnlig den kgl. Resolution af 7de Aug. 1818 foreskrevet og befalet. Og da Skolen har, ved den største Deel af de til samme skjænkede Legater, Bestemmelse for Handelsclasser, saa maa ogsaa Undervisningen for disse Classer iagttages og fremmes med lige Iver som for de studerende Classer.

§ 4.

Skoleprøverne og Dimissionen til Universitetet rettes og overholdes efter Allerhøjstbemeldte Forordning af 7. Novemb. 1809, cap. VIII.

§ 5.

Da Directionen for denne Skole altid staar for Publikums Dom, ligesom in specie for Legatstifternes eller Legatbestyrernes Tiltale, og forøvrigt ikke kan andet, end erkjende det som en Æres og Samvittigheds Sag at virke til eet Maal, Skoiens udbredte Gavnlighed og omfattende Tiltroe. saa følger deraf, at Directionen ogsaa altid vil være enig i at vælge duelige Lærere efter Forstanderens Forslag.

Lærernes Afskedigelse overdrager Directionen ganske til Dr. *Krarup* som Forstander.

§ 6.

Indcassationen af Skolepengene besørger Dr. *Krarup*, ligesom og Renterne af Skolens Capitaler og Legater, som nu ere, udbetales til ham.

Herved bemærkes:

a) At Skolens Gjæld, 400 Rdl. Sedler, til Communitetet, eller, i mulig Tilfælde af Gjældens Omflytning til andre Creditorer, bliver af Forstanderen at indfri, hvortil bestemmes en Tidsfrist af 10 Aar fra 1ste Okt. 1828 at regne.

b) At saavidt der efter det sidste Regnskab, med hvis Revision det endnu har nogen Vanskelighed, maatte blive Underballance, denne da først afgjøres.

Naar saadan Afgjørelse skeer, beholder Dr. *Krarup* som Forstander det mulige Overskud af de aarlige Indtægter, imod at besørge de aarlige Udgifter.

De af Skolens Disciple, der hidtil have været erkjendte som Gratister, vedblive at nyde dette beneficium, saalænge de ikke ved Dovenskab eller Usædelighed gjøre sig dertil uværdige.

§ 7.

Forstanderen meddeler aarlig til Skolens Direction en skriftlig Beretning om Skolens Tilstand.

§ 8.

Skolens Inventarium overtager Dr. *Krarup* efter Vurdering og tilsvarende samme i Tilfælde af Fratrædelse.

§ 9.

Dr. *Krarup* overtager, efter foranførte Bestemmelser, Bestyrelsen af denne Skole som Forstander, men han fratræder samme efter et halvt Aars Opsigelse enten fra hans eller Skoledirectionens Side.

Ligesom Hr. Doctoren modtager fra os et Duplicat af dette Reglement til Hr. Doctorens egen Efterretning, saaledes meddeler Hr. Dr. *Krarup* os ogsaa til vor Efterretning herpaa tegnet sin Tilstaaelse for at have modtaget et saadant Duplicat, og at han derefter vil overtage Bestyrelsen af Skolen som dens Forstander.

Saaledes afgjort paa Directionsforsamlingen for Borgerdydskolen paa Christianshavn d. 20de Juni 1828.

A. Bregendahl. Jacob Holm. Johan H. Brandt.

Dermed skulde man tro, at Sagen havde Ende, og at Resultatet var slaaet fast, men *Chiewitz* var der endnu; han gik omkring og klagede over den Uret, der var vederfaret ham, og det gik nu som saa ofte; næppe var en Foranstaltning truffen, som alle før havde anset for nødvendig, førend Medlidenheden med den Mand, der maatte være Offeret, fremkaldte en Reaktion til Gunst for ham; der dannede sig en Opposition blandt Lærerne, der søgte at faa den fastslaaede Ordning omstyrtet, inden den var traadt i Kraft.

Allerede et Par Dage før den ovenfor anførte Kontrakt mellem Direktionen og *Krarup* var endelig afsluttet, er der fra 3 Lærere, *Lindberg, L. Chr. Müller* og *Rasmussen*, sendt et Brev til Direktionen, hvori de true med, at en Del af Lærerne ville fratræde, hvis den paatænkte Ordning blev til Virkelighed, og samme Dag, da Kontrakten underskrevs, et nyt Brev, undertegnet af næsten alle Skolens (15) Lærere, hvori de opfordre Direktionen, til at forhandle Spørgsmaalet mundtlig i et Møde. Paa dette Brev samlede *Chiewitz* personlig Underskrifter, ja han gik ind i Klassen, hvor *Krarup* underviste, og affordrede ham hans Underskrift, og da *K.* selvfølgelig nægtede denne, overøste han ham i Disciplenes Paahør med Bebrejdelser „fordi han tog Brødet fra en Mand, der havde Kone og Børn o. s. v.“

Direktionens Svar paa disse Breve var et Cirkulære til samtlige Lærere, hvori den underrettede dem om den med K. sluttede Overenskomst, og hvori det dernæst hedder:

„De Lærere, der efter den Tid (d. 1ste Oktob.) maatte ønske at blive ved Skolen, behage derom at gjøre Aftale med bemeldte Hr. *Krarup*, som da desangaaende vil gjøre de fornødne Forslag til Directionen.“

Paa dette Cirkulæres Bagside har *Lindberg* skrevet:

„Siden Skolens Bestyrelse fra 1ste Octob. d. A. efter „ovenstaaende Skrivelse skal overdrages Dr. *Krarup*, er „det formodentlig blot en Feiltagelse af de ærede Herrer „Directeurer, at bemeldte Hr. *Krarup*, forinden den Tid, skal „i mindste Maade paatage sig en Bestyrers Embede, og „gjøre Forslag til Directionen om Lærere.

„Endnu er det Capitain *Chiewitz's* Embede! Iøvrigt „er det mig — og jeg formoder tillige Alle — „ubegribeligt, hvorledes foranstaaende Communication kan „tjene til Svar paa Lærernes Skrivelser af 18de og „20de d. M.

Ærbødigst

Jac. Lindberg.

Denne Paategning har jeg anført blot for at vise, hvor langt ud i det Meningsløse Lidenskabeligheden kunde bringe en ellers fornuftig Mand, Mon *L.* for Alvor kunde mene, at *Chiewitz* skulde gjøre Forslag til Ansættelse af Lærere efter d. 1ste Oktober, fra hvilken Tid Skolen ganske var overladt til *Krarups* Ledelse?

Da nu Direktionen ikke veg for denne Opposition inden for Skolen, kaldte man Hjælpetropper uden fra i Ilden, og *Grundtvig* rykkede til Undsætning med et Brev til Provst *Bregendahl* af 7de Juli, hvori han antydede, hvilke gruelige Følger Dr. *Krarups* Ansættelse vilde kunne have for Religionsundervisningen, og ikke utydelig truer

med at ville virke til, at Disciple, der efter hans Raad ere satte ind i Skolen, blive tagne ud igjen.

Provst *Bregendahl* svarer rolig og venlig paa dette Brev, hvori han dog gjør *G.* opmærksom paa, hvor ugrundet hans Frygt er, for „at Krarups Ansættelse skulde blive en Mordergrube for den christelige Religion“, og lader ham tillige føle det lidet passende i hans Trusel om at ville søge at svække Tilliden til Skolen.

Imidlertid synes der efterhaanden at være kommen Ro i Sindene, og de tre Lærere, der fra først af vare optraadte som Oppositionens Førere, *Lindberg*, *L. Chr. Müller* og *Rasmussen*, vare de eneste, der gjorde Alvor af deres Trusel om at forlade Skolen. Direktionen gav i Skrivelser af 12te September Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler saa vel som Grev Moltke Meddelelse om den forestaaende Forandring, der endelig traadte i Kraft til den bestemte Tid, den 1ste Oktober 1828.

Chiewitz fik senere et Embede i Toldfaget.

1828—1837.

Niels Bygom Krarup var født i Naur, Ribe Stift, den 29de August 1792, hvor hans Fader den Gang var Præst. Han blev dimitteret 1812 fra Aarhus Skole og studerede først Theologi, men synes ikke at have valgt dette Studium af anden Grund end for at følge Slægtens Tradition, hvorimod han snart med stor Ihærdighed kastede sig over philologiske Studier, saa at han allerede 1815 vandt Universitetets Guldmedaille for en philologisk Afhandling (de fontibus Dion. Hal.). Aaret efter træffe vi ham som Lærer i Latin i Borgerdydskolens øverste Klasse. Han laa paa Regentsen og deltog paa mange Maader i Datidens literære, baade videnskabelige og æsthetiske, Undersøgelser

og Fejder. Det er en bekendt Sag, at han var en af „Tylvten“, der udfordrede *Jens Baggesen* til en Disputats paa Latin, og om hans nære Forhold til de fleste af hans Samtids mere bekendte Forfattere, fremfor alle til hans Hjertes Fortrolige, *Poul Møller*, vidne de mange fra den Tid efterladte Breve og Optegnelserne i hans Dagbøger, som hans Søn, nuværende Rektor *Krarup* i Vejle, har tilladt mig at gjennemlæse. I Aarene 1821—1824 foretog han med offentlig Understøttelse en videnskabelig Rejse, paa hvilken han studerede under og gjorde Bekjendtskab med en Del af Datidens bekendte Philologer, i Göttingen, Jena (hvor han modtog den filosof. Doktorgrad den 18de Juli 1822), Berlin; forlængede senere Rejsen til Rom og Neapel; gjorde paa Tilbagerejsen længere Ophold i Firenze, Milano, Genève, Paris — overalt studerende, dels ved at besøge Forelæsninger, dels ved at gøre sig bekendt med Stædernes Kunstsamlinger og pædagogiske Stiftelser og knytte Forbindelser med Landsmænd og udenlandske Lærde, hvem han stundom fik Lejlighed til at vise Tjenester ved sit ualmindelige Kjendskab til det latinske Sprog og sin Færdighed i at udtrykke sig deri. (*C. Hase* i Paris). Det kan ved samme Lejlighed anføres som et Bevis paa, hvilken Tillid de mest fremragende Lærde havde til hans Dygtighed som Latiner, at ogsaa *Madvig* senere lod ham gennemse Partier af sin Grammatik, medens den var under Arbejde.*)

Efter sin Hjemkomst indtraadte han, som af det foregaaende bekendt, i sin gamle Plads som Skolens første Lærer og Aspirant til den stadig flygtende Stilling som

---

*) Det er et morsomt Bevis paa, at *K.* selv i dette Punkt, hvor han dog følte sig ualmindelig sikker, var sig sin Begrænsning bevidst, at han et Sted i sin Dagbog har skrevet følgende Notits: Det gaar Philologerne, naar de skrive Latin, som Digterne, naar de skrive Vers, de skrive ikke altid, hvad de ville, men hvad de kunne.

Inspektør, indtil han nu endelig naaede den i en fyldigere Skikkelse, end han oprindeligt havde kunnet vente.

I Dagbogsoptegnelserne fra en senere Tid siger han derom blandt Exempler paa, hvorledes flere Omstændigheder i hans Liv, som han fra først af betragtede som en Ulykke, i Virkeligheden viste sig som en Lykke: „I 12 Aar ventede jeg — undertiden med nogen Utaalmodighed — paa at *Chiewitz's* Plads skulde blive ledig. Men var han tidligere gaaet af, medens Prof. *Jens Møller* endnu var i Directionen, vilde mine Hænder formodentlig være blevne saa bundne, at jeg ikke kunde have udrettet noget.“

Krarup var, da han overtog Skolens Bestyrelse, 36 Aar gammel, altsaa i sin fuldeste Mandomskraft, rustet med solide Kundskaber inden for Grænserne af sine specielle Studier, med en vidt udbredt Læsning i den pædagogiske Literatur, en Læsning, der foretoges under megen Selvtænkning, som det ses af hans talrige Optegnelser og Uddrag af det læste, ledsagede af hans egne tilføjede Betragtninger derover, hvori der findes mangfoldige Ting, der vidne om hans sunde praktiske Blik, ja ligefrem Dybsindigheder, blandet med Bemærkninger, som man nu vilde anse for rene Fantasterier. De mange endnu levende, der mindes ham fra deres Skoletid, ville uden Tvivl studse ved at se hans Navn bragt i Forbindelse med Ordet „Fantasterier.“ Han staar for dem, efter hvad jeg mangfoldige Gange har hørt, som den tørre Forstandigheds Type, som den rolige Overvejelsernes Mand, og som saadan viser han sig ogsaa overalt i de talrige Breve fra hans Bestyrelses Tid, som Skolen ved hans Søns Velvilje er kommen i Besiddelse af. Breve til Forældre, til Direktionen, til Venner; Breve om rene Bagateller saavel som Breve af afgjørende Betydning for et Barns hele Fremtid*) — alle have de det samme Præg af

*) Han skrev Kladder til dem alle, og det er disse, som vi have.

uforstyrreelig Forstandighed, der stundom endog i deres mejslede Form og med den sikre pyntelige Haandskrift kunde se noget hjærteløse ud; det ser ud, som Manden havde ingen Fantasi og kun liden Følelse. Og dog har han ved sin Læsning af og Grublen over pædagogiske Skrifter og Meddelelser om, hvilke Vidunder-Resultater man andre Steder havde opnaaet ved Midler og Metoder, der vare grundforskjellige fra de sædvanlige, kunnet leve sig ind i snurrige Tankeretninger og sætte sig til Opgave at føre dem ind i Livet. I Aarene 1824 til 27 korresponderede han meget med Talsmanden for den indbyrdes Undervisning, Major *Abrahamson*, og var en Tilhænger af denne Methode, som han i det mindste i sine egne Timer delvis har benyttet, og da han i Foraaret 1828 — som ovenfor omtalt — søgte om Tilladelse til at oprette en Skole selv, har han ledsaget sin Ansøgning med Udkastet til en Plan for en Skole. Det er formodenlig denne, vi have i et Manuskript, en vidtløftig Afhandling, der behandler følgende Spørgsmaal:

- 1) Om indbyrdes Undervisning og Examination.
- 2) Om dramatiske Skoleøvelser.
- 3) Om Undervisningsgjenstandene og Fordeling af dem.
- 4) Om Brugen af Chrestomathier.
- 5) Om Disciplinen.

Man studser allerede ved at se ham for tuldt Alvor optage Tanken om at opføre formelige Skuespil i fremmede Sprog, ikke en enkelt Gang, men som en regelmæssig Del af Undervisningen „saaledes at hver enkelt Discipel i det mindste een Gang om Aaret kommer til at udføre en Hovedrolle“, men det er dog navnlig i Afsnittet om Disciplinen, at Datidens naive Syn paa Parlamentarismen har bragt hans Fantasi til rent at løbe løbsk, idet han har forset sig paa, hvad der var ham berettet om det, der var opnaaet ved en engelsk og tysk Skole ved et saadant

folkeligt Selvstyre. *K.* har her leveret en „Skolens Grundlov,“ delt i 45 § §, hvor der opstilles et fuldstændigt og meget indviklet parlamentarisk System, hvorefter Disciplene selv, dels ved udvalgte Tillidsmænd (*Duxe* og *Selecti*), dels ved Møder af alle Skolens Disciple „Skoleforsamlingen“ (altsaa et Tokammerssystem), skulde drøfte Skolespørgsmaal, væsenlig angaaende Disciplinen, sætte under Anklage, forsvare og dømme, ja endogsaa stemme om Optagelse af ny Disciple; føre Protokoller og give Referater, kort sagt, bære sig ad aldeles som i en parlamentarisk og dømmende Forsamling. Det er karakteristisk, at i dette mærkværdige Udkast er Afsnittet om „Bestyreren“ sat sidst, men da han er kommen her til, har hans praktiske Sans dog faaet Overtaget, idet der forbeholdes denne Ret til at kassere og ignorere hele Historien. § 43 lyder nemlig saaledes: Bestyreren kan gjøre enhver Beslutning saavel af Skoleforsamlingen som af *selecti* ugyldig, naar den enten er tagen paa ulovlig Maade eller af ham erkjendes stridende mod Skolens Tarv.

Det maa indrømmes, at denne § er vel skikket til at slaa Vand i Blodet paa et Omvæltningsparti.

Det gik *Krarup*, som det er gaaet andre før og efter ham, at mange Ting tage sig anderledes ud, saa længe man er i Oppositionen, end naar man selv er i Spidsen for Regjeringen, og om Selvstyre blev der i *Krarups* Tid nok ikke megen Tale; tvertimod var han stærk i at skrive Reglementer og Instruxer, der endog temmelig smaalig ordnede det daglige Skoleliv, og Disciplinen og Ordenen hævdedes strængt baade over for Lærere og Disciple.

For *Krarup* som for saa godt som alle Datidens Skolemænd stod det ihærdige Studium af de gamle Sprog som det Dannelsesmiddel, der havde den aldeles overvejende Betydning, og naar man læste Latin i 7 Aar med 10 à 11 Timer om Ugen, ja i de to sidste Aar med 12 Timer

om Ugen, er det jo ikke underligt, at der kunde præsteres og blev præsteret en hel Del mere end nu. *K.* var nu ikke blot selv en fortrinlig Lærer, men han havde et lykkeligt Greb paa at omgive sig med dygtige Medarbejdere, hvilket jo den Gang var noget lettere end nu, dels fordi der var færre Skoler, men især fordi næsten alle Studenter vare i Besiddelse af den ensidige Sprogdannelse, hvorpaa der næsten udelukkende iagdes Vægt, medens der til de andre Fag fordredes en meget ubetydelig Fagdannelse; og han havde desuden Energi nok til i Tide at befri sig for dem, der ikke svarede til hans Forventning.

Thi det var hans Styrke, men vel ogsaa hans Svaghed, at han i hele sin Virksomhed altid fæstede sit Blik paa „Skolens“ Tarv; det var hans Maal „at bringe Skolen i Flor“, og det viser sig ofte i hans private Optegnelser, at Artiumskarakterne var ham en alt for sikker Maalestok for, at alt var, som det skulde være; men man maa huske paa, at han heri vistnok var i Overensstemmelse med Datidens almindelige Opfattelse. Den Gang var saa godt som alle Disciple i de studerende Klasser bestemte til vordende Embedsmænd; der var ikke det Jageri som nu for at faa Sønnerne tidlig færdige, for at de, efterat være blevne Studenter kunne blive Grossererere eller Officerer i Tide, ligegyldig om de ere dygtige eller mindre dygtige Studenter. Derfor havde *Krærup* ingen synderlig Kampe at bestaa mod ufornuftige Forældre, naar han holdt en umoden Discipel tilbage eller en moden, der ikke havde Udsigt til Bedste Karakter, og de gode Artiumskarakterer spillede baade for Skolen og for Studenterne en større Rolle end nu.

For at naa dette Maal var han maaske stundom lidt vel hensynsløs i sine Midler, og det ser ud, som om det ikke er faldet ham særdeles svært at fjerne baade en Lærer og en Discipel, som han mente „ikke gjorde Skolen Ære“. Det kan have været til Gavn for Skolen og maa som

saadant roses, men det kan ikke nægtes, at de Breve, hvori han giver en Lærer Afsked eller viser en Discipel ud af Skolen, se lidt haarde ud, ja undertiden kan det synes, at han søgte et Paaskud. Er det en Fejl, saa er det en Fejl i den rigtige Retning, men det forklarer, hvorfor der er adskillige, der have været Lærere eller Disciple under ham, der ikke have betragtet ham med Sympathi; man holder uvilkaarlig mere af en elskværdig Svaghed end af en Energi, der tager sig ud som Haardhed, og det er tilgiveligt, at den, der tror sig forurettet, kan være tilbøjelig til at dømme ubilligt. Jeg véd i det mindste én Forfatter, der har udtalt sig usympathetisk om ham, som saaledes selv havde faaet sin Afsked som Lærer. Da han i andre Henseender var en højt begavet Mand, har han formodenlig ikke havt nogen Anelse om, hvad der notorisk var Tilfældet, at han var en meget daarlig Lærer.

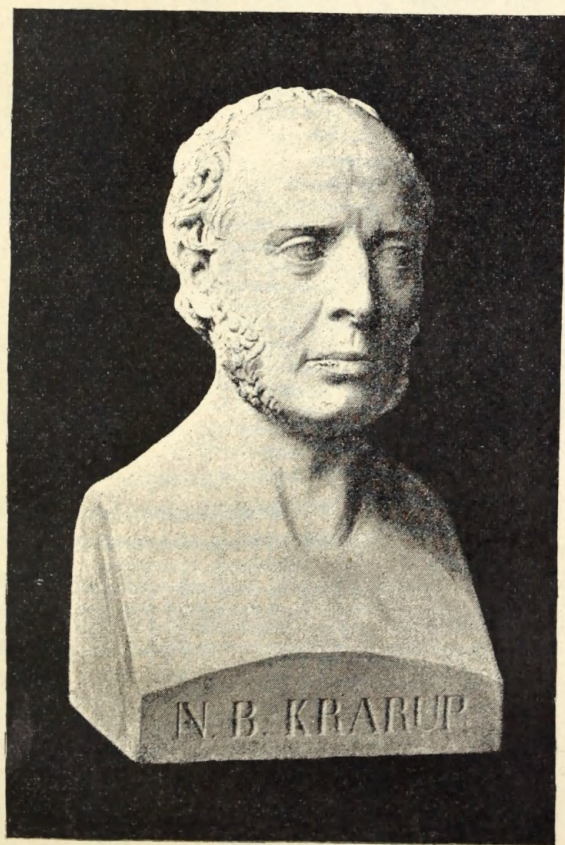
I de mangfoldige Optegnelser af K., som jeg har læst, støder man saa godt som aldrig paa et Tilløb til et Smil eller en humoristisk Vending. Kun ét Sted har jeg i hans Dagbog opdaget, at han kunde have Interesse for Løjer, men selv der omtaler han det mere som en Ting „der er værd at lægge Mærke til“ end som en Spøg, han morer sig over. I Paris har han nemlig gjort følgende Notits i sin Dagbog: Igaar hørte jeg noget Nyt, som forekom mig værd at lægge Mærke til, at man af Maaden, hvorpaa de forskellige Nationer behandle en Flue, der er falden ned i Glas Vin, kan kjende en Franskmand, Englænder, Tydsk og Dansk. Franskmanden tager Fluens meget pænt op, Englænderen kaster Glasset ud af Vinduet og skjænker sig et nyt; Tydskeren drikker Glasset ud, saaledes, at Fluens bliver tilbage; en Dansk drikker Fluens med.

Meget sjældent berører han Spørgsmaal vedrørende Religionen, dog tilstrækkelig til at man kan se, at han staar paa det gamle rationalistiske Standpunkt. Om han

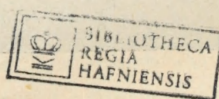
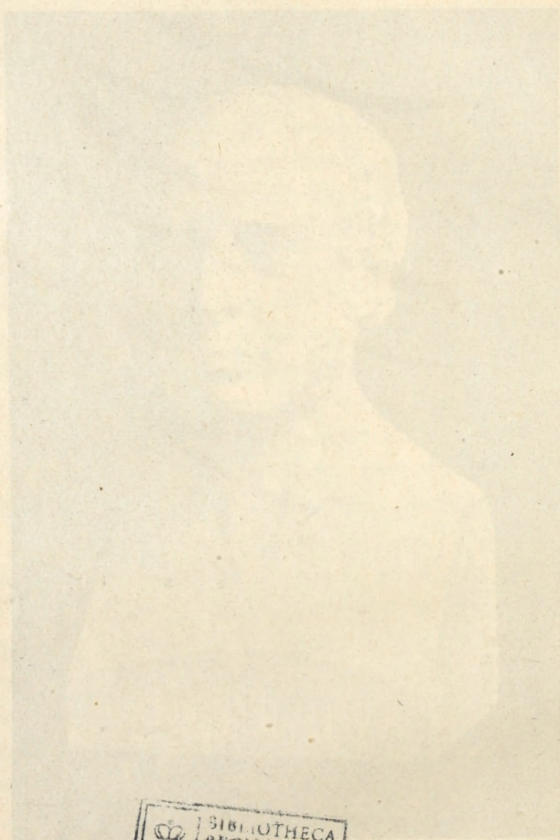

derfor end ikke kunde møde Sympathi hos *Grundtvig*, *L. Ch. Müller* og *Lindberg*, var det dog en rentud urimelig Paastand af dem, at Religionen og Kristendommen skulde være udsat for nogen Fare under hans Ledelse. De vidste, at han var en samvittighedsfuld Mand, der ikke vilde vælge Spottere eller Gudsfor nægttere til Religionslærere, og af de tre, der havde været i Spidsen for Oppositionen imod ham, viste det sig ogsaa, da det kom til Stykket, at *L. Ch. Müller* gjerne vilde være forbleven ved Skolen; men at *Krarup* under de givne Forhold ikke vilde beholde ham, men sagde ham op, kan man kun finde naturligt. I hele den følgende Periode havde han ogsaa Religionslærere, paa hvis Rettroenhed der ikke er falden den mindste Skygge. Mærkeligt er det, at den eneste om et religiøst bevæget Sind vidnende Optegnelse i hans Dagbog, der dog gaar igjennem mange Aar, er den sidste, skreven den 20de November 1842; han døde den 10de December.

Fordi *Krarup* var en Mand med Person og Vilje, holdt han paa, hvad der tilkom ham, hvad han ansaa for sin Ret. Det viste han i sit Forhold til Direktionen, før han blev Skolens Bestyrer, og end mere, da Direktionen senere søgte at tilbageerobre Magten, som den havde givet fra sig. At han ogsaa har holdt paa den i økonomiske Spørgsmaal, har vel givet Anledning til den Forestilling om ham, som jeg har hørt, at han var paaholdende i Pengesager, men der er mange Vidnesbyrd om, at han var rede endogsaa til betydelige Opofrelser for andre, der vare det værd. Ganske overordenlig smukt var lige fra hans Ungdom af det Forhold, hvori han stillede sig til den ikke meget yngre *Olsen*, siden Professor, Rektor i Viborg, hvem han allerede som Student til Dels underholdt. *Olsen* lønnede ham med et lige saa opofrende Venskab, hvilket han paa en rørende Maade fik Lejlighed til at lægge for Dagen, da han under *Krarups* Udenlandsrejse uden dennes Vidende solgte sin for

en akademisk Prisaafhandling vundne Guldmedaille for at kunne sende *K. Penge*. At han dog selv har havt en Følelse af, at Godskjærlighed kunde være ham en Fristelse, som han maatte bekæmpe, fremgaar af følgende lille Notits i hans Dagbog: „Da der kun er faa Fejl, der paadrage saa meget Vanrygte som Nærighed, og jeg føler, at jeg nok kunde forfalde dertil, maa jeg ret ofte foreholde mig selv det afskyelige derved.“

Skolen ejer en Marmorbuste af *Krarup*, modelleret efter hans Død af Prof. *Christensen*. *Leopold Jørgensen* har fortalt mig, at da en Del af hans Lærere første Gang saa den, stode de fremmede over for den, indtil en af dem fik det Indfald at sætte sine Briller paa den. Saa lignede den pludselig. Ellers eksisterer der, saa vidt mig bekjendt, ikke noget Portræt af ham.

Krarup tiltraadte altsaa sin Stilling som Skolens Bestyrer den 1ste Oktober 1828 med 68 Disciple; den 1ste Januar var det voxet til 86, og efterat de tre Lærere af Oppositionen vare fratraadte, var Lærerpersonalet den 1ste Januar 1829 følgende:

Stud. philol. *Janus Bierregaard*, Latin.

Stud. theol. *Carl Markussen*, Latin.

Mag. art. *Michael Nielsen Schmidh*, Latin, Fransk.

Cand. philol. *Frederik Christian Olsen*, Græsk.

Stud. *Vilhelm Borgen*, Græsk.

Assistent *Carl Tobias Horn*, Fransk.

Stud. jur. *Edouard Buntzen*, Fransk, Historie, Geografi.

Cand. jur. *Ferdinand Dreboldt*, Tysk, Historie, Geografi.

Sproglærer *Lorentz Schou*, Engelsk.

Stud. *Frederik Fabricius*, Dansk, Naturhistorie.

Stud. *Nicolai Krossing*, Dansk.

Cand. theol. *Theodor Funch*, Religion.

Cand. theol. *Peter Elias Hall*, Religion.

Stud. philol. *Hans Hjort*, Historie, Geografi.

Cand. phil. *Cleophas Svenningsen*, Mathematik.

Transtlator *Carl Bohse*, Regning.

Kancellist *Lauritz Gerhard Fasting*, Skjønkskrivning.

Elev af det kgl. Kunstakademi *Frederik Chrisioffer Krohn*,
Tegning.

Af de Personligheder, med hvem *Krarup* saaledes begyndte sin Virksomhed som Forstander for den Kristianshavnske Borgerdydskole, er der imidlertid kun Tvende, der have faaet en saadan Betydning for Skolen, at de fortjene en særlig, mere indgaaende Omtale her, men af disse Tvende bør da atter ubetinget først og fremmest nævnes *Cleophas Svenningsen*, i c. 30 Aar Skolens udmærkede Lærer og c. 20 Aar *Krarups* og hans Efterfølger *Hammerichs* højt betroede Inspektør.

Navnet „*Svenningsen*“ kjendtes i en vid Kreds og for mange, der ikke paa en eller anden Maade vare traadte i nærmere Forhold til den Person, som bar det, har det maaske snarere havt en disharmonisk end en harmonisk Klang. Det store Publikum beskjæftigede sig i hine Dage, da ikke saa forskjelligartede Interesser lagde Beslag paa dets Tid som nu, ofte og meget med den joviale Mathematiklærer, Manden med det brede Lune, den i det selskabelige Liv aldeles ubundne og af dets Former uberørte Jyde med de fortrinlige Evner, som i Nattens Timer øvede sine Kæmpekræfter ved Drikkebordet og i Konflikter med dem, han mødte paa sine natlige Udflugter. Forskjellige Historier og Anekdoter om ham kom i Omløb, og Folk morede sig kostelig over disse; han blev efterhaanden en ren Indtægt for Anekdotjægerne, der henværte deres Fortællinger til hans

Person uden Bekymring for, om dette skete med Rette eller ej, hvad der selvfølgelig ikke tog af, efter at *Carl Bagger* i „Min Broders Levnet“ havde under umiskjendelig Hentydning til *Svenningsen* bragt den „langsomt talende, paa det brave Bogstav R snurrende, særdeles koldblodige Jyde Hr. Svendsen med den dybe Bas og med den udmærket kraftfulde Legemsbygning“ ind i Literaturen.

Det var derhos almindelig bekendt, at der om *Svenningsen* lidt efter lidt samlede sig en Kreds af dels jævnaldrende, dels yngre gode Hoveder, der følte sig tiltrukne af hans mærkelige og ejendommelige Personlighed, og det vidstes, at flere af disse Omgangsvener ikke blot delte hans Smag for et frit og uregelmæssigt Privatliv, men ogsaa ved ham blev greben af Interesse for den Skole, til hvilken han var knyttet, hvilken de derfor ogsaa viede deres Lærerkrafter, og som ved dem i en Aarrække fik et ganske særligt Præg.

Krarups Forhold til *Svenningsen* og den af denne dannede Kreds af Lærere frembyder en mærkelig Ejendommelighed og vakte med Føje Forundring hos mange. Det er overraskende at se *Krarup*, denne til det yderste regelmæssige, afmaalte, noget pertentlige Mand, saa nøje knyttet til *Svenningsen* og daglig omgaas med og arbejde sammen med ham og de Lærere, hvis uregelmæssige Levemaade var notorisk for hele Staden — tilsyneladende kun ikke for *Krarup*. Dog Forholdet *kan* ikke have været skjult for ham, ogsaa han *maa* have kjendt det, men desuagtet er der hverken i hans Skolepapirer eller i hans private Optegnelser den mindste Antydning af, at han har gjort noget Forsøg paa at tilvejebringe en Forandring deri eller blot af, at han har kjendt det. Han har vistnok i Erkjendelse af den uvurderlige Nytte, han havde af *Svenningsen* og dennes Medlærere, forsætlig lukket sine Øjne for deres Liv udenfor

Skolebygningen; med andre Ord: han har ikke set det, fordi han ikke vilde se det*).

I det her berørte antydes en Forskjel mellem Datidens og Nutidens Fordringer til en Lærers Stilling; thi det turde vel være mere end rimeligt, at det næppe under Nutidens Anskuelser vilde være lykkedes Dr. *Krarup* med Øjet lukket for hine Forhold at holde sin Skole i høj Anseelse, hvor stor en Lærerdygtighed han end derved maatte have tilført den, og hvor fortræffelige Examens-karakterer der end ved saadan Dygtighed maatte være indvundne.

Som *Svenningsen* med sin Kreds saaledes afgiver et interessant og belysende Træk til den historiske Fremstilling af Dr. *Krarups* Skolegjerning, saaledes kan *Svenningsen* ikke undværes i en Karakteristik af hin Mands Personlighed, og efter at han derfor ved det nys anførte er knyttet som et sidste, men ikke mindst betydende Led til denne, skal nu en af *Svenningsens* Disciple, der kun har den Fortjeneste at have levet et 11-aarigt Skoleliv under ham, forsøge paa at hid-sætte et Billede af ham, saa fyldigt som han evner det ved Hjælp af Hukommelsen og de desværre kun sparsomme Oplysninger, der i Mangel af enhver Optegnelse fra *Svenningsens* egen Haand for Tiden have kunnet tilvejebringes.

Cleophas Svenningsen er født den 25de September 1801 paa Gaarden Mølholt i Hjørring Amt, hvilken hans Fader, *Christen Svenningsen*, senere Fuldmægtig paa Borgermester-

---

*) Følgende lille Historie er paa dette Sted ret betegnende: En Morgen, da Dr. *Krarup* gik sin sædvanlige Morgentour, mødte han *Svenningsen*, som umiddelbart fra et natligt Gilde var paa Vej til Skolen. „God Morgen, Hr. *Svenningsen*! — hilste *Krarup* — har De ogsaa været Morgentour?“ „Aa ja saamænd“ — svarede *Svenningsen* og gik videre. Mon *Krarup* dog ikke vidste, at det var Aftentour *Se.* gik?

kontoret i Aalborg, vistnok den Gang har ejet. Moderen hed *Else Melsen*. Fra Aalborg Latinskole dimitteredes han til Universitetet i Aaret 1819 og bestod — som *Tauber* i sine biografiske Notitser om Disciple i Aalborg Skole beretter — saavel ex. artium som i det følgende Aar den philologisk-philosophiske Prøve hæderlig. Til artium erholdt han saaledes 5 præ ceteris, nemlig: for Latin, Græsk og Hebraisk, samt for Geometri og Arithmetik. Ved anden Examen opnaaede han i Fysik og math. superior præceteris og i math. inferior endog den vistnok sjældne Karakter: laudabilis præceteris et quidem plane egregie. Derefter lagde han sig efter Mathematik. De første Studenteraar har han ikke — i det mindste ikke til Stadighed — opholdt sig i Hovedstaden; det forlyder nemlig, at han overtog en Huslærerplads hos en Major *Fischer-Benzons*, der boede paa den under det Fischer-Benzonske Fideikommis hørende Hovedgaard, Kokkedal ved Limfjorden. Denne blev imidlertid i Aaret 1823 af Fideikommissets Administrationskommission overdraget til Kongen, og Huslærerbestillingen er vel dermed ophørt, hvilket stemmer godt med, at *Svenningesen* fra Foraaret 1824 træffes som Lærer ved Borgerdydskolen paa Kristianshavn og fra November s. A. som Alumnus paa Borchs Kollegium, hvor han forblev til November 1829. Fra dette Femaar haves fra hans Haand en „disputatio pro stip. coll. medic. Havn. 1825: „de varia ratione absoluti negativi“, samt en „Lærebog i Arithmetiken til Brug for Skoler, Kbhvn. 1827“; hans mest brugte og vistnok mest anerkjendte matematiske Skrift, nemlig: „Lærebog i Geometri til Brug for Skoler“, udkom først i 1834; for Borgerdydskolens Vedkommende afløstes den i Aaret 1845 af *Oppermanns* Geometri og forsvinder fra Skoleprogrammerne med det Hold, der afgik til Universitetet i Efteraaret 1847. Den 1ste August 1832 blev *Svenningesen* tillige antaget til

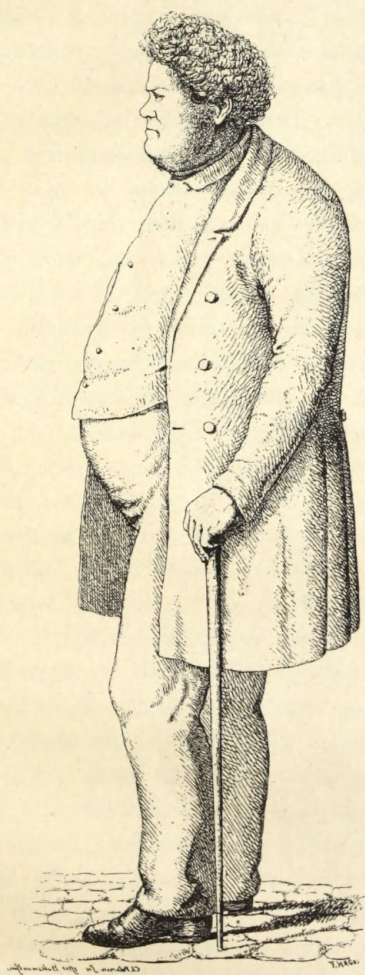
Inspektør ved Skolen; fra dette Tidspunkt var han fuldt ud knyttet til Skolen for Resten af sit Liv.

Ved *Svenningsens* Kiste udtalte *Hammerich* bl. A. følgende Ord:

„Vi se ham ikke mere og dog staar hans Billede saa levende for os og vi glemme det aldrig; men vi har ogsaa set mere paa ham end paa de fleste, vi leve med, fordi, naar vi saa og hørte paa ham, saa og hørte vi ham selv, ikke noget, vi kjendte andet Steds fra, men det fulde sandfærdige Udtryk af hans egen Personlighed.“

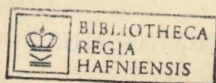
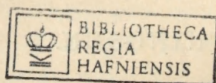
Disse ere sande, træffende Ord om *Svenningsen*; thi han var en original Personlighed i Ordets egenligste Forstand.

Allerede hans Ydre vakte i høj Grad Opmærksomhed. Vi besidde ham desværre ikke i noget malet Billede; der haves, saa vidt bekjendt, kun to Billeder af ham: den Radering af *C. L. Petersen*, som ledsager nærværende Skrift, og som er taget efter en Tegning af den senere afdøde Billedhugger *Schierbeck*, Elev af *Svenningsen*, og den af nuværende Professor, Billedhugger *Stein*, ligeledes Discipel fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn, modellerede Buste, som, tilvejebragt ved Sammenskud af Venner og Disciple, efter Paaskeferien 1854 stod opstillet paa Skolens Plads. Til dette sidste Billede bør de henvises, som ønske et Indtryk af den virkelige *Svenningsen*; den gjengiver ham i hvert Fald saa godt som han efter Døden kunde skaffes frem ved den mejslende Haand. Den viser hans store, ejendommeligt formede Hoved, dækket af det tætte, krøllede Haar, det brede Ansigt under en temmelig lav Pande og den korte Hals; ved Munden, som Kunstneren selvfølgelig har maattet holde lukket, men som i Virkeligheden aldrig saas saa fast tilsluttet, er der for Kjenderen indkommet et fremmed Træk, uden at dette dog i nogensomhelst væsenlig Grad forstyrrer Totalindtrykket. Hans Krøllers sorte Farve,

SVENNINGSEN.

som indtil hans sidste Dage kun blev lidet graasprængt, hans sunde Udseende og hans livlige, forholdsvis smaa, brunlige Øjne, der med mærkelig Tydelighed kunde male hans Sindsstemning, har Busten ikke kunnet give os; derimod lader den Beskuerne lige som ane Størrelsen af den Legemsfigur, som bar dette Hoved. *Svenningsen* var en svær Mand, men hans Legeme var i fuldstændig Proportion. Den noget runde og stærke Ryg og det brede Bryst stode i udmærket Forhold til et Par store meget kraftige Arme og Hænder, og hans ikke ringe en bon point absorberedes for en Del ved hans Højde. Derfor gjorde hans Figur ikke umiddelbart Indtryk af Fedme, men vakte derimod Forestilling om en ualmindelig Styrke, navnlig til at bære og taale Anstrængelser; hans noget for over bøjede Gang havde et tungt, lidt elefantagtigt Præg. Om det umiddelbart imponerende ved denne Skikkelse er en Slagtersvend paa Vesterbro et tro Vidnesbyrd. Han stod en Dag uden for en Port med en Kammerat; da *Svenningsen* i det samme passerede forbi, hilste Slagtersvenden ham meget ærbødigt. „Hvorfor hilser du ham?“ spurgte Kammeraten. „Jo, for du kan tro, han sla'er en proper Næve,“ lød Svaret.

Den Klædedragt, hvori denne Skikkelse fremtraadte, bør ikke forbigaa. Den bestod af Kjole, Vest og Benklæder af mørkeblaat Klæde, de to første Stykker forsynede med blanke glatte Knapper; dertil bar han altid hvidt Halstørklæde. Han havde kun et Sæt Tøj ad Gangen, og det bar han derfor Dag ud og Dag ind, indtil det blev ubrugeligt, og det blev da afløst af et nyt, ganske lignende Sæt. Dette Tilfælde indtraf gjerne en Gang om Aaret, og denne Dag var en Mærkedag for Disciplene. „Har I set, at *Svenningsen* har faaet nye Klæder?“ lød det fra Mund til Mund. *Svenningsen* var generet saavel af det nye Tøj som især af at blive bemærket. Ikke mange Dage efter var Tøjet imidlertid „tilgaaet“. Endelig gik han med en høj sort Filthat

— mulig spiller min barnlige Fantasi mig endnu en Gang et Puds, naar jeg tilføjer — af usædvanlig Størrelse*). Denne Hat saas næsten aldrig paa Skolen; naar han kom om Morgen — og det skete i Almindelighed førend alle andre kom — blev Hatten hensat i hans Aftrædelsesværelse, hvor den blev staaende, til han forlod Skolen, hvad i Almindelighed skete senere end alle andre; paa Skolen, endog paa Pladsen, gik han altid barhovedet.

Forbavselse, næsten Bestyrtelse vakte det, da *Svenning* et af sine sidste Leveaar pludselig en skøn Dag viste sig i en langskjødte, ja meget langskjødte Frakke, et med Begrebet „*Svenningsen*“ for Disciplene aldeles uforeneligt Klædningsstykke. Han var da heller ikke ganske den gamle *Svenningsen* mere; thi han var ældet af sin første alvorlige Sygdom. Den blaa Kjole kom aldrig igjen; den havde gjemt sig blandt Skoleminderne.

Ud for Frederiks tyske Kirke ligger der inde paa Kirkegaarden paa hver Side af Strandgaden to smaa Huse, af hvilke det ene — det umiddelbart op til Skolens Grund stødende — endnu afgiver Embedsbolig for Kirkens Graver. Her havde *Svenningsen* — ikke sit Hjem, thi „Skolen var det Hjem, han ene fik i Ej“ —, men et Værelse, som indesluttede hans faa og meget tarvelige Ejendele, deriblandt et Bord, hvorpaa der stedse henlaa en Mængde gamle Papirer, Optegnelser m. m., formodenlig ophobede der efterhaanden, som han tømte sine Lommer, det egenlige Gjemmested for Papirer, han havde daglig praktisk Brug for. Plads til at skrive ved dette Bord fandtes ikke; heller ikke var der Pen, Blæk eller rent Papir, hvad Lægen *Emil Fenger* en Gang maatte bekjende, da han efter *Hammerichs* Opfordring, men mod *Sven-*

---

*) Forfatterens Fantasi er ikke løbet løbsk. Vi have paa Skolen en Hat, der har tilhørt *Sv.*, som udviser ganske ualmindelige Forhold. J. H.

ningsens Protest tilsaa denne under en Sygdom og vilde skrive ham en Recept. Til Arbejdsværelse eller til „at være hjemme i“ har dette Værelse saaledes næppe været bestemt; men *Svenningsen* var heller aldrig „hjemme“ i den Forstand andre ere det. Næppe har nogen, der har kjendt ham, huset en Forestilling om ham siddende i sit Studereværelse over sit Arbejde, og man søgte heller ingensinde *Svenningsen* paa denne Bopæl. Sans for hjemlig Hygge laa ikke i hans Natur, og, som han udviklede sig, fik han den aldrig. Alt sit Arbejde udførte han *paa Skolen*, snart i et, snart i et andet Klasseværelse, alt som det faldt sig; vel havde han tilvenstre i Porten ud mod Gaarden sit ovennævnte Aftrædelsesværelse eller „Arkiv“, som det meget passende kaldtes, eftersom det var fuldt af Papirer, men disse vare rigtignok i en Orden, som ingen anden end han selv formaaede at rede; her arbejdede han imidlertid, saavidt vides, aldrig. Hans Hjem i det lille Graversted har saaledes kun været hans Sovekammer; hans Ophold deri have følgelig været korte; thi i ikke mange af Døgnet's Timer undte han sig Hvile.

I nær Forbindelse med foranstaaende var *Svenningsens* fuldstændige Utilbøjelighed for det almindelige Selskabsliv; afset fra nogle ganske enkelte Familier, som kjendte ham nøje, og hos hvem han følte sig ugenert, vides han kun ved ganske ekstraordinære Lejligheder at have undergivet sig det selskabelige Livs Baand og Former; men han var da ogsaa tilgavns utilpas og trykket, især naar der var Damer tilstede. Den formløse lod sig imponere af Former, naar han kom overfor dem; paa det uvante Omraade ængstedes han alle Øjeblikke for at støde an eller gjøre noget forkert. Paa et Besøg hos en Lærer i Anledning af dennes Bryllup havde han i de smaa Værelser med de mange pæne nye Ting og blandt de ikke faa besøgende Vanskelighed ved at vende sig; det Uheld skulde nu ramme, at han skulde spytte en Skraa ud; han søgte og søgte efter en Spytte-

bakke og var endelig saa lykkelig at finde en saadan; men — under det pæne Sand laa et Stykke fint, udtunget Papir; han blev imponeret og fandt en slig Spyttbakke meget for fin til den paatænkte Operation, hvorfor Skraaen forsvandt i hans — Hat. Selv paa Skolen kunde en lignende Generthed paakomme ham og besynderlig nok atter her med Skraaen; naar denne nemlig skulde skiftes i Timen, altsaa i Disciplenes Overværelse, var det først efter mange Vridninger, at den gamle Skraa forsvandt under Kathedret og at en ny kom i hans Mund; han var næsten saa naiv, at han troede, at Disciplene ikke havde bemærket Omskiftningen.

Ferierne — at sige den Del af dem, hvori ikke Forberedelserne til Skolelivet *efter* Ferien lagde Beslag paa hans Tid — benyttede han ikke sjelden til landlige Udflugter, som i hans tidligere Dage næsten altid foretoges til Fods. Maalet var ofte Holsteinsminde, hvis Forstander, den bekjendte *Stephansen*, var gift med *Svenningsens* Søster. Denne skal have næret stor Kjærlighed til Broderen, som ogsaa af og til skal have fordybet sig i lange Samtaler med hende; dog hans Ophold dersteds vare aldrig af lang Varighed; efter nogle Dages Forløb var han gjerne borte igjen, uden at nogen anede hans Bortgang. Under et saadant Besøg skal en Dame, som samtidig var Søsterens Gjæst, da hun hørte af *Svenningsen*, at han vilde rejse næste Dag, have udbrudt: „Gud, det var da dejligt, saa kan jeg faa Selskab ind til Byen!“ *Svenningsen* svarede intet hertil; men næste Morgen, da de andre stode op, var han listeligen gaaet bort for flere Timer siden.

Svenningsens private Liv er imidlertid hans Særejendom, og en nærmere Omtale af det hører i hvert Fald ikke herhen; de anførte faa Træk ere alene fremhævede for at supplere Belysningen af den Del af hans Liv, hvori vi have en Medejendomsret, hans Liv paa og for Skolen,

„hvor jævn i Maal og jævn i Sind
han ledte Seende som Blind
ad Kundskabs faste Veje.“

Hvorledes nemlig end *Svenningsens* private Liv var, og hvilke Fejl man mulig med Rette maatte kunne tillægge det, bliver dette forsaavidt ligegyldigt overfor den ubestridelige Kjendsgjerning, som først og fremmest her skal fremhæves, at *Svenningsen* i forunderlig Grad evnede at lade sin Skolegjerning blive uberørt deraf. Dette har været uforstaaeligt for flere, og dog hang det nøje sammen med hans hele Ejendommelighed. Usleben eller — sit *venia verbo* — uskolet, som hans ualmindelig dygtige og kraftige Natur var, gav den sig hen i sin hele Umiddelbarhed paa Omraader, hvor den ikke følte sig begrænset, tildels fordi den virkelig troede sig berettiget til en vis Ubegrænsethed; men paa den anden Side havde den i sit Livsmaal — Skolen og dens Gjerning — selv sat sig sin Begrænsning. Dette Livsmaal ejede *Svenningsens* fulde Kjærlighed og han tjente det med sin Sjæls hele Trofasthed, med en sjelden opofrende Pligttroskab. Grænsen drog han skarpt mellem den Del af sit Liv, han skyldte Skolen, og den Del, han betragtede som sin egen; de to *maatte* ikke have noget med hinanden at gjøre. Hans Personlighed kunde ikke saaledes tvedeles; den prægede alle hans Forhold med sin Ejendommelighed. Som alt antydet laa der over *Svenningsens* Fremtræden noget tungt, og hans Manerer kunde af og til endog have et plumpt Anstrøg; en Ed undslap ham hyppigere, skjønt langt fra i det Omfang, man mulig kunde tro; men her bør det og skal det vidnes, at til nogen, endog kun til nærmelsesvis, raa Adfærd fra hans Side have Skolens Disciple aldrig været Vidne. Vække Forargelse af nogen som helst Art og da i Særdeleshed over for Børn var uforeneligt med denne Mands Natur; thi indenfor den tætte og mange

Gange tætholdte ydre Skal laa der en sjælden fin og blød Bund.

Der fortælles om, hvorledes *Svenningsen* om Morgenens paa Skolepladsen med stor Omhyggelighed fodrede Spurvvene, om hvorledes han interesserede sig for og var god mod Dyr i Almindelighed, og disse Fortællinger ere visselig mere end Sagn; men et vitterligt, langt højere Udslag af Dybden i hans Natur have vi i hans mærkelige Evne til at omgaas Børn. Hvor varligt kunde han ikke tage paa dem, og hvor venlig kunde han ikke tiltale dem og trøste dem i deres smaa Sorger! Intet Under derfor, at Børn uvilkaarlig droges til ham og folte sig trygge under ham. En Mand med *Svenningsens* Ydre og i den Stilling, han indtog ved Skolen, maatte selvfølgelig gjøre et imponerende Indtryk paa en indtrædende Discipel; det oprindelige hos ham bevirkede imidlertid, at han, selv efter at man var vænnet til ham ved det daglige Skoleliv, vedblev at imponere. Dette uagtet og skjönt han kunde være streng og straffe strengt, naar der skulde straffes, nærrede Disciplene dog aldrig i egenlig Forstand *Frygt* for ham; de havde en grundig Respekt for ham — der blev stille i en Klasse, naar det store Hoved pludselig viste sig bag Ruden i Klassedøren — men Respekten var langt fra Fylden af Forholdet mellem *Svenningsen* og hans Disciple; Forestillingen om ham som det store Hjul, der drev Skolelivets daglige Gang, Bevidstheden om hans udmærkede Dygtighed som Lærer og endelig den bestemte Følelse af, at han aldrig med Forsæt vilde gjøre nogen Discipel Uret eller foretrække den ene paa den andens Bekostning, vakte ikke blot Disciplenes Beundring for ham, men tillige deres Kjærlighed til ham, Følelser, der holdt sig fra Indgangen til Udgangen af Skolen, skjönt det var umuligt, at ikke mangt og meget af, hvad der sladdredes om *Svenningsen*, maatte komme hans Disciple for Øre.

„Dit Ord var Lov — og dog hvor saa
vi Nogen mere mildt forstaa
til Børn sin Røst at bøje.
Dit Blik var Bud — dog fandt ej let
et Lune vi saa mildt som det,
der leved i dit Øje*).

Svenningsen var født Mathematiker; Mathematiken var og forblev hans Hovedfag, og denne exakte Videnskab øvede en afgjort Indflydelse paa hans Aandsudvikling. Da hans Natur imidlertid ikke drev ham til noget dybere videnskabeligt Studium, fik hans udmærkede matematiske Anlæg deres væsenlige Udslag i hans Lærervirksomhed; men for denne var han ogsaa egnet som faa. Kort og klar i Fremstilling og Udtryk, nøjagtig og bestemt i sine Fordringer, udholdende og taalmodig i Gjentagelser, formaaede han at bringe de matematiske Læresætninger selv ind i dem, der „mente sig uoplagte for Mathematik“; og dog bestod hans Undervisningsforce ikke i disse Egenskaber alene; hans egen Personlighed blev et væsentlig Supplement til dem. Den gød sig — saa at sige — over hele hans Undervisning og blev

---

*) *Carl Baggers* Biograf fortæller (Sml. Skrifter, 2. B. Fortalen p. XXXVIII, Noten) som et kuriøst Exempel paa Udtalelser fra dem, der følte sig misfornøjede over at være behandlede med Indiskretion i „Min Broders Levnet“, at *Se.*, da han havde set sin egen Person fremført i Jyden Hr. Svendsen, en Morgen, medens *Bagger* endnu sov, kom op til ham, vækkede ham, og med urokkelig Koldblodighed erklærede, at han vilde „slaa ham ihjel“. Først efter lang Parlamenten blev den vrede Achilles formildet, saa at *Bagger* endog slap for Prygl, dog kun paa den Betingelse, at hvis han nogensinde udgav „den rraadne Bog“ igjen, skulde han sætte *Svenningsen* rent ud i Stedet for *Svendsen*.

Denne Historie kan for *Baggers* Biograf være „kuriøs“; for *Svenningsens* fremtidige Biograf turde den være af overvejende alvorlig og fin psykologisk Natur!

Methoden i denne; anden Methode havde han egenlig ikke. Men derfor slovedes heller ikke hans Undervisning i Aarenes Løb; „han havde — som *Hammerich* siger — aldrig saa tidt forklaret en Sætning eller udført et Arbejde, hver Gang gik han til det med et Lune og en Drift til ny Opfindelse, som om det var første Gang,“ og fordi han selv var ny og frisk, vedligeholdte han altid Friskheden og Interessen hos sine Discipie; de vare stedse spændte paa at høre noget nyt og ejendommeligt af hans Mund. Hans Undervisning gav ogsaa gode — ja glimrende Resultater og hans Dimittender nød en ikke ringe Agtelse ved Universitetet, hos hvilket deres Lærer stod i høj Anseelse.

Mathematiske Dumbheder holdt han ikke af, men han kunde tage dem paa sin løjerlige, rolig overlegne Maade og forhindrede da ofte derved deres Gjenkomst. En Discipel, der skulde multiplicere en Brøk, multiplicerede baade Tælleren og Nævneren. *Svenningsen* overbeviste ham om Urigtigheden heraf ved i al Ro at gjøre ham opmærksom paa, at der var en gjennemgribende Forskjel paa at tjære et Plankeværk og at multiplicere en Brøk; „det første skal ha' det baade foroven og forneden og helst paa begge Sider for at blive tjæret; den sidste kun foroven for at blive multipliceret.“ *)

Foruden i Mathematik gav *Svenningsen* til Stadighed

---

*) *Svenningsen* havde en særegen Evne til med stor Nøjagtighed uden Passer og Lineal at tegne matematiske Figurer; han holdt ikke af, at Disciplene under Examinationen tegnede sjusket med Kridt paa den store Tavle, og han passede i saa Henseende nøje paa. En Discipel skulde en Gang med Kridtet trække en ret Linie til et vist givet Punkt, ved hvilken Operation han med stor Opmærksomhed betragtede Kridtet og sine Fingre. „Gud bedre Dig, lille Ven! — sagde *Sv.* — lad være at stirre paa det Kridt; se paa det Punkt, hvor Du skal hen, saa følger Kridtet nok med!“

Undervisning i Latin i 3. Kl. a — det tredje Latinaar —, hvor han efter den da gjældende Plan gjorde os bekendte med den første Forfatter: Cornelius Nepos. Hvad en Filolog vilde dømme om denne Undervisning, skal lades usagt, men vist er det, at der under ham lærtes godt Latin og gaves et solidt Grundlag til at bygge videre paa. Selv satte *Svenningsen* megen Pris paa at have disse Latintimer, gennem hvilke han kom i nærmere Berøring med Eleverne i denne Mellemklasse — „den elskværdigste i hele Skolen; thi de ere hverken for smaa eller for store“.

Af Skolens Indbydelsesskrift for 1847 ses det, at *Svenningsen* ogsaa har givet Undervisning i Dansk i 2den Realklasse, men om denne Undervisning, som forøvrigt har været midlertidig, savnes desværre enhver Oplysning. Overraskende vil det maaske falde, at *Svenningsen* i Slutningen af *Krarups* Tid tog aktiv Del i Svømmeundervisningen; jeg erindrer ham tydelig paa Svømmeflaaden i den bagende Sol, i Skjortærmmer, holdende os i stram Sele, nøjagtig tællende 1 — 2 — 3; selv skal han have været en udmærket Svømmer, om hvem Sagnet vil vide, at han i sin Skoletid oftere svømmede over Limfjorden fra Aalborg til Nørre-Sundby og tilbage igjen. Men — Borgerdydskolens Inspektør og en af dens første Lærere — docere i Svømning! Ingen Gjerning var ham for ringe, naar det gjaldt Skolen!

Blev en Time ledig ved en Lærers Forfald, var det ofte *Svenningsens* Lod at beskæftige Eleverne, og Enden blev i Almindelighed, at de fik en Tilgift til Ugens matematiske Undervisning. Enkelte Gange spillede *Svenningsens* Lune dem dog et Puds. Læreren i Religion havde en Gang faaet Forfald, og hans Time overtoges af *Svenningsen*. Beredte paa Regning bleve Eleverne meget forbavsede, da han kalder en op og spørger ham: „Kan Du nævne mig de tolv smaa Profeter?“ Eleven kunde dem ikke, og da det gik Majoriteten som ham, gav *Svenningsen* Klassen et Kvarters

Frist til at lære de smaa Profeter. Da Kvarteret var gaaet, blev atter en kaldt op og spurgt: „Kan Du nævne mig de tolv smaa Profeter, men bag fra.“ Dette kunde ingen; ogsaa et Kvarter til at lære dette. Efter sammes Udløb spørger *Svenningsen*: „Kan Du nu sige mig, hvem der er den midterste af de tolv smaa Profeter?“ Dette kunde paagjældende ikke og mange andre heller ikke, indtil endelig en svarede: „Der er ingen den midterste, fordi de er tolv.“ „Det er godt; nu kan I gaa hjem med den Bevidsthed, at I har lært de tolv smaa Profeter baade forfra og bagfra, og at der ingen af dem er den midterste.“

Det var en Stump mathematisk Bibelhistorie, de saaledes fik; om hvorledes iøvrigt *Svenningsens* religiøse Begreber have været, forlyder intet. Den Tidsalder, i hvilken han voxede op, har næppe direkte paavirket ham i kristelig Henseende. „De Orthodoxe“ synes at have været ham imod; i det mindste nævnes dette Ord i tvende Optegnelser fra hans Haand om Elever paa en saadan Maade, at man maa tro det. Om en Elev hedder det: „Han er et godt Hoved og i alle Henseender en elskværdig Dreng. Hans Fader er orthodox.“ Og om en anden Elev skriver han: „Han har en Dømmekraft, som vil gjøre det vanskeligt at faa ham til at blive rigtig orthodox, haaber jeg.“ Dog hvad der laa dybest inde i hans Sjæl, er det ugjærligt at tyde; indesluttet og sky for at blotte sit Indre, som han var, har han vistnok afholdt sig fra at udtale sig for nogen om sin religiøse Tilstand.

I Dr. *Krarups* Tid var *Svenningsen* ene om Inspektionen; først fra Februar 1843, umiddelbart efter *Hammerichs* Overtagelse af Skolen, fik han en Medhjælper. Efter den Størrelse, Skolen havde naaet, maa denne Virksomhed med dens mange Forgreninger have krævet en stor Arbejdskraft, især naar der med den var forbunden 29 Timers Undervisning ugenlig. *Svenningsens* Skuldre vare dog brede nok

til at bære Byrden; men Dagen gav ham heller ikke megen Frihed, og Lejlighed for ham til at drøfte de større Skole-spørgsmaal var der ikke; det sidste var heller ikke hans Sag, skjønt han nok havde sin Mening om dem. Skole-værkets daglige Gang var som Inspektør hans Hovedopgave, jævnt, tilforladeligt, vedholdende, næsten mathematisk nøj-agtig gik hans Arbejde til daglig; men for at holde Værket gaaende stillede *Svenningsen* strenge Fordringer til sig selv; han kunde derfor ogsaa stille sine Fordringer til andre, hvad han heller ikke undlod. Hans Sindsstemning var i Følge det overlegne i hans Natur i Almindelighed ligelig og rolig. Han kunde vel ægges til Vrede, alvorlig Vrede, nærmest naar hans fine Retfærdighedsfølelse saaredes, f. Ex. naar en ældre Dreng gjorde en yngre Fortræd. Forsøm-melser i Henseende til Flid og Opmærksomhed bragte ham ikke ud af Ligevægten, men overfor Forstyrrelser i Skolens daglige Gang og Orden var han særdeles irritabel. En Lærers for sildige Ankomst, navnlig naar saadant blev Vane, en Lærers Udeblivelse uden betimelig anmeldt Forfald, Om-lægning af Skemaet efter personlige Ønsker, Brud paa Disciplinen kunde kjendeligere end en forvaaget Nat sætte Mærker paa hans Humør. Kom man da med Spørgsmaal til ham, kunde man nok blive affærdiget noget hurtig og barsk, og i Mathematiktimen kunde en saadan Stemning afføde en saakaldet Nul- eller Maadelig-Pille i Protokollen, naar ingen i Klassen kunde besvare et opgivet Spørgsmaal. Denne ejendommelige Mand var ordenlig næsten til Pedanteri paa dette Omraade, han, som højst satirisk definerede en Pedant saaledes: „En Pedant er den, der gaar af Vejen for en Hund, naar den har Fortovsret.“ Vidtløftighed og Vrovl hadede han i enhver Skikkelse, — hvad enten Ophavet dertil var Medlærere og Disciple eller „nænsomme Mødre og rare Tanter“ — dels fordi Skoleværket let kunde gaa istaa der-

ved, dels fordi sligt overhovedet var hans mathematiske Natur stik imod.

Med stor Mistænksomhed betragtede og forfulgte han Disciplenes Skoleforsømmelser. I saa Henseende aftrykkes et lille Stykke af hans „Bidrag til vor Skoles Statistik i Tidsrummet fra August 1831 indtil Juli 1846“, som findes i Skolens Indbydelsesskrift for 1849, og som er det eneste trykte af ikke mathematisk Indhold fra *Svenningsens* Haand. Det var kun efter mange Opfordringer fra *Hammerich*, at han ydede dette Bidrag, og enhver, der maatte interessere sig for *Svenningsens* Ejendommellighed, bør gjennemlæse det; Stil og Tanker ere prægede af ham. Det hedder heri bl. a.:

„Skoleforsømmelse eller Disciplenes Udeblivelse fra Undervisningen har for største Delen sin Grund i Helbredstilstanden. Naturligvis afgjør ofte den fri Villie, om Ildebefindendet skal antages slemt nok til at afholde mig fra den daglige Gjerning eller ikke, ja En, som Intet forsømmer, kan hele sit Liv være sygere end en anden er just de Dage, da han melder Forfald. . . . .

„Der indtræffer desuden for de fleste stundom huslige Omstændigheder, som gjør Udeblivelse fra Skolen nødvendig.

„Men Skoleforsømmelse er dog ogsaa en Function af flere og andre variable. Hang til Adspredelse og Forlystelse har hos mange ikke nok i, at henved hver tredje af Aarets Dage er Søndag, Fstedag, Feriedag. Befordringsmidlers Billighed forøger Lysten til større Udflugter. Meget af den Udeblivelse, som ikke foraar-sages ved Sygdom, staar derfor i umiddelbar Sammenhæng med Ferie. Giver Skolen Lov en Fredag, tager En og Anden Anledning til Fredag, Løverdags og Søndag at foretage en lille Morskabsrejse til den nu saalænge ikke

„besøgte Onkel eller Tante. Saaledes forøger Dampskibsfarten Brugen og Antallet af Sejlfartøjer. ....

„I samme Grad som Skolelivet bliver mindre byrdefuldt for Disciple, synes Fristelsen til Forsømmelse at „voxe.“

Naar Timen var ude, saas *Svenningsen* vandre rundt i Klasserne for at paae, at samtlige Disciple pligtmæssig vare gaaede ned paa Pladsen, og de Syndere, der bleve antrufne, bleve anmærkede i Protokollen med et „Ej nede“. Henimod Slutningen af Frikvarteret, som i Reglen varede 10 Min., stillede *Svenningsen* sig i Nærheden af Ganguhret, og naar dette viste 10 Min. over hel Slet eller stundom lidt mindre, gik han ned ad Trappen, aabnede et af Trappevinduerne, hvorefter han i bøjet Stilling ud af Vinduet udtordnede sit langtrukne „Op“.

Saaledes har han i Aarenes Række kaldet en Skare af Disciple op til Arbejde og sig selv med dem; med Billedet af *Svenningsen* i denne Situation ville vi slutte denne lille Karakteristik af ham. Endnu kun om Tidspunktet, der brat kaldte ham fra hans Arbejde, ville vi tilføje:

Natten imellem den 19de og 20de Januar 1853 fandtes *Svenningsen* paa en Stentrappe ved Nybørs rammet af et apoplektisk Tilfælde, og blev af en til Stede kommen Droskekudsk kjørt ud til Almindeligt Hospital, men inden han naaede dertil, havde han udaandet. Over Halvdelen af sit Liv havde han færdedes i og omkring Skolen; fra Skolens Plads blev han af Disciple baaren til sin Grav, som findes paa den til Frederiks Kirke hørende Kirkegaard, næsten umiddelbart op til Skolens Grund.

Flere have beklaget, at *Svenningsens* mægtige Evner ikke kom til at gjøre den Fyldest, som de vilde kunnet under andre Omgivelser og mod et andet Maal. Denne Beklagelse turde være orkesløs og derhos ubillig mod en

saa fuldstøbt Livsgjerning som hans. Samme Mening havde ogsaa Sangeren ved hans Grav, naar han sang:

„En Slægt gik ud fra dette Hjem
og Du har delt Din Aand med dem,
de om Dit Minde freder;
og naar Dit Støv er smuldet hen,
fra Aar til Aar Du fører end
et Liv paa disse Steder.“

Det andet Navn blandt *Krarups* oprindelige Lærere, som vi udtalte havde Krav paa her specielt at fremhæves, tilhører en Natur af langt mindre Dimensioner end *Svenningsens*, men som i Kjærlighed til Skolen og i Troskab mod Opfyldelsen af den mindre Gjerning, der var ham betroet, var *Svenningsens* Jævning. Denne Mand var *Nicolaj Ulrik Krossing*, med den milde, elskelige Karakter og med den bløde, barnlige Digtersjæl.

Han fødtes den 13de Juni 1798 paa Kristianshavn, hvor hans Fader, som forhen er nævnet som Medlem af Skolens Direktion, var Grosserer. *Krossing* blev Student i Aaret 1816 fra Frederiksborg Skole, men viede sig ikke til noget Embedsstudium. Som saa mange af hans samtidige grebes han dybt af den Oehlenschlägerske Genius og følte en levende Begejstring for Skuespilkunsten, baaren frem — som den den Gang blev — af Nationalscenens Heroer, hvorfor han kastede sig over Skjønliteraturen, navnlig Modersmaalets.

I Aarene 1821 og 1823 vandt han „accessit“ for Universitetets æsthetiske Prisopgaver. Allerede i Aaret 1819 var han bleven Kantor ved Citadelskirken, hvilken Stilling han røgtede sammen med sin Lærergjerning lige til sit Dødsaar 1872. Den 1ste Oktober 1828 blev han antagen som Lærer i Dansk ved Skolens lavere Klasser, og i *Erslevs*

Forfatterlexikon bemærkes det, at han i Aaret 1840 opgav sine øvrige Informationer for *ene* at kunne virke i Borgerdydskolens Tjeneste.

Hans „Poetiske Læsebog til Brug for Skoler, for Begyndelses- og Mellemklasser, 1829“, og en lignende „for de højere Klasser 1830“, hans „Opgaver til Øvelse i dansk Stil for Begyndere, 1832“, og endelig hans „Schema til dansk Grammatik ved Undervisning for Begyndere, 1836“, ere nærmest skrevne med vor Skole for Øje, og, udkomne i flere Udgaver, have disse Skrifter i en Aarrække i fuldt Maal hævdet deres Brugbarhed som Lærebøger.

Her foreligger saaledes en næsten 44-aarig Lærervirk-somhed i vor Skoles Tjeneste — sluttet flere Aar efter Skolens nuværende Bestyrers Tiltrædelse, skjönt alt begyndt førend denne blev født — altid i det samme Fag og altid med de smaa, men udført til det sidste med aldrig bristende Taalmodighed, aldrig sagtnende Utrættelighed og aldrig kjølnet Kjærlighed til Børnene! Beskeden og stille var hans Gjærning, men visselig ikke ringe, saavist som den Opgave at føre Modersmaalet ind i Barnets Sjæl ikke er ringe.

Og en skjøn Velkomsthilsen fra Modersmaalet fik Bar-net, naar den lød til det fra *Krossings* Læber; i manges Sjæl har denne Hilsen groet for Livet.

Derfor kunde han, der sang over *Svenningsens* Kiste,*) samme Aar ved Skolens Fest i Anledning af *Krossings* 25-aarige Jubilæum smukt og sandt synge til ham:

„Da Modersmaalet greb din Sjæl,
saa ved dets Tarv du fandt din Lykke,
da vilde du hos Barnet bygge
og vække hvad du folte selv;
og elske Maalet snart han maatte,
naar Sagnets jævne Tanker traadte
til ham i dine jævne Ord.“

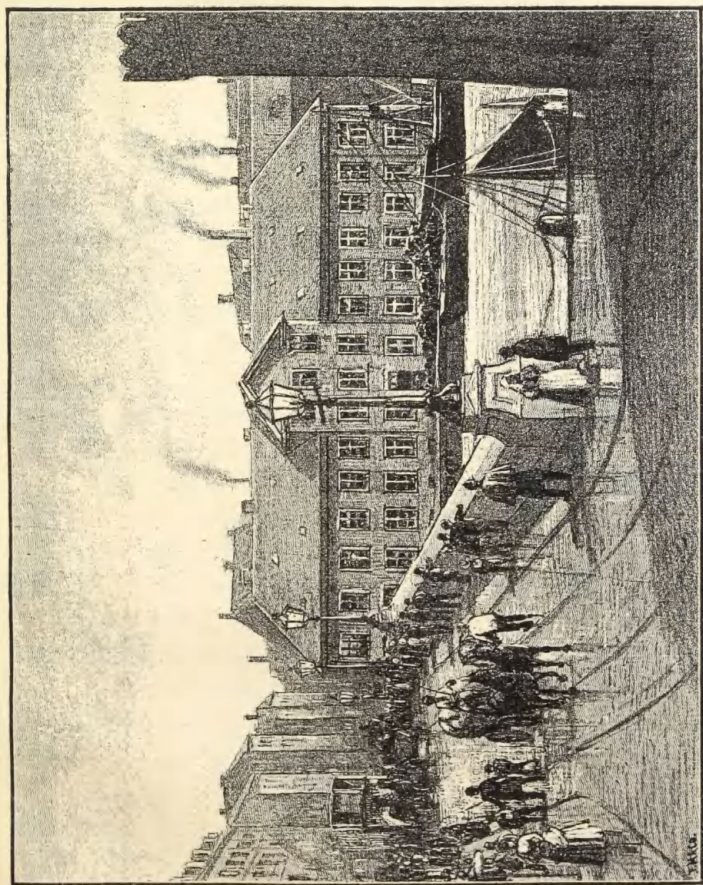
---

*) Gotfred Rode.

„Og naar til Skjaldens Tanker fri
 du bøjed Hu og lytted nøje,
 da aabned glad du Drengens Øje
 for Guddoms-Funken, gjemt deri;
 og greb du selv de gyldne Streng,
 tidt var det ikkun for at trænge
 ind i den stille Barnesjæl.“

Skolen havde den Gang (1ste Oktober 1828) i 15 Aar været i Huset paa Hjørnet af Sofiegade og Overgaden over Vandet, men det var lykkedes *Krarup* at faa en meget bedre og navnlig fortrinlig beliggende Bolig til Skolen i det saa kaldte „Schimmelmannske Sukkerhus,“ Nr. 4 i Lille Torvegade, lige ved Enden af Knippelsbro, hvor nu Skolen blev i 9 Aar, og som har beholdt sit Udseende uforandret fra den Tid af. Alt saa da lyst og smilende ud for ham; han og hans Skole nød en høj Grad af Tillid, Disciplene strømmede til ham, og Direktionen var glad ved at kunne hvile paa sine Laurbær, der nu hverken kostede Møje eller Tidsspilde. Et særligt Held havde han ved første Gang at kunne møde op med et usædvanlig udmærket Dimissionshold. Blandt de 9, han i 1829 dimitterede, vare *Hall*, *E. Fenger*, *Birkedal* og *Buntzen* (Professor). Aaret før havde han dimitteret sin Efterfølger, *Martin Hammerich*, der meget snart blev Lærer ved Skolen, hvem *Krarup* i sine private Optegnelser oftere omtaler som en ung Mand, til hvem han knyttede ganske særlige Forhaabninger, og det er bekjendt, at han før sin Død udtrykkelig havde udpeget ham som sin Eftermand. *Krarup* sendte regelmæssig sine Indberetninger til den mere og mere tavse Direktion; kun to Gange, i Slutningen af 1829 og i 1832, sender den ham Skrivelser, hvori den udtaler sin Glæde over, hvor fortræffelig alt gaar, senere indskrænker den sig til i Skrivelser paa faa Linier at stadfæste hans Forslag til

Det Schimmelmannske Sukkerhus, Skole fra 1828—1836.

Besættelsen af vakante Lærerpladser; snart ophører ogsaa denne Formalitet, hvorfor *Krarup* efterhaanden forandrer sine „Forslag“ til simple Meddelelser.

Saadan gik alt saare godt og fredelig i c. 4 Aar, men saa brast Venskabet, da der imidlertid var kommen en ny Farao, der ikke kjendte Josef og hans Fortjenester.

Direktionens Formand, Provst *Bregendahl*, der virkelig havde taget sig meget af Skolen, fratraadte sit Embede i 1832. Nogen Uorden med hans Pengesager kom ogsaa til at berøre Skolens Midler, og hans Eftermand, Provst *Schack*, der „paa Embeds Vegne“ var traadt ind i Direktionen, vilde nu til at skaffe sig Indflydelse paa Skolens Ledelse. I dette ulykkelige „paa Embeds Vegne“, som Provsten skriver sit første Punktum i Direktionsprotokollen, ligger aabenbart Kilden til hele den paafølgende Krigstilstand mellem ham og *Krarup*, da han har troet „paa Embeds Vegne“ at maatte tiltage sig en Myndighed, som ved Kontrakt var overdraget til K., og dertil kom, at de hæderlige Borgere, der foruden ham vare Medlemmer af Direktionen, have betragtet det som en Sag, Provsten bedre forstod, og have ganske ladet sig tage paa Slæb af ham, der har været en stivsindet Mand, og som ikke kjendte Skolens virkelige Stilling.

Han taler i den følgende Brevvexel idelig om „Communens Skole“, om Direktionens „Ansvar lige over for Communen“, „om den Direktionen underlagte Skole“, mod hvilke Udtryk K. protesterer, idet han med den ønskeligste Klarhed og i de bestemtteste Ord, som Sproget ejer, godtgjør, at Skolen i Følge sin Oprindelse og sin hele følgende Historie altid har været en ren privat Skole, hvis Direktion har valgt sig selv, aldrig har modtaget eller søgt at erholde nogen Stadfæstelse af nogen Avtoritet; at de Legater, Skolen har faaet, ere givne den af private Mænd; at han endelig har en Kontrakt, der overdrager hele Skolens Styrelse til ham, kun med den Begrænsning, der ligger i,

at Direktionen kan sige ham op med et halvt Aars Varsel, og at Direktionen gjemmer Pengemidlerne, men er forpligtet til at udbetale ham Renterne deraf. *K.* kunde have føjet til, at Direktionen ikke behøvede at trykkes stærkt af sit Ansvar, da næppe noget Menneske anede dens Tilværelse, undtagen for saa vidt der i Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler dæmrede et svagt Minde derom som en kjær Erindring om en salig hensovet.

Felttoget aabnes med en Skrivelse til Grev *Moltke*, (indført i Direktionsprotokollen uden Dato, men rimeligvis fra Slutningen af 1833), hvori Direktionen udbeder sig, at Legatets Renter maa blive udbetalt den i Stedet for som hidtil til Dr. *Krarup* „saasom Dr. *K.* ikke kan betragtes som Rector ved dette private*) Institut, men som første Lærer under Directionen, der har Skolens øvrige Capitaler og Legater under sin Bestyrelse og sit Ansvar“. Grev *Moltke* svarer herpaa med en kort Skrivelse, hvori han indvilliger i at sende Pengene til Direktionen, men nævner tillige, hvilke Disciple der skulde nyde Legatets Renter, og da dette for Fremtiden som forhen blev Formen, at Grev *Moltke* umiddelbart besatte Pladserne, kunde det være temmelig ligegyldigt, gennem hvem Pengene gik; men karakteristisk er det, at *Krarup* slet ikke fik nogen Meddelelse om denne Brevvexel, førend han spurgte sig for, da de sædvanlige Renter udebleve, og *Krarup* betragtede det som et Overgreb fra Direktionens Side at fordre Kapitalens Renter udbetalt til sig, lige imod Kontraktens Ordlyd. Imidlertid førte dette ikke til andet end nogle Spydigheder fra *K.s* Side; den Sag var dermed afgjort.

Men Provst *Schack* har havt ganske andre Planer, og

---

*) Et Aar senere hævder Direktionen imod *Krarup*, at Legaterne ere skjænkede til Skolen som en offentlig Skole, ikke som et privat Institut.

den 24de Maj 1835 har han i Direktionsprotokollen indført en meget lang Skrivelse til sine to Kolleger, hvori han udvikler for dem, at den passive Rolle, som Direktionen spillede, ingenlunde stemmede med dens Ære og Værdighed og det „Ansvar, som hviler paa den lige over for den Commune, hvem Skolen egentlig tilhører“. Han udvikler, hvor urimeligt det er, at *K.* skal have hele Indtægten af Skolen, der nu talte c. 220 Disciple, og som han i et — iøvrigt urigtigt — Regnestykke udregner til 5437 Rdl. om Aaret, uden at tage mindste Hensyn til, at *K.* har arbejdet mindst den halve Del af den siden 1828 forløbne Tid aldeles uden Løn, ja med pekuniært Tab*). Han gjør saa en hel Række Forslag til Forandringer i Kontrakten, der paa det nærmeste vilde føre alt tilbage til den tidligere Tilstand, mod at *K.* sættes paa „en rundelig fast Løn.“ Han glemte, at de Indtægter, hvoraf den rundelige faste Løn skulde udredes, først vare begyndte at indkomme fra det Øjeblik af, da *K.* fik Eneraadighed over Skolens Styrelse, og at de muligvis kunde forsvinde igjen, naar *K.* fik sine Hænder bundne.

Det lader imidlertid til, at dette Forslag aldrig er kommen *Krarup* for Øjne, men kun har været forhandlet for lukkede Døre i Direktionsmøder, fordi der imidlertid opstod en anden Sag, der gav Striden en meget akut Form. Den Draabe, der bragte Bægeret til at flyde over, var Kjøbet af den Gaard, hvori Skolen endnu har sit Lokale, den hidtil værende „tydske Præstegaard“, Præstegaarden til Frederiks tyske Kirke paa Kristianshavn.

Den 7de Juni 1835 skriver *K.* til Direktionen:

„Da det i mange Henseender er af Vigtighed for

---

*) Da *K.* overtog Skolen, var Overskuddet, naar Lærerlønnen var betalt, 15 Rdl. om Maaneden. Deraf skulde først Huslejen og Skolens øvrige Udgifter betales. Resten var *Krarups* Løn.

Skolen at have sit eget Locale, der er indrettet med Hensyn til Skolens Tarv, og hvor Skolen ikke udsættes for nogen Opsigelse, og just for Øjeblikket den Gaard, der paa Christianshavn synes allermest passende til en Skole, nemlig den tyske Præstegaard, er tilfals, tager jeg mig den Frihed at forespørge hos Directionen, om den ikke billiger, at jeg paa min Regning køber og lader indrette til Börgerdydskolen bemeldte Gaard, hvis den — rimeligvis næstkommende Fredag — bliver solgt til en nogenlunde billig Pris.“

Man skulde tro, at Direktionen med Taknemmelighed vilde have taget mod dette Tilbud, og bliver ikke lidet forbavset, naar man ser den afvise det i følgende uartige Brev af 9de Juni:

„I Anledning af Deres Skrivelse af 7de ds. maa vi herved tilmelde, at vi naturligvis ikke kunne have noget imod, at De for egen Regning køber den forhenværende Præstebolig til Friederichs tyske Kirke, da det er os en aldeles uvedkommende Sag, men at flytte Borgerdydskolen derhen som en passende Beliggenhed og ret vel indrettet Leilighed, det hverken ville eller kunne vi, saa meget mindre, som der slet ingen større Sikkerhed opnaaes for mulig Opsigelse fra Deres Side som privat Eier, end vi nu have fra Assessor *Nyeland*.*)“

Man har ondt ved at tro sine egne Øjne, naar man ser denne Skrivelse undertegnet af to Medlemmer af den samme Direktion, som 7 Aar forinden havde sat Professor *J. Møller* uden for, fordi han ikke var ivrig nok for at bønfalde *Krarup* om at overtage hele Skolens Styrelse for egen Regning; som den Gang med velberaad Hu havde givet ham fri Haand over alle Skolens Anliggender; havde

---

*) Denne var Forpagter af det Schimmelmansske Sukkerhus, hvor Skolen var.

betragtet det som en sig uvedkommende Sag, at han den Gang for sine egne Penge havde lejet Skolens daværende Bolig; havde derefter udtalt sin fuldkomne Tilfredshed med den Maade, hvorpaa Skolen blev styret, og nu i 7 Aar havde set den faa et aldeles uventet Opsving og stige i Anseelse fra Dag til Dag, uden at der foreligger det mindste Tegn til, at *Krarup* i nogen Henseende havde svigtet Forventninger eller gjort Brud paa den Kontrakt, der med Hensyn til Beliggenheden kun indeholdt den Bestemmelse, at Skolen skulde blive paa Kristianshavn.

Der er kun én tænkelig Grund til et saa affejende Svar paa et i alle Henseender fordelagtigt Tilbud, at Direktionen, eller rettere sagt dennes selvbeskikkede Formand, har ment, at det var vanskeligere at faa *Krarup* til at gaa ind paa sine endnu ikke aabenbarede Planer, naar han selv ejede Skolebygningen, og man fristes til at tro, at den har ønsket at fremkalde et Brud fra *Krarups* Side, da man af Hensyn til Publikums Dom ikke turde sige ham op. Og det er den samme Direktion, der i Mellemtiden kun havde udført én Bedrift, nemlig at sætte nogle af de den anbetroede Midler overstyr, og som, uagtet i det mindste en af dem var en hovedrig Mand, ikke har gjort den mindste Antydning til at ville dække Tabet, men rolig har ladet *Krarup* bære det.

Krarup bød desuagtet ved Avktionen 10100 Rdl., men Budet blev ikke modtaget, og Gaarden var fremdeles under Haanden tilfals.

Den 14de Juli svarer *Krarup* paa Direktionens Brev med en længere Skrivelse, hvori han omhyggelig fremstiller de Grunde, der tale for det ønskelige i, at Skolen har sin egen Gaard, som han paa egen Bekostning vil lade ombygge til Skole, og især gjør opmærksom paa den megen Larm og Uro — Kulbunker i Gaarden, Rumlen af Vogne, Sang og Støj af fulde Matroser — der i den nuværende Skole-

bygning vanskeliggjorde Undervisningen, og slutter saaledes: „Den sidste Grund, Directionen anfører, at den hos mig som privat Eier ikke finder sig sikrere for Opsigelse end hos Assessor *Nyeland*, synes at staa i Forbindelse med Planer, som Directionen eller et af dens Medlemmer har udkastet, men da jeg kun kjender disse af Byryster, kan jeg naturligvis ikke tage Hensyn hertil.“

Her sigtes øjensynlig til Provst *Schacks* oven for omtalte Planer om at føre Direktionens gamle Overstyrelse tilbage.

Krarup gjentager derpaa sit tidligere Forslag om at købe Gaarden, men Direktionen svarer foreløbig slet ikke derpaa.

Krarup gjorde endelig i Oktober s. A. (1835) et Forsøg paa ad en anden Vej at komme ud af Uføret uden at opgive sin Stilling. Den 10de Oktober sender han Direktionen en lang Skrivelse, hvori han gennemgaar Skolens Historie, belyser sit og Direktionens indbyrdes Forhold, og ender med at foreslaa Direktionen, at den træder tilbage, men samtidig overdrager Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler at indtræde i dennes Plads for at føre det overordnede Tilsyn med Skolen og vaage over den rette Brug af de Skolen tilhørende Kapitaler og Legater. *Krarup* fik lige saa lidt noget Svar paa dette som paa sin forrige Skrivelse, men af et privat Brev fra Grosserer *Brandt* ses det, at det i det mindste hos denne har faaet en gunstig Modtagelse, og han staar i den Tro, at Provst *Schack* vil foretage de fornødne Skridt til denne Tankes Udførelse.

Men derved blev det, og da Aaret næsten er til Ende, skriver *Krarup* endnu en Gang til Direktionen og beder om et Svar paa sin Skrivelse af 14de Juli om Købet af Gaarden.

Dette har foranlediget nogle mundtlige Samtaler mellem *Krarup* paa den ene Side og Medlemmerne af Direktionen

enkeltvis, men man kom ikke alene ikke til Enighed, men det fremgaar af en Skrivelse fra *Krarup* til Provst *Schack*, „at han ikke har kunnet finde Overensstemmelse i de forskjellige Directionsmedlemmers Udtalelser“; men da saa Direktionen den 6te December sender ham „til Gjennemsyn“ en Indbydelse til to andre Kristianhavnske Borgere om at indtræde i Direktionen og „deltage i Skolens Bestyrelse“, svarer *Krarup* samme Dag:

„Da der under Dags Dato af Directionens Medlem, Provst *Schack*, er meddelt mig til Gjennemsyn en Indbydelse fra Directionen af 2den December til tvende Christianshavnske Borgere, hvori de opfordres til at deltage i Borgerdydskolens Bestyrelse tilligemed de tvende Medlemmer, hvoraf Directionen nu bestaaer*), ser jeg mig foranlediget til den Erklæring, at saa længe jeg, til hvem Skolens Bestyrelse ved Contract af 20de Juni 1828 er overdragen, ikke er opsagt, kan Directionen hverken selv anmasse sig Skolens Bestyrelse eller overdrage den til andre.“

„De to Kristianshavnske Borgere“ have enten afslaaet Indbydelsen, eller, hvad rimeligere er, den er slet ikke bleven sendt dem, men da man efter Grosserer *Holms* Død trængte til at forstærke sig, gjorde Direktionen et tilsyneladende forsonende Skridt ved at opfordre Justitsraad *Schytz* til at indtræde deri. Denne stod nemlig i et venskabeligt Forhold til *Krarup*, og det er den samme *Schytz*, der har skrevet den tidligere anførte Skildring af sit Skoleliv i Aarene 1795—1800, og den 18de Januar 1836 meddeles det *Krarup*, at *Schytz* er traadt ind i Direktionen.

Paa den Tid har *Krarup* imidlertid følt Nødvendigheden af, at der blev gjort Ende paa en utaalelig Situation, da han, som han selv siger, blev tvungen til i alt for høj

---

*) Grosserer *Jac. Holm* var i de Dage død.

Grad at have sin Opmærksomheden henvendt paa Ting, der laa hans egenlige Virksomhed fjærnt. Dette kunde ske paa to Maader, enten ved at faa Direktionen til at trække sig tilbage, eller sikre sig selv en passende Tilbagetogslinje, og han gik nu omtrent paa én Gang begge Veje.

Den 25de Januar 1836 tilskrev han Direktionen følgende:

„Den 6te Januar d. A. modtog jeg fra Directionen Underretning om, at Hr. Assessor *Nyeland* den 29de December f. A. har opsagt Borgerdydskolen den Lejlighed, den i $7\frac{1}{4}$ Aar har havt*). Da Direktionen i sin Skrivelse til Undertegnede ikke har tilføjet, at den har sørget for eller agter at sørge for et andet Locale til Skolen, antager jeg, at Directionen derved stiltiende erklærer, at den betragter det som Noget, der blot paaligger mig, og for at Skolen ikke skulde være huusvild, har jeg under Dags Dato paa mit Navn lejet af Hr. Ass. *Nyeland* det Locale, som Skolen hidtil har havt, Thi skjønt det ingenlunde er godt, er det dog bedre end slet intet.

I Anledning heraf tager jeg mig den Frihed at fornye det Tilbud, jeg før har gjort, at ville for min Regning købe og lade indrette til Borgerdydskolen en passende Lejlighed paa Chavn.; men paa den Betingelse, at Directionen overdrager sit Tilsyn med Skolen og dens Capitaler og Legater til den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler med Anmodning om, at den vil vaage over, at en saadan Skole forbliver paa Chavn.

Indvilger Directionen heri, da erklærer jeg mig villig til ikke blot at ville erlægge de 200 Rdl., der

---

*) Det er noget paafaldende, at Assessor *Nyeland* har sendt sin Opsigelse til Direk., da det dog var *Kr.* personlig, der havde lejet, lige som det ogsaa er ham, der melder Direk., at han har fornyet Lejemaalet.

endnu ikke ere betalte af Skolens gamle Gjæld til Communitetet, men ogsaa at dække det Tab af 250 Rdl., som Skolen led ved Directionens Medlem, afd. Provst *Bregendahl*, og udbetale 80 Rdl., der er Vurderingssummen for Skolens Inventarium, som det var, da jeg overtog dens Bestyrelse.

At Directionen som en aldeles privat Forening kan gjøre dette Skridt, tror jeg tilstrækkelig at have beviist i min Skrivelse af 10de October 1835.

Til Erstatning for de personlige Rettigheder, Directionen derved giver Slip paa, tilbyder jeg ethvert af de tre Medlemmer, hvoraf Directionen for Øjeblikket bestaaer, Ret til eengang at besætte en Gratistplads, som Eleven beholder, saa længe han ikke enten ved Dovenskab eller slet Opførsel maatte gjøre sig uværdig til at være i Skolen.

Skulde Directionen ihenseende til Overdragelsesformen i Eet og Andet være i Uvished, er jeg villig til at yde al den Bistand, der maatte forlanges.

Jeg udbeder mig Directionens Svar inden den 10de Februar 1836."

At Direktionen blev sig selv lig, fremgaar af følgende Tilførsel i dens Forhandlingsprotokol:

"I Anledning af et Brev fra Dr. *Krarup* af 25de Januar d. A., var Directionen samlet den 16de Februar og resolverede: at der intet Svar skulde meddeles Dr. *Krarup* paa denne Skrivelse, der indeholder saadanne Forslag, som Directionen ikke troer sig competent til at indlade sig paa under de stedfindende Omstændigheder."

Men omtrent samtidig med, at *Krarup* gjorde Direktionen dette Forslag, indgav han en Ansøgning til Kongen om Tilladelse til at oprette en Skole med Dimissionsret, og da dette blev ham tilstaaet ved Skrivelse af 6te Maj s. A., kunde han jo være ganske tryk for en Opsigelse, hvilket jo

var Direktionens eneste Vaaben, og at *Krarup* var til Sinds i Nødtilfælde at benytte sin gunstige Stilling fuldt ud, fik han senere Lejlighed til at vise, da han i 1839 skriver til Provst *Schack*, der da alene udgjorde Direktionen, „at han agtede til førstkommende 11te December at opsiges sin Stilling ved Skolen, og samme Dag oprette en egen Skole i samme Gaard og give den Navn af „*Krarups Borgerdydskole* paa Christianshavn“.

Krarup byder nu paa Præstegaarden, og den 23de Juni faar han Meddelelse om, at man har taget mod hans Bud, og sælger ham Gaarden for 7000 Rdl.

Nu er hundrede og ét ude!

Da Direktionen faar at vide, at han har gjort Alvor af at købe Gaarden, sender den en Skrivelse til ham med Forespørgsel, „om De har i Sinde i denne Gaard at etablere en Skole for egen Regning eller at flytte Borgerdydskolen derhen, uagtet Directionen har nægtet sin Tilladelse dertil, og saaledes viise, at De ikke længere anseer Skolen for Communens, men som Deres private Ejendom. I sidste Tilfælde maa Directionen, hvis Pligt det er at vaage over, at de Borgerdydskolen skjænkede Legater anvendes til Bedste for samme som offentlig Skole betragtet, og ej til Fordeel for en privat Mand, ansee den med Dem som Forstander for sidstnævnte Skole indgaaede Contract for hævet til forestaaende Flyttetid; — og paatvivler man ikke, at De vil erkjende saadant, uagtet anmeldte Contract stipulerer $\frac{1}{2}$ Aars Opsigelse fra enhver af Siderne.

Iøvrigt skulde det være os særdeles kjært at indgaa paa en ny Contract med Dem som Forstander for tidsmeldte Skole paa gjensidige billige Vilkaar.

Ved samme Lejlighed undlader man ikke at tilmelde Dem, at Grosserer *Brandt* har udmeldt sig af Directionen.

den 18de Juli 1836.

Krarups Svar herpaa er en meget vidtloftig Skrivelse,

hvor i han paa ny hævder Skolens fuldkommen private Karakter, „accurat lige som Borgerdydskolen i Klareboderne og det v. Westenske Institut“, paaviser, at Skolen altid og af alle er bleven opfattet saaledes, og hævder endelig skarpt sin fuldstændige Uafhængighed af Direktionen i alt, hvad der angaar Skolens Bestyrelse, der er overdraget til ham ved Contrakt, og paa de to Spørgsmaal svarer han „uden Betænkning Ja paa dem begge to“ og med god Grund, da Skolen jo alt i mange Aar var holdt i Gang for hans egen Regning, og da Direktionen ikke havde foretaget noget Skridt for at sørge for et nyt Lokale, var han jo nødt til at skaffe Skolen Tag over Hovedet. Sluttelig giver han atter Direktionen det velmente Raad at forsvinde:

„Iøvrigt ser jeg endnu ikke rettere, end at Directionen — da den siden 20de Juni 1828, saa vidt mig bekjendt, ikke har gavnet Skolen det allermindste, men beviislig baade ved at gjøre hvad den ikke burde, og ved at forsømme, hvad der paaligger den, i flere Henseender har skadet Skolen — gjør bedst i at trække sig tilbage, og jeg har i min Skrivelse af 10de October f. A. gjort opmærksom paa, hvorledes den uden Skam og uden noget som helst Ansvar kunde gjøre det.“

Denne Skrivelse, hvori K. i det hele er meget nærgaaende mod Direktionen, sender han til Justitsraad *Schytz* med et privat Brev, hvori det blandt andet hedder: „Kan De ikke taale Ærgrelse og Fortrædeligheder, saa send indlagte Skrivelse fra mig ulæst til Provst *Schack* tilligemed Deres Udmeldelse af Directionen.“

Men Direktionen synes endnu ikke at have faaet tilstrækkelig ren Besked, og det er næsten ubegribeligt, at den kunde have Lyst til at fortsætte en saa haabløs og meningsløs Strid, thi da Direktionen ikke havde en Skilling at raade over, kunde den ikke tilvejebringe en Bolig for Skolen, men *maatte* overlade det til *Krarup*, saaledes som det var en

nødvendig Følge af, at han havde hele den økonomiske Risiko.

Den 1ste August skriver den til *Krarup* og forlanger bestemt Svar paa følgende Spørgsmaal: „Anseer De Borgerdydskolen paa Christianshavn som Deres private Eiendom eller ikke“?

Krarup svarer samme Dag:

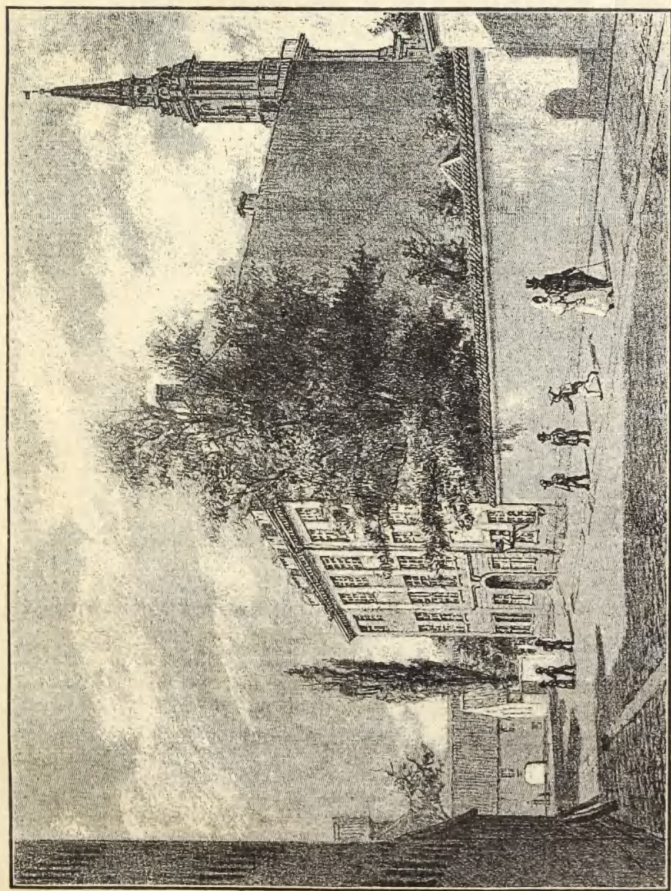
„Paa Directionens Spørgsmaal, om jeg anseer Borgerdydskolen paa Christianshavn for min private Ejendom, svarer jeg uden Betænkning: Nej, saa længe Contracten bestaaer mellem Directionen og mig, og lige saa lidt, naar den har sit Locale i en Gaard, der tilhører mig, som naar Directionen eller jeg har lejet et Locale til den hos en Fremmed. Jeg antager nemlig, at kun det er Ens Eiendom, hvad han kan skænke eller sælge til hvem han vil, og dertil anseer jeg mig ingenlunde berettiget m. H. til Borgerdydskolen.“

Paa Koncepten til dette Brev har *K.* skrevet:

„Næste Morgen kom *Schytz* til mig, og da han ikke traf mig, kom han igjen om Eftermiddagen og sagde, at han var aldeles satisficeret ved dette mit Svar, og at han ikke vilde lade sig formaa til at gaa et Skridt videre.“

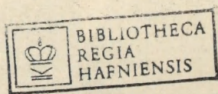
Ikke længe efter døde Justitsraad *Schytz*, og Provst *Schack* var nu ganske alene Direktion og vedblev at føre Smaafejder med *Krarup* til sin egen private Fornøjelse, thi *Krarup* tog intet Hensyn til hans Angreb, og intet Menneske fik noget derom at vide. Men skjönt *Krarup* af og til lader ham vide, at han ikke anerkjender en enkelt Mand som Direktion, sender han ham dog regelmæssig de aarlige Beretninger om Skolens Tilstand. Det var noget inkonsekvent, men han har vel ikke kunnet nægte sig selv denne Fornøjelse at tvinge Provsten til at se de stadig voxende Vidnesbyrd om Skolens Anseelse.

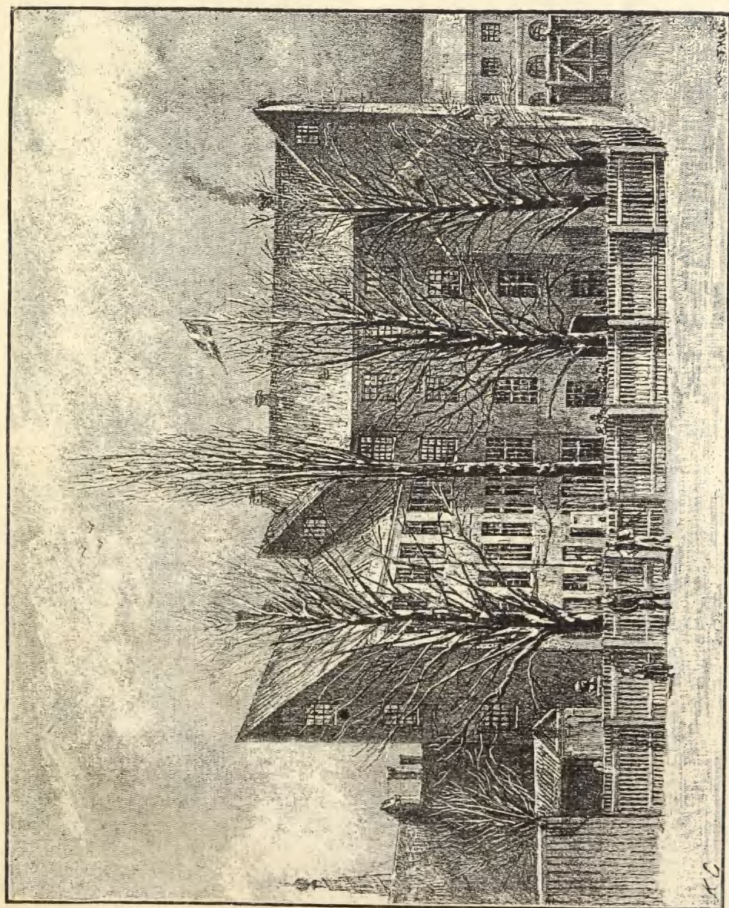
Imidlertid havde han strax ladet tage fat paa Arbejdet

Den nuværende Skolebygning i Krarup's Tid.

Skolebygningen 1887, set fra Kirkegaarden.

med at omdanne Præstegaarden til en Skolebygning, og det var hans Hensigt at flytte ind til Oktober Flyttedag, hvorfor Lejligheden i Sukkerhuset blev opsagt; men den 3dje September opstod der ved nogle Snedkersvendes Uforsigtighed Ild i Bygningen, der tildels nedbrændte. Følgen deraf var, at Indflytningen maatte opsættes. Tre Klasser benyttede dog i Vinteren 1836—37 den ny Bolig, men til de andre Klasser fik man lejet et midlertidigt Lokale i „Israels Hus,“*) Hjørnegaarden af Vildersgade (som da hed Kongensgade) og Torvegade, Nr. 25, der tilhørte en Mand ved Navn *Israel*. Den 29de Marts 1837 toges den nuværende Skolebygning endelig fuldstændig i Brug, saa at Skolen nu har levet netop sit halve Liv i dette Hus, der selvfølgelig dog har undergaaet mange Forandringer. Branden førte det Held med sig, at anden Sal nu blev gjort et Kvarter højere til Loftet; senere er der i Professor *Hammerichs* Tid (1846) bygget en Etage til paa Hovedbygningen, og i en endnu senere Tid er ikke blot dennes 3dje Sal, der i *Krarups* og *Hammerichs* Tid næsten kun brugtes som Pensionat, men ogsaa hele Beboelseslejligheden paa 1ste Sal, der indeholder de største og højeste Værelser, bleven omdannet til Skolebrug.

Skolens Discipeltal var imidlertid voxet fra 68 den 1ste Oktober 1828 til 222 i 1837, nemlig:

i 1828.....	78**),	hvoraf 52 studerende		
1829.....	88	—	58	—
1830.....	98	—	61	—
1831.....	114	—	65	—
1832.....	173	—	82	—

*) Drengene kaldtes „Israels Børn.“

**) Kr. angiver Tallet 1ste Januar 1829 til 86. Tallet 78 betegner altsaa et Tidspunkt imellem 1ste Oktober 1828 og 1ste Januar 1829.

1833.....	193	hvoraf	109	studerende
1834.....	208	—	125	—
1835.....	218	—	123	—
1836.....	219	—	132	—
1837.....	222	—	133	—

Den 1ste Oktober 1836 var Antallet af Disciplene, efter at 7 Disciple vare dimitterede til Universitetet, 222.

De vare fordelte i følgende 12 Klasser:

1ste stud. Kl. A	med	15	Disciple
" " " B	"	16	—
2den " " A	"	21	—
" " " B	"	24	—
3dje " " A	"	21	—
" " " B	"	22	—
4de " "	"	14	—
133 Disciple i de stud. Kl.			

1ste Handelskl. A med 19 Disciple

" — B	"	19	—
2den — "	"	20	—
3dje — "	"	18	—
Forberedelsesklasse	"	13	—

89 Disciple ikke stud.

Af nedenstaaende „Fordeling af Læregjenstandene“ vil det ligeledes ses, med hvilket Lærerpersonale *Krarup* flyttede ind i sin ny indrettede Skolebygning, afset fra de tilfældige Forandringer, der kunne have fundet Sted mellem Oktober og Marts.

Lærefagene.	Stud. Klasser.								Ikke stud. Klasser.					
	1 A	1 B	2 A	2 B	3 A	3 B	4 KI	Talt	1H. A	1H. B	2 H.	3 H.	Erh. kl.	Talt
Latin.....	11	12	11	11	11	11	11	78	»	»	»	»	»	»
Græsk.....	5	5	5	5	5	»	»	25	»	»	»	»	»	»
Hebræsk...	(2)	(2)	»	»	»	»	»	4	»	»	»	»	»	»
Dansk.....	2	2	2	2	2	2	3	16	2	3	5	12	12	34
Tysk.....	2	2	2	2	2	2	2	14	3	4	5	3	»	15
Fransk.....	2	2	2	2	2	2	4	18	5	4	4	»	»	13
Engelsk....	»	»	»	»	»	»	»	»	5	4	»	»	»	9
Religion...	3	3	2	2	3	3	3	19	2	2	3	3	»	10
Historie...	2	2	2	2	2	2	2	14	2	2	»	»	»	4
Geografi...	2	2	2	2	2	2	2	14	2	2	3	3	»	10
Math.&Regn.	4	4	5	5	4	4	4	30	6	5	5	4	6	26
Naturhist. .	»	»	»	»	»	»	»	»	2	2	2	2	»	8
Skriving..	»	»	1	1	1	1	2	7	4	5	5	5	6	25
Tegning...	»	»	»	»	»	»	1	2	1	1	2	2	»	6
(33)	35	36	34	34	34	34	34	241	34	34	34	34	24	160
	(33)	(34)												

Med Skolens Indflytning i dens nye Bolig var faktisk Spørgsmaalet om Forholdet mellem Direktionen og Bestyreren afgjort, og Skolens Fremtid var betrygget, saa længe den nød Publikums Tillid. At Provst *Schack* betragtede Ævret som opgivet, fremgaar af, at han ikke gjorde noget Skridt til at faa Direktionen suppleret efter Justitsraad *Schytz's* Død, saa at den maatte, hvad der ogsaa skete, dø ud med ham. Det er umuligt andet end at give *Krarup* fuldstændig Ret, naar han skrev, at Direktionen siden 1828 ikke havde gavnet Skolen det mindste, og det er karakteristisk, at der i Provst *Schacks* mange Skrivelser, i Direktionsprotokollen, til de andre Direktører, til *Krarup*, ikke paa et eneste Sted som Grund til at ville indskrænke hans fri Raadighed over Skolens Styrelse findes den mindste Antydning af, at Bestyrelsen lod noget tilbage at ønske, eller at *Krarup* havde foretaget noget Skridt, der stred mod den afsluttede Kontrakt. *Krarup* troede, i det mindste senere, at Provst *S.* nærede en personlig Uvilje imod ham, og det er jo muligt, at det efterhaanden kan være bleven saaledes, men fra først af har det utvivlsomt kun været „Provsten“, der troede at skyldte sin Stilling at være øverst kommanderende for hele Undervisningsvæsenet paa Kristianshavn, og det er lige saa sikkert, at hvis *Krarup* havde givet efter, vilde Skolen være sunken tilbage, thi det var hos Dr. *Krarup* og ikke hos Provst *Schack*, at Publikum sendte Sønnerne i Skole.

Med Aaret 1840 begynder Rækken af Skolens Programmer, og fra nu af kan alt væsentligt af Skolens Historie læses ud af disse. Her skal endnu blot tilføjes, at *Krarup* i sine sidste Aar omgikkes med Planen til at danne et „Elysium“, et Slags Asyl for velstaaende Familiers Børn før den Alder, hvor Skoleundervisningen begynder, altsaa noget lignende som de Frøbelske Børnehaver. I sit sidste Program (1842) har han udtalt sig herom og havde

alt truffet Forberedelser til Planens Iværksættelse, da Døden bortrev ham efter et kort Sygeleje, den 10de December 1842, kun lidt over 50 Aar gammel. Af Lærere fra *Krarups* Tid leve endnu ikke saa ganske faa, og 4 af *Krarups* Lærere forbleve ved Skolen igjennem hele *Hammerichs* 25 aarige Periode og et Stykke ind i min, nemlig *Nic. Krossing*, *O. C. Borch*, *Leopold Jørgensen* og Krigsraad *Scheer*, og af disse havde den første oven i Kjøbet tiltraadt sin Tjeneste ved Skolen samme Dag, som *Krarup* overtog Bestyrelsen.

I Januar 1844 sendte Provst *Schack* efter Aftale med Prof. *Hammerich* en Skrivelse til Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler med Anmodning til denne om at overtage Bestyrelsen af Skolens Legatformue. men da denne erklærede sig inkompetent hertil, og Provst *Schack* imidlertid var død, rettede *Hammerich* den samme Opfordring til Cancelliet i en udførlig Skrivelse med en Fremstilling af Skolens Forhold og Legaternes Oprindelse,*) og Cancelliet resolverede i Skrivelse af 17de April 1845, at Legatmidlerne skulde indsættes i Statskassen paa Indskrivningsbeviser, og Renterne deraf udbetales Skolens Bestyrer. Det hedder heri: „Ved at meddele Dem Underretning herom . . . skulde man tjenstlig melde, at Renterne af samtlige Skolens Capitaler i Overensstemmelse med Deres derom gjorte Tilbud blive at anvende til Lettelse i Skolepenge for dertil kvalificerede Disciple, samt at det overlades til Dem efter bedste Skjøn at bestemme sammes Anvendelse paa foranførte Maade, mod at de aarlig meddeler dette Collegium Beretning desangaaende.“

Denne Skrivelse er den sidste, der er indført i Direktionens Forhandlingsprotokol, og derefter har Prof. *Hammerich* tilføjet: „Saaledes har det øverste Justits-

---

*) Til de tidligere omtalte Legater var i 1838 kommen Etatsraadinde *Kofods* Legat paa 1500 Rdl.

collegium erkjendt den forrige Specialdirektion for Borgerdydskolen paa Christianshavn for endelig opløst og selv overtaget Tilsynet med, at Renterne af Skolens Capital anvendes til Skolens Tarv.“

Professor *Hammerich* overtog Skolens Styrelse den 12te December 1842. Om ham, hans Personlighed og hans Virksomhed i Skolens og Skolevæsenets Tjeneste henvises til Skolens Program af 1882, men et langt fyldigere Billede deraf har han selv givet i den Række Afhandlinger af pædagogisk og æsthetisk Indhold, som han har meddelt i sine egne Programmer, hvilke Afhandlinger senere ere samlede i hans „Smaaskrifter.“

Den 12te Oktober 1867 overtoges Skolen af dens nuværende Bestyrer.

Fortegnelse

over

Dimittenderne fra Borgerdydskolen paa Kristianshavn
indtil 1836.

(Navnene paa dem, der levede endnu d. 1. Januar 1887,
ere mærkede med en Stjerne).

1799.

Frederik Rabeholm. Født i Kbhvn. 1781. Gjennem en Aarrække i Handelsvirksomhed i Amsterdam (hvor han 1805 udgav en Oversættelse af Samsoes „Dyveke“), fra 1821 boddende i Rio de Janeiro. Død sammesteds 1855.

1800.

Christopher Adrian Ohm. Født 1783. Bestod i April 1800 Examen artium med Udmærkelse og i Oktbr. s. A. den philologiske Prøve med Laud. Død i Kbhvn. 20. Marts 1801.

Henrik Albert Schytz. Født i Kbhvn. 1785. Cand. juris. Bureauchef i Generalkommissariats-Kollegiet. Justitsraad. Død i Kbhvn. 6. Febr. 1837.

1816.

Peter Andreas Fenger. Født i Kbhvn. 16. Febr. 1799. Spr. til Vor Frelzers Kirke paa Kbhvn. R. af D. og Dbmd. Død i Kbhvn. 8. Febr. 1878.

Jens Albert Leonard Holm. Født i Kbhvn. 30. August 1799. Lic. theol. (i Berlin). Spr. til Hyllested og Venslev i Sorø Amt. Død 1. Decbr. 1861.

1820.

Frederik Krossing. Født i Kbhvn. 14. Novbr. 1802. Cand. theol. Adjunkt ved Frederiksborg lærde Skole; afsked. 17. Oktbr. 1845. Død i Kbhvn. 20. Decbr. 1848.

Michael Nielsen Schmidth. Født i Elling Sogn ved Frederikshavn 8. Maj 1801. Mag. art. Spr. til Ølsted i Vejle Amt, Aarhus Stift. Død 4. Januar 1840.

Andreas Brask. Født i Kbhvn. 9. Novbr. 1802. Spr. til Junget i Viborg Amt og Stift. Død 2. Maj 1863.

1821.

Johannes Ferdinand Fenger. Født i Kbhvn. 30. Marts 1805. Lic. theol. Spr. til Høje-Taastrup i Kbhvns Amt. R. af D. Død 9. Maj 1861.

Christian Harboe. Født 13. Febr. 1802. Cand. juris. Kontorchef i Krigsministeriet 1844—56, derefter konst. Kontrollør ved det militære Varedepot. Justitsraad. R. af D. og Dbmd. Død i Kbhvn. 4. Maj 1857.

Hans Peter Harboe. Født 1803. Cand. art. Død i Kbhvn. 27. Marts 1822.

Johan Christian Hansen. Født i Kbhvn. 27. Juli 1801. Cand. juris. Underretsprokurator i Hillerød. Død i Kbhvn. 13. Febr. 1858.

Johan Gabriel Kofoed. Født 1801. Cand. juris. Strandkontrollør ved Thorupstrand; afsked. 28. Marts 1873 (fra 31. Marts). Død i Thisted 17. Septbr. 1876.

Gotthilf Ferd. Lassen. Født i Kbhvn. 3. April 1803. Økonomi-Inspektør ved det kgl. Theater 1838—57, Bibliotheksekretær ved det store kgl. Bibliothek. Kammerraad, R. af D. Død i Kbhvn. 19. Januar 1860.

1822.

Adolph Gothard Joachim Barnekov. Født 26. August 1805. Overauditor. Kammerjunker. Død i Hyères 10. Febr. 1839.

**Peter Elias Hall.* Født i Kbhvn. 23. Septbr. 1805. Spr. til Frederiksberg og Hvidovre i Kbhvns Amt; afsked. 14. Januar 1876 (fra 1. Juli). Provst, R. af D. og Dbmd. Bor i Frederiksberg Sogn.

Andreas Brünich Schytz. Født i Kbhvn. 7. Marts 1805. Fra 1851 Medlem af (fra 1877 Konsulent for) Bestyrelsen for de milit. Underklassers Pensionering m. m., Livlæge hos Arveprins Ferdinand og Gemalinde 1853—81. Etatsraad, K. af D. og Dbmd. Død i Kbhvn. 17. Novbr. 1884.

**Esaias Levison.* Født i Kbhvn. 22. April 1803. Dr. phil. (i Kiel). Kateket ved det mosaiske Trossamfund i Kbhvn. 1824—79. R. af D. Bor i Kbhvn.

**Hans Peter (o: Peter Hansen) Ringsted.* Født i Kbhvn. 3. Aug. 1804. Cand. juris. Amtsforvalter for Holbæk Amtstuedistrikt; afsked. 8. Febr. 1872 (fra 1. April). Justitsraad. Bor i Holbæk.

Jeppe Prætorius Michaelsen. Født i Kbhvn. 19. Oktbr. 1804. Kontorchef i Nationalbanken. Justitsraad. Død i Kbhvn. 3. Decbr. 1875.

Henning Peter Kofoed. Født i Kbhvn. 2. April 1806. Stud. juris. Død 2. Marts 1827.

Peter Saxild. Født i Kbhvn. 1. Oktbr. 1804. Læge paa Fanø; i 1848 Militærlæge i Vestindien. Død paa Hjemrejsen herfra 24. Juni 1849.

1823.

Nicolai Falkman Petersen. Født i Malmø 21. Septbr. 1805. Cand. juris. Gageret Volontær under Finansdeputationen. Død i Kbhvn. 30. Maj 1848.

Jeppe Prætorius. Født i Kbhvn. 1806. Cand. juris. Volontær i det danske Kancelli. Død i Kbhvn. 14. April 1832.

Chr. Nic. Patermann Möhl. Cand. phil. Formentlig død tidlig.

1824.

Gabriel Adam Tryde. Født i Esbønderup 1. Aug. 1806. Spr. til Saxkjøbing; afsked. 31. Decbr. 1877. Død i Frederiksberg Sogn 2. Maj 1883.

Georg Alexander Rømeling Stricker. Født i Rendsborg 7. April 1807. Borgmester i Aalborg. Etatsraad, R. af D. og Dbmd. Død i Kbhvn. 22. April 1880.

**Ludvig Selchau.* Født paa Sonnerupgaard i Holbæk Amt 6. Decbr. 1806. Spr. til Øster-Tørslev i Randers Amt; afsked. 24. Januar 1872. Bor paa Demstrup Hovedgaard i Randers Amt.

**Hans Frandsen Selchau.* Født paa Sonnerupgaard 6. Decbr. 1806. Spr. til Lem og Vejby i Viborg Amt og Stift; afsked. 24. Maj 1870. Bor i Norup ved Odense.

John Erik Leerbeck. Født i Kbhvn. 7. Oktbr. 1805. Cand. juris. Politiaadjutant i Kbhvn. 1841—51, derefter Inspektør ved Gendarmeriet i Slesvig; afsked. 14. Aug. 1858. R. af D. og Dbmd. Død i Slesvig By 28. Marts 1860.

Christian Erhard Bagger. Født i Lemvig 26. Novbr. 1803. Spr. til Førslev og Sneslev i Sorø Amt; afsked. 30. Novbr. 1877 (fra 28. Novbr.). Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling. Død i Frederiksberg Sogn 1. Decbr. 1880.

1825.

Peter Frederik Adolph Hammerich. Født i Kbhvn. 9. Aug. 1809. Dr. phil. Præst; fra 1859 Prof. theol. ved Universitetet. Medlem af Rigsdagens Folkething 1854—61,

af Rigsraadets 1864—65. R. af D. p. p. Død i Kbhvn. 9. Febr. 1877.

Alexander Syskind. Født i Kbhvn. 16. Maj 1806. Overlærer og Inspektør ved den mosaiske Dreng- og Friskole i Kbhvn. Død sammesteds 11. Decbr. 1870.

John Sigurd Øgmundson. Født i Eskefjord paa Island 24. Novbr. 1806. Distriktslæge i Ribe. Død 23. Febr. 1857.

Ernst Julius Haderup. Født i Kbhvn. 1. Juni 1806. Dr. med. (i Kiel). Læge i Vesterborg ved Nakskov. Død sammesteds 9. Septbr. 1870.

Peter Thun Foersom. Født i Kbhvn. 13. Septbr. 1806. Spr. til Hammelev og Enslev i Randers Amt. Død i Hammelev 22. Juli 1875.

1826.

Harald Anton Laurent. Født i Kbhvn. 18. Aug. 1809. Spr. til Borup i Randers Amt. Død sammesteds 16. Novbr. 1859.

Niels Henning Chr. Vilhelm Sally. Født i Kbhvn. 3. Maj 1808. Cand. juris. Hofinspektør, Expeditionssekretær i Overdirektoratet for Kunstsamlingerne. Justitsraad, R. af D. p. p. Død i Fredensborg 28. Novbr. 1865.

Joh. Lorentz Clemensen. Født i Kbhvn. 24. Juni 1808. Overlæge i Lægekorpsset for Hæren og Flaaden; afsked. 19. Oktbr. 1880. Etatsraad, K. af D. og Dbmd. Død i Lyngby ved Kbhvn. 18. Juni 1883.

Peter Christian Olsen. Født i Kbhvn. 10. Januar 1808. Læge i Ringsted 1832—36; senere Brændevinsbrænder og derefter Oliemøller i Kbhvn. Borgerrepræsentant sammesteds 1843—49. Død i Kbhvn. 23. Januar 1872.

Lauritz Chr. Hagen. Født paa Merløsegaard i Holbæk Amt 29. Maj 1808. Spr. til Steppinge og Frørup i Slesvig

1850—67; Præst for Valgmenigheden i Kjerteminde 1869—76.
R. af D. Død i Kjerteminde 1. Juni 1880.

1827.

Jørgen L. V. Hansen. Født i Kbhvn. 3. Juli 1810.
Spr. til Fjelstrup i Slesvig; afsked. 25. Septbr. 1863. Senere
Udgiver af „Nordisk Kirketidende for katholske Kristne“.
Død i Kbhvn. 30. Juni 1884.

Matth. Chr. Olivarius. Født i Lyngby ved Kbhvn. 1.
Maj 1807. Spr. til Hodde og Tistrup i Ribe Amt. Død
15. Novbr. 1863.

1828.

**Henrik Christopher Glahn.* Født i Ulso i Præstø Amt
6. Oktbr. 1810. Spr. til Sorø; afsked. 1. Novbr. 1883.
Bor i Sorø.

Johan Peter Niels Købke. Født 5. Januar 1812. Cand.
theol. Død i Vester Vedsted ved Ribe 6. Decbr. 1839.

Martin Johannes Hammerich. Født i Kbhvn. 4. Decbr.
1811. Dr. phil. Bestyrer af Borgerdydskolen paa Kbhvn.
1842—67; Ejer af Iselingen ved Vordingborg. Medlem af
den Roskildske Stænderforsamling 1848 og af den grund-
lovgivende Rigsforsamling. Professor, R. af D. p. p. Død
paa Iselingen 20. Septbr. 1881.

Søren Ludvigsen Wulff. Født i Frederikssund 7. April
1810. Kapellan p. pers. for Kyndby og Krogstrup i Fre-
deriksborg Amt. Død i Kyndby 16. Maj 1846.

Magnus Alexis d'Origny. Født i Kbhvn. 4. Febr. 1811.
Herredsfoged i Vinding H. i Svendborg Amt. Overauditor,
R. af D. og Dbmd. Død i Nyborg 12. Marts 1874.

Jørgen Otto Fabricius. Født i Nakskov 3. Decbr. 1810.
Spr. til Magleby paa Langeland; afsked. 12. Januar 1886.
Provst. Død i Magleby 12. Febr. 1886.

Christian Vilhelm Nielsen. Født i Kbhvn. 18. Septbr.

1808. Spr. til Trinitatis søndre Sogn i Kbhvn. Død sammesteds 30. Marts 1878.

Matthias Mandix Stub. Født 10. Januar 1811. Cand. theol. Adjunkt ved Rønne lærde Skole. Død i Rønne 20. April 1838.

1829.

*Carl Christian Hall. Født i Kbhvn. 25 Febr. 1812. Dr. juris. Konseilspræsident 1857—59 og 1860—63; Kultusminister 1854—59 og 1870—74, Udenrigsminister 1858—59 og 1860—63, Minister for Holsten-Lauenborg 1861—63. I forskellige Tidsrum Docent ved Universitetet og Generalauditor. Forstander for Herlufsholm og Direktør for den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse. Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, af Rigsdagens Folkething 1849—81, af Rigsraadet 1856—66. Gehejme-Konferensraad, R. af E., Stk. af D. og Dbmd. p. p. Bor i Frederiksberg Sogn.

Carl Emil Fenger. Født i Kbhvn. 9. Febr. 1814. Dr. med. Finansminister 1859, 1860—63 og 1870—72. I forskellige Tidsrum Professor ved Universitetet, Overmedikus ved Frederiks Hospital, Direktør for Landbohøjskolen, Direktør for Livsforsikringsanstalten af 1871, Borgmester i Kbhvn. m. m. Medlem af Rigsdagens Folkething 1849—52 og 1861—76, af Rigsraadet 1856—66; Borgerrepræsentant i Kbhvn. 1868—74. Gehejme-Etatsraad, Stk. af D. og Dbmd. p. p. Død i Kbhvn. 21. Septbr. 1884.

Andreas Buntzen. Født i Kbhvn. 4. Marts 1811. Dr. med. Professor ved Universitetet 1853—72. Overkirurg ved Frederiks Hospital 1854—66. Etatsraad, R. af D. og Dbmd. p. p. Død i Kbhvn. 26. Juli 1880.

*Schoeller Parelius Vilh. Marius Birchedahl. Født paa Aalebækgaard paa Møen 7. Decbr. 1809. Spr. til Ryslinge i Svendborg Amt; afsked. 22. Septbr. 1865. Præst for Valgmenigheden i Ryslinge 1868—85. Medlem af Rigs-

raadets Folkething 1864—66. R. af D. Bor i Gjentofte Sogn.

*Jørgen Victor Bloch. Født i Lønborg i Ringkjøbing Amt 25. Septbr. 1812. Lic. theol. Spr. til Vig og Asminderup i Holbæk Amt; afsked. 11. Febr. 1881 (fra 1. April). Medlem af Rigsdagens Landsting 1855—59. Provst. Bor i Frederiksberg Sogn.

Niels Johan Wagtmann. Født i Storehedinge 12. April 1812. Provst, Spr. til Besser paa Samsø; afsked. 9. Aug. 1882. R. af D. Død i Sorø 10. April 1886.

Georg Christian Saxild. Født i Kbhvn. 1. Septbr. 1811. Herredsfoged i Anst, Slaugs m. fl. Herreder; afsked. 18. Marts 1885. Etatsraad, R. af D. Død i Kolding 29. Marts 1885.

*Peter Diderik Lacoppidan Feilberg. Født i Kbhvn. 15. Maj 1812. Cand. theol. Fhv. Skolelærer i Lønborg i Ringkjøbing Amt. Bor sammesteds.

*Vilhelm Jacob Magdalous Bjerring. Født i Kbhvn. 29. Aug. 1812. Stud. theol. Siden 1835 Patient paa St. Hans Hospital.

1830.

Johannes Peter Møller. Født i Kbhvn. 11. Novbr. 1812. Spr. til Jyllinge og Gundsømagle i Kbhvns Amt. Provst. Død i Jyllinge 26. Novbr. 1880.

Rasmus Christian Fenger. Født paa Maegaard ved Svendborg 19. Novbr. 1812. Cand. phil. Død 11. Febr. 1846.

Andreas Evald Meinert Thomsen. Født i Jordkjar i Slesvig 6. Juli 1811. Spr. til Balslev og Eiby i Odense Amt; afsked. 25. Juni 1879. Død i Odense 4. Oktbr. 1886.

Richard Villiam Brandt. Født i Kbhvn. 25. Febr. 1813. Skibskirurg. Død i Kbhvn. 29 Januar 1840.

Johan Jensenius Johansen. Født i Kbhvn. 11. Septbr.

1813. Spr. til Vridsted og Fly i Viborg Amt og Stift.
Død i Vridsted 11. April 1867.

Carl Ludvig Petersen. Født i Kbhvn. 2. Septbr. 1813.
Cand. polyt. Overlærer ved Metropolitanskolen. Professor.
Død i Kbhvn. 16. Juli 1870.

1831.

Lauritz Peter Christian Jensenius Gjessing. Født i
Kbhvn. 7. Septbr. 1813. Cand. theol. Død i Kbhvn. 21.
April 1846.

**Anders Grønlund.* Født i Kbhvn. 20. Novbr. 1812.
Borgmester og Byfoged i Svaneke.

**Cæsius Crinitus Inopinatus Krohn.* Født i Nyborg 9.
Septbr. 1812. Spr. til Vester Aaby og Aastrup i Svend-
borg Amt.

**Hans Vilhelm Saxild.* Født i Kbhvn. 17. Decbr. 1813.
Dr. med. (i Kiel). 1840—51 Læge i Syd-Amerika, senere
i Kbhvn. Generalkonsul sammesteds for den Argentinske
Republik. R. af D.

Frederik August Adolph Schouboe. Født i Kbhvn. 25.
Marts 1811. Skolelærer i Øster Egesborg i Præstø Amt.
Død sammesteds 26. August 1854.

1832.

Georg Bernhard Bornemann. Født i Kbhvn. 25. Maj
1815. Generalauditor for Hær og Flaade; afsked. 22. Novbr.
1883. Etatsraad, K. af D. og Dbmd. Død i Kbhvn. 24.
Januar 1884.

Fin Adolph Frydensberg. Født i Kallundborg 26.
Septbr. 1815. Læge i Syd-Amerika. Død i Caracas 15.
Febr. 1883.

Georg Christian Scheller. Født i Kbhvn. 8. Juni 1814.
Spr. til Bloustrød og Lillerød i Frederiksborg Amt. Død i
Sandefjord 26. Juli 1868.

*Jacob Holm. Født i Kbhvn. 22. Marts 1814. Cand. juris. Ejer af Ellingegaard i Odsherred.

**Christian Frederik Stub*. Født i Kbhvn. 7. Septbr. 1812. Cand. juris. Fuldmægtig i Finansministeriet. Kammerassessor.

1833.

**Rasmus Theodor Fenger*. Født i Kbhvn. 2. Novbr. 1816. Spr. til Hvedstrup og Fløng i Kbhvns Amt.

Jacob Nathan Pinquez. Født i Kbhvn. 12. Septbr. 1814. Underlæge i Hæren 1845—54, derefter prakt. Læge i Kbhvn. R. af D. Død i Kbhvn. 30. Oktbr. 1876.

**Tobias Levy Simonsen*. Født 2. Juli 1814. Sprog-lærer i Kbhvn.

Nicolai Ernst Fenger. Født 12. Decbr. 1815. Cand. theol. Ejer af Bilringgaard ved Ringkjøbing. Død sammesteds 31. Januar 1863.

Bernhard Otto Ferd. Hummel. Født i Helsingør 19. Febr. 1814. Fuldmægtig i Skiftekommisionen under Lands-over- samt Hof- og Stadsretten. Død i Kbhvn. 9. April 1867.

Frants Georg Suell. Født i Paris 4. Septbr. 1814. Bogholder i Landskrona; 1882—84 privatiserende i Kbhvn. Død i Helsingborg 31. Juli 1884.

Frederik Julius Georg Buntzen. Født i Kbhvn. 1. Juli 1816. Læge i Kbhvn. Død sammesteds 3. Marts 1847.

1834.

Eiler Henning Hagerup. Født paa Nysø 5. Septbr. 1817. Lic. theol. Spr. til Store og Lille Solt i Slesvig. Medlem af den Slesvigske Stænderforsamling 1854—60. R. af D. Død 13. Juni 1863.

**August Frederik Brandt*. Født i Kbhvn. 6. Septbr. 1815. Spr. til Veggerløse i Maribo Amt; afsked. 27. Decbr. 1884 (fra 31. Decbr.). Bor i Veggerløse.

Frederik Eginhard Amadæus Schiern. Født i Kbhvn. 22. Novbr. 1816. Cand. juris, Dr. phil. Professor i Historie ved Universitetet. Medlem af Videnskabernes Selskab. Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, af Rigsdagens Folkething 1853 og 1855—61. R. af D. og Dbmd. p. p. Død i Frederiksberg Sogn 16. Decbr. 1882.

Poul Edvard Lange. Født i Kbhvn. 2. Maj 1817. Spr. til Sanderum i Odense Amt. Død i Sanderum 29. Novbr. 1873.

Julius Christian Jørgensen. Født i Kbhvn. 26. Maj 1816. Borgmester og Byfoged i Fredericia. Død sammesteds 19. Maj 1884.

Peter Outzen Boisen. Født i Vesterborg paa Lolland 22. Juni 1815. Kapellan p. pers. ved Vartou Hospital. Død i Kbhvn. 20. Aug. 1862.

Nic. Edvard Aug. Matthiessen. Født i Kbhvn. 7. Novbr. 1814. Læge i Hellebæk 1844—84. Død sammesteds 10. Marts 1885.

1835.

Fred. Terkel Julius Gram. Født paa Knuthenborg 26. Aug. 1816. Prof. juris ved Universitetet, Provst for Regensen, extraord. Assessor i Højesteret. Etatsraad, R. af D. p. p. Død i Kbhvn. 2. Juni 1871.

*Peter Anton Schleisner. Født i Kbhvn. 15. Juni 1818. Dr. med. Medicinalinspektør for Slesvig 1853—64, Stads-læge i Kbhvn. 1865—86. Etatsraad, R. af D. og Dbmd. p. p. Bor i Frederiksberg Sogn.

*Poul Anton Madvig. Født i Svaneke 16. Decbr. 1816. Fysikus i Haderslev 1854—64, derefter prakt. Læge sammesteds.

*Simon Poul Levin. Født i Nakskov 27. Septbr. 1814. Distriktslæge i Farsø ved Hobro.

Peter Knud Holm. Født i Kbhvn. 5. Septbr. 1817. Læge i Kbhvn. Død paa Ellingegaard i Odsherred 1. April 1858.

Ludvig Theodor Emil Rønne. Født i Udesundby 21. Decbr. 1817. Spr. til Ulsted i Aalborg Amt og Stift. Død 8. Juni 1879.

Christian Lassen Thortsen. Født 13. Aug. 1815. Cand. theol. Inspektør ved Kbhvns Kommuneskoler. Død i Kbhvn. 30. August 1865.

**Harald Otto Benedictus Boisen.* Født 16. April 1817. Spr. til Saxkjøbing.

Carl Emil Theodor Schou. Født i Kbhvn. 16. Juni 1817. Militærlæge 1846—63; Hofmedikus 1864—74. Etatsraad, R. af D. og Dbmd. p. p. Død i Kbhvn. 22. Januar 1877.

**Heinrich Callisen.* Født i Kbhvn. 27. Marts 1816. Prakt. Læge; Ejer af Norslund ved Aarhus.

Camillo Buntzen. Født i Kbhvn. 25. Oktbr. 1817. Kaptejn i Artilleriet, afsked. 18. Maj 1863. Karakt. Major, R. af D. Død 18. Novbr. 1863.

1836.

**Chr. Johan Lodberg Krarup Hansen.* Født i Arnum i Slesvig 27. April 1817. Cand. polyt. Subrektor ved Haderslev lærde Skole; afsked. 28. Oktbr. 1864. Bor i Kbhvn.

Frederik Julius Heise. Født i Kbhvn. 5. Septbr. 1820. Dr. phil. Spr. til Slaglille og Bjernede i Sorø Amt. Død i Kbhvn. 19. Decbr. 1878.

Frederik Ludvig Høedt. Født i Kbhvn. 13. Febr. 1820. Elev-Instruktør ved det kgl. Theater; afsked. 20. Juli 1876. Professor, R. af D. Død i Kbhvn. 22. Marts 1885.

**Mandrup Peter Tuxen.* Født i Kbhvn. 16. Juni 1818. Spr. til Esbønderup og Nøddebo i Frederiksborg Amt

*Karl Albert Bregendahl. Født i Skive 12. Juli 1819.
Fuldmægtig i det statistiske Bureau under Finansministeriet.
Kammerassessor, R. af D.

*Henrik Georg Clausen Swane. Født i Kbhvn. 19. Aug.
1818. Cand. theol. Fhv. Musiklærer. Bor i Frederiks-
berg Sogn.

Lauritz Vilhelm Petersen. Født i Kbhvn. 5. Novbr.
1817. En Tid Lærer hos Prins Christian til Danmark;
1853—58 og 1862 ansat ved det store kgl. Bibliothek.
Professor. Død i Frederiksberg Sogn 4. Novbr. 1879.

Skolen ejer en stor Mængde af *Krarups* Kladder til
de af ham udstedte latinske Testimonier. Paa de følgende
Blade findes Gjengivelser af *Halls* og *Hoedts*.

Sholem Aleichem was born in the town of Slobodka, Poland, in 1859. He was the son of a wealthy Jewish family. He was educated in the Talmudic schools of his native town. He was a brilliant student and a popular teacher. He was a member of the Haskalah movement. He was a pioneer of the Yiddish language. He was a founder of the Jewish press. He was a leader of the Jewish community. He was a writer of many books and articles. He was a pioneer of the Yiddish language. He was a founder of the Jewish press. He was a leader of the Jewish community. He was a writer of many books and articles.

Quamquam natura proflantia, si qua
homini inest, jam in infantia
tolet ^{splendere} ~~emergere~~ quodammodo
non raro la-
men fit, ut in puera mentis
tamquam latentes vires paula-
tim crescant et ad excellentiam
quandam non expectatam perveniant.

^{Quod}
Id contigit proflantissimo ado-
lescenti, quem his litteris vobis traditurus sumus
~~commendaturus sumus~~ ⁱⁿ ~~vi~~ Carolo Klall.

Is parentibus honestissimis,
quorum cura diligentissima etiam
nunc utitur, natus blasnide
a. d. v. Cal. Martias a. 1812 propter
valetudinem incommodam jam
septem annos ante compleverat
quam litteras didicisset.

Sed quum in duabus minoribus
litteris his mediocriter imbu-

13
his est, huius scholae discipulus
lis adscriptus est, et ^{valetudine corroborata} gloria lau-
disque cupiditate ductus summas
assiduitate atque constantia firmis
ita ingenium acuit, ut
semper major de eo concepta
sit spes et egregie ^{in litteris artibus humanitatibus} profecerit.

Quod facile didicit, ea tenax
memoria fideliter conservat, ^{ea} quae
dicium, ^{quod in quaque re praeceptum sit celeriter perspicit} apte digerit ^{subtile lingue examinat}, ea sensus
veri pulchritudine ^{et plane et} acute, eleganter
reddit exponit.

~~Quod quoniam ita fuit,~~

egregius

Itaque summo spei adolescens
tum, eundemque honestissimis
moribus ornatum, benevolenti-
ae vestrae quam maxime
commendamus.

